

НҮБ-ЫН ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨРИЙН
“ЯДУУРЛЫН СУДАЛГАА, ХӨДӨЛМӨР
ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ БОДЛОГЫГ
ХӨГЖҮҮЛЭХ” ТӨСӨЛ

МОНГОЛ УЛСЫН МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТУУД БОЛОН ГАЗАР ЗҮЙН БАЙРШЛААР ЗОРИЛТОТ БҮЛГИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ НЬ

**Харолд Коуломб
НҮБ-ЫН ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨРИЙН ЗӨВЛӨХ**

МОНГОЛ УЛСЫН МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТУУД БОЛОН ГАЗАР ЗҮЙН БАЙРШЛААР ЗОРИЛТОТ БҮЛГИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ НЬ

---

*Харолд Коуломб¹
НҮБ-ын Хөгжлийн Хөтөлбөрийн Зөвлөх*

2009 оны 11-р сар

---

¹ Энэ ажлыг НҮБ-ын Хөгжлийн Хөтөлбөрийн санхүүжилтээр гүйцэтгэлээ. Энэ тайланг НҮБ-ын Хөгжлийн хөтөлбөрийн ажилтан Жамбалын Должинсүрэн, Пунцагийн Цэцгээ нарийн туслалцаа дэмжлэгтэйгээр зөвлөх Харолд Коуломб боловсрууллаа. Дэлхийн Банкны ажилтан Хуан Парра-д зорилtot бүлгийг оптимал аргаар тодорхойлох загварчлалыг ашиглахад туслалцаа үзүүлсэнд, мөн Монголд зохиогдсон уулзалт хэлэлцүүлгийн үед санал зөвлөгөө өгсан бүх хүмүүст талархалаа илэрхийлье. Энэ тайлангийн зохиогчтой дараах хаягаар холбоо барьж болно: hcoulombe@videotron.ca.

DDC
361
M-692

МОНГОЛ УЛСЫН МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТУУД
БОЛОН ГАЗАР ЗҮЙН БАЙРШЛААР ЗОРИЛТОТ БҮЛГИЙГ
ТОДОРХОЙЛОХ НЬ

Харолд Коуломб
НҮБ-ын Хөгжлийн Хөтөлбөрийн Зөвлөх

НҮБ-ЫН ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨРИЙН “ЯДУУРЛЫН СУДАЛГАА,
ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ БОДЛОГЫГ ХӨГЖҮҮЛЭХ” ТӨСӨЛ

Нийгмийн Хамгаалал, Хөдөлмөрийн Яам, Засгийн Газрын II байр, 301 тоот
Нэгдсэн Үндэстний гудамж - 44, Улаанбаатар, Монгол Улс
Утас/Факс: (976) 11 318637; Утас: (976) 11 319177; Email: pref2npm@gmail.com

2009 оны 11-р сар

ISBN 978-99929-64-24-3

АГУУЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТУУД БОЛОН ГАЗАР ЗҮЙН БАЙРШЛААР ЗОРИЛТОТ БҮЛГИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ НЬ	5
Хураангуй	5
Удиртгал	5
А ХЭСЭГ: ЗОРИЛТОТ БҮЛГИЙГ ОРЛОГЫН ЯДУУРАЛ ДЭЭР ҮНДЭСЛЭН ТОДОРХОЙЛОХ НЬ	8
Зорилтот бүлгийг оптимал аргаар хэрхэн тодорхойлох, хэрэгжүүлэх талаар	8
Зорилтот бүлгийг ядуурлын гүнзгийрлийн аргаар хэрхэн тодорхойлох, хэрэгжүүлэх талаар	9
Бүх нийтэд/иргэдэд тэгшитгэн хуваарилах арга	10
Үр дүн	10
Дүгнэлт	11
Б ХЭСЭГ: АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ, БОЛОВСРОЛ БОЛОН ДЭД БҮТЭЦТЭЙ ХОЛБООТОЙ МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН (МХЗ) ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД ..	18
ХАВСРАЛТ А	71
ХАВСРАЛТ Б	57
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ	85

ТОВЧИЛСОН ҮГС

АХБ	Азийн Хөгжлийн Банк
МХЗ	Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд
НҮБХХ	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Хөгжлийн Хөтөлбөр
ӨОЗС/АТС	Өрхийн Орлого Зарлагын судалгаа / Амьжиргааны түвшний судалгаа

МОНГОЛ УЛСЫН МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТУУД БОЛОН ГАЗАР ЗҮЙН БАЙРШЛААР ЗОРИЛТОТ БҮЛГИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ НЬ

Хураангуй

Энэ тайланд Монгол Улсын МХЗ-той уялдсан Газар зүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох үзүүлэлтүүдийг 5 бүс, 21 аймаг, Нийслэл хот, 340 сумаар гаргаж үзүүллээ. Орлогын ядуурлын үзүүлэлтүүдийг тооллогод суурилсан ядуурлын зураглалын үр дүнг ашиглан тооцсон бөгөөд харин ажил эрхлэлт, боловсролын болон дэд бүтцийн үзүүлэлтүүдийг тооллогын мэдээнээс шууд авч тооцсон болно. Эдгээр үр дүнгүүд нь бодлого боловсруулагчид, төлөвлөгчдийн хувьд нэн чухал хэрэгтэй, онцлог мэдээллийн бааз, эх үүсвэр болох учиртай.

УДИРТГАЛ

Аливаа төсөл, хөтөлбөрүүдийн үр нөлөөг хэрхэн нэмэгдүүлэх, тэдгээрийг яж үр ашигтай ашиглах вэ гэдэг нь төсөл хэрэгжүүлэгчдийн болон бодлого боловсруулагчдын хувьд санаа зовоосон асуудал байдаг. Иймд хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрхэн яж хэрэгжүүлэх загвар, дизайныг эхнээсээ зөв гаргаж ирэх нь нэн чухал бөгөөд түүнчлэн тавьж буй зорилтуудыг хангахад шаардагдах мэдээллийг оновчтой зөв үзүүлэлтээр гаргах нь мөн адил чухал юм. Ялангуяа, оновчтой зөв мэдээлэл, тоон үзүүлэлтүүд нь эхлээд зорилтот бүлгээ зөв тодорхойлоход мөн дараа нь ядуурлыг бууруулах зорилгоо хэр зэрэг биелүүлж чадсаныг хэмжихэд чухал ач холбогдолтой. Мэдээж хэрэг зорилтот бүлгийг хамгийн зөвөөр тодорхойлох үзүүлэлтүүд нь ирээдүйд хүрэх тодорхой зорилгын мөн чанараас ихээхэн хамаарна. Засгийн газраас санхүүжүүлж буй ядуурлыг бууруулах бодлогын хувьд орлогын ядууралд орсон иргэдийг зорилтот бүлэг болгон авахыг илүүд үзэж болох юм. Мөн түүнчлэн Мянганы хөгжлийн зорилтын (МХЗ) үзүүлэлтүүдээр нарийвчлан зорилтот бүлгийг тодорхойлох үзүүлэлтүүдийг илүү задлан жижигрүүлж авч үзэж ч болох юм.

Зорилтот бүлгийг тодорхойлох олон арга механизм байдаг ба эдгээрээс сонгохдоо хэд хэдэн шалгуураар, тухайлбал авах гэж буй арга хэмжээний мөн чанар, сонгогдсон зорилтот бүлгүүдийн онцлог, зорилтот бүлгийг тодорхойлох сонгогдсон аргыг хялбар хэрэгжүүлэх нөхцлүүд болон үүнд шаардлагатай тоон үзүүлэлтүүдийг харгалзан сонголтоо хийх нь чухал юм. Зорилтот бүлгийг тодорхойлох арга механизмыг дараах гурван том бүлэгт хувааж үзэж болно: газар зүйн байршилаар, өрх/хувь хүнээр, бүлэг/хэсгээр гэх мэт. Газар зүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох арга нь Монгол улсын хувьд аймаг, сум гэх мэт засаг захиргааны нэгжийн мэдээлэл дээр үндэслэнэ.

Газар зүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлоход засаг захиргааны бүх нэгжүүд ядуурлын үзүүлэлтээсээ хамаараад ядуурлыг бууруулахад чиглэж буй хөтөлбөрүүдэд хир хэмжээгээр хамрагдахыг илэрхийлнэ. Энэ хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэхдээ өрх/хүн амд ижил тэнцүү байдлаар мөнгөн тэтгэмжийн (халамжийн) хуваарилалтыг хийх эсвэл нийтийн хэрэглээний дэд бүтцэд хөрөнгө оруулалт хийх замаар хуваарилж болно. Газар зүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох арга нь тооцоход хялбар байх үүднээс тооллогоос авсан зарим үзүүлэлтүүдээр (сургуульд хамрагдалт эсвэл эрчим хүчний хангамж гэх мэт) эсвэл өрхийн хэрэглээний үзүүлэлтээр тооцсон Ядуурлын зураглалыг ихэвчлэн ашигладаг.

Зорилтот бүлгийг өрх болон хүн амаар тооцож гаргах арга нь хөгжингүй орнуудад түгээмэл хэрэглэгдэг бөгөөд харин хөгжиж буй орнуудын хувьд хүн амын нарийвчилсан мэдээллийн баазыг байгуулж цаг хугацаанд нь шинэчлээд байх нь нэлээн бэрхшээлтэй байдаг. Зорилтот бүлгийг өрх болон хүн амаар тооцож гаргахад тулгарах бас нэг бэрхшээл нь энэ бүлэгт багтах болон багтахгүй өрхүүдийг зааглах шалгуур үзүүлэлтүүдийг зөв тогтоох явдал байдаг. Зарим тохиолдолд, тухайлбал, бага ангийн сурагчдын өдрийн хоолыг төрөөс хангах хөтөлбөрт хамрагдах зорилтот бүлэг нь маш тодорхой буюу бага ангийн нийт сурагчид болно. Харин ядуу өрхийн сургуульд сурч буй хүүхдүүдэд тэтгэлэг өгөх хөтөлбөр хэрэгжүүлэх боллоо гэж үзэхэд ядуурлын үзүүлэлтийг өрхүүдээр гаргах хэрэгтэй болно. Өрхөөр гаргасан ядуурлын үзүүлэлтийг орлогыг орлуулан тооцох арга/индексээр (Proxy means test) гарган авах боломжтой. Үүнийг байгуулах нь мэргэжлийн хувьд нэлээд цаг, хүч шаардагддаг бөгөөд өргөн хүрээний мэдээллийн эх үүсвэр хэрэгтэйгээс гадна энэ мэдээллийн баазыг бий болгоход үүнийг хэрэгжүүлэх байгууллагуудын чадавхийг засаг захиргааны нэгж бүрт өндөр түвшинд бий болгосон байх шаардлагатай болно.

Зорилтот бүлгийг бүлэг/хэсгээр тодорхойлно гэдэг нь мөнгөн тэтгэмжийн болоод бусад хөтөлбөрүүдэд зарцуулах хөрөнгийг тухайн орон нутагт байрлаж буй тодорхой бүлэг хүмүүст ногдуулан ялган тооцож гаргахыг хэлнэ. Энэ аргыг хэрэглэхэд тухайн орон нутагт байгуулагдсан бүлгүүдийн удирдлагаас авах мэдээлэл чухал ач холбогдолтой. Энэ арга нь төвлөрсөн бус хэлбэрийг хэрэглэх бөгөөд ялангуяа зөвшилцэл дээр үндэслэн шийдвэр гаргадаг засаглалын сайн тогтолцоотой үед хэрэглэж болох хамгийн сайн арга байж болох юм. Дээр дурьдсан засаглал сайн хөгжөөгүй үед энэ аргыг хэрэглэвэл эрх мэдэл бүхий цөөнх хөрөнгийг зүй бусаар ашиглах зөрчил гарч болох талтай. Зорилтот бүлгийг бүлэг/хэсгээр тодорхойлох арга нь газар зүйн байршилаар тодорхойлох аргатай ихэвчлэн дараах хоёр-алхамт аргаар хослон хэрэглэгддэг: мөнгөн тэтгэмжийн болоод бусад хөтөлбөрүүдэд зарцуулагдах хөрөнгийг засаг захиргааны нэгжээр хамгийн ядуу газарт нь хуваарилаад харин энэ нэгж дотроо ядуурлыг бууруулах ямар хөтөлбөрт зарцуулах, ямар хүмүүсийг сонгох зэргийг тухайн орон нутагт байгаа бүлгүүд өөрсдөө шийддэг байхаар хэрэгжүүлж болно. Энэ эхний шатны аргыг хэрхэн хэрэглэх талаар доор А Хэсэг -т авч үзнэ.

Судалгааны энэхүү тайланд Монгол Улсын хувьд газар зүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох багц үзүүлэлтүүдийг байгуулж үзүүлсэн. Үүнд МХЗ-ын 13 үзүүлэлтүүдтэй уялдсан газар зүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох үзүүлэлтүүдийг бүс нутаг, аймаг, сумаар гаргаж харуулсан.

Хэсэг А-д өмнө нь хэвлэгдсэн ядуурлын зураглалыг ашиглан орлогын ядуурал дээр тулгуурласан газар зүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох үзүүлэлтүүдийг гаргаж авсан. Өрхөөр хэлбэл, ядуурлын тоон мэдээг засаг захиргааны багасгасан

нэгжээр гаргахад хүндрэлтэй ялангуяа сумас доошхи (өрхийн) түвшинд энэ мэдээлэл байхгүй тохиолдолд төсөвлөсөн хөрөнгийг хэрхэн хамгийн үр дүнтэй хуваарилах талаар энд үзүүллээ. Монгол Улсын хувьд тооллогод суурилсан ядуурлын зураглал нь ядуурлын хэмжээг 5 бүс нутаг, 21 аймаг, нийслэл хот, 340 сумаар гарган харуулсан. Ядуурлын зураглалын энэ мэдээлэл дээр үндэслэн хөрөнгийг хуваарилах хоёр арга/хувилбарыг гаргалаа. Эхний аргыг –“оптимал арга“ гэж нэрлэсэн бөгөөд энэ арга нь ядуурлын мэдээлэл зөвхөн засаг захиргааны нэгжийн түвшинд (бүс нутаг, аймаг, сумас) л гарах боломжтой (сумас доошоо түвшинд мэдээлэл байхгүй тохиолдолд) үед бодлого боловсруулагчдын хувьд улсын хэмжээнд ядуурлын хэмжээг хамгийн ихээр бууруулж болох оновчтой арга болох юм. Энэ аргыг хэрэглэхэд ядуу бус өрхүүд ядуурлаас бууруулахад чиглэсэн хөрөнгөөс хүртэх боломжийг багасгаж өгнө. Ядуурлын зураглал дээр үндэслэсэн дараагийн арга нь – “ядуурлын гүнзгийрлийн арга” гэж нэрлэгддэг бөгөөд энэ аргыг зорилтот бүлгийг бүлэг/хэсгээр толорхойлох аргатай уялдуулан хэрэглэж болно. Тодорхой төсөвлөгдсөн хөрөнгийг дээрх хоёр аргыг ашиглан болон бүх хүмүүст тэгшигтгэн хэрхэн тараах/ хэрэглэж болох талаар хооронд нь харьцуулан үзүүлсэн болно.

Энэ тайлангийн Б Хэсэгт хамгийн сүүлчийн тооллогын үзүүлэлтүүдээс гарч болох МХЗ-ын орлогын бус 11 үзүүлэлтүүдийг тооцон гаргасан. Ядуурлын зураглалд гаргасан үзүүлэлтүүдтэй харьцуулахад эдгээр орлогын бус үзүүлэлтүүд нь тооцоход хялбар юм. Эдгээр үзүүлэлтүүдэд ажил эрхлэлт, боловсрол болон дэд бүтцийн хангамжтай холбоотой үзүүлэлтүүд орно.

А ХЭСЭГ: ЗОРИЛТОТ БҮЛГИЙГ ОРЛОГЫН ЯДУУРАЛ ДЭЭР ҮНДЭСЛЭН ТОДОРХОЙЛОХ НЬ

Тайлангийн энэ хэсэгт 2000 оны тооллого болон 2002/2003 оны ӨОЗС/АТС-д үндэслэн хийгдсэн ядуурлын зураглалын үзүүлэлтүүд дээр хэд хэдэн нэмэлт тооцоо хийж гаргасан үзүүлэлтүүдийг танилцууллаа. Ядуурлын зураглал нь ядуурлын үзүүлэлтүүдийг (ядуурлын хувь хэмжээ, ядуурлын гүнзгийрэл, ядуурлын ялгаа) 5 бүс нутаг, 21 аймаг, Нийслэл хот, 340 сумаар тооцон гаргасан.

Газар зүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлоход бидний нэрлэсэн оптимал аргаар тооцсон үзүүлэлтүүд нь улсын хэмжээнд ядуурлыг хамгийн ихээр бууруулахад иргэдэд тараан өгөх хөрөнгийн хэмжээ ямар байхыг бүс нутаг, аймаг, sumaар нь гарган харуулна. Дээрх аргаар хийгдсэн үр дүнг зорилтот бус буюу улсын хэмжээгээр хүн бүр ижил хэмжээний хөрөнгө/халамж хүртэж буй үр дүнтэй харьцуулж үзлээ. Түүнээс гадна оптимал аргын үр дүнг зорилтот бүлгийг ядуурлын гүнзгийрийн аргаар хийсэн үр дүнтэй харьцуулан гаргасан. Ингэхдээ эхлээд оптимал болон ядуурлын гүнзгийрийн аргуудыг тус тусад нь тайлбарласан бөгөөд дараа нь зорилтот бүлэгт зарцуулагдахаар төсөвлөгдсөн 57,2 тэрбум төгрөг² болон хамгийн эмзэг бүлэг буюу нэн ядуугаар (хамгийн доод 20 хувь- quintile) тодорхойлогдсон ядуурлын шугамыг³ ашиглан тооцсон үр дүнгүүдийг тайлбарлалаа. Дээрх ядуурлын шугам нь Монгол Улсын Засгийн Газар болон Олон Улсын Валютын Сангийн хооронд хийгдсэн зээлийн нөхцлийн дагуу Нийгмийн халамжийн шинэчлэлтийг хэрэгжүүлэхдээ хамгийн ядуу (20 хувь) хүн амыг хамгаалах нөхцөлтэй уялдаж байгаа юм.

Зорилтот бүлгийг оптимал аргаар хэрхэн тодорхойлох, үүнийг хэрхэн хэрэгжүүлэх талаар

Хэрвээ зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргууд нь ядуурлын зураглалын үр дүнг онцгойлон ашигласан тохиолдолд (бидэнд аймаг болон sumaас доошии мэдээлэл буюу хувь хүн/өрхийн мэдээлэл байхгүй тохиолдолд) ядуурлыг бууруулах хамгийн оновчтой арга нь дараах байдлаар хийгдэх ёстой⁴:

² Зөвлөхийг 2009 оны 3-р сард Монгол улсад ажиллах үед Монгол улсын ЗГ-ын ОУВС/Дэлхийн Банк/АХБ-тай хийсэн гэрээний дагуу хэрэгжих нийгмийн халамжийн хөтөлбөрт зарцуулагдах хөрөнгийн хэмжээ тодорхойгүй байсан. НХХЯамны холбогдох ажилтнуудтай зөвлөлдсөний дагуу зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргуудыг дараах хоёр өөр төсвийг ашиглан тооцохыг санал болгосон: 57,2 тэрбум төгрөг болон 147,5 тэрбум төгрөг. Хэдийгээр тооцооллийг энэ хоёр төсвийн аль алиныг ашиглан хийсэн боловч тайлангийн үндсэн текст илүү бодитой тоо байж болох 57,2 тэрбум төгрөгт үндэслэн тайлбарлагдсан.

³ Засгийн газраас зарласан хамгийн сүүлийн албан ёсны ядуурлын шугамыг ашиглан эдгээр тооцоог хийсэн.

⁴ Элберс, Крис, Томоки Фужии, Петер Ланжуу, Берк Озлер болон Весли Юн нар, 2007, Газарзүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох замаар ядуурлыг бууруулах нь: Нарийчилсан/задалсан мэдээлэл ямар ач холбогдолтой вэ?, хөгжлийн Эдийн засгийн сэтгүүл, боть 83, х.198-213

1. Эхлээд сумуудаа (эсвэл аймгуудаа) ядуурлын түвшингээр⁵ нь эрэмбэлнэ (ядуурлын гүнзгийрэл буюу P_2 –оор тодорхойлсноор).
2. Ингэсний дараа хамгийн ядуу сумын бүх өрхөд хөрөнгийг (мөнгө) хуваарилан тараах бөгөөд тухайн сумын ядуурлын түвшин ядуурлын түвшингээрээ хоёрдугаарт байгаа сумын ядуурлын түвшинтэй ижил түвшинд очтол хуваарилалтыг үргэлжлүүлнэ. Ингээд хамгийн ядуу дээрх хоёр сумын (эхний алхамаар энэ хоёр сумын ядуурлын түвшин ижил болсон) бүх өрхөд ядуурлын түвшингээрээ гуравдугаарт байгаа сумын ядуурлын түвшинтэй адил болтол хөрөнгө мөнгө хуваарилна. Ийм алгоритмаар (зарчмаар) цааш үргэлжлүүлэх бөгөөд үүнийг зорилтот бүлэгт зарцуулахаар төлөвлөгдсөн тухайн төсвийн зарцуулалт дуусах хүртэл үргэлжлүүлнэ.

Хэрвээ бидэнд ядуурлын зураглалаар гарч ирсэн ядуурлын үзүүлэлтүүд аймаг, sumaас дооши түвшинд буюу өрхийн түвшинд байхгүй тохиолдолд дээрх оптимал арга нь ядуурлын түвшинг бууруулах хамгийн оновчтой, үр дүнтэй арга юм. Энэ нь ялангуяа Монгол Улсын хувьд илүү оновчтой.

Дээрх аргаас гарах үр дүнг дараах байдлаар хураангуйлан тайлбарлаж болно:

1. Хамгийн ядуу сумуудын өрх бүр (ядуу болон ядуу бус) ядуурлыг бууруулах сангаас халамж хүртэнэ;
2. Тухайн сумын ядуурлын түшин өндөр байх тусам өрхийн хүртэх хөрөнгө, мөнгөний хэмжээ ядуурал багатай сумд амьдардаг өрхийн авч буй хэмжээнээс илүү байна;
3. Сумуудад хуваарилах хөрөнгийн хэмжээ тухайн үеийн ядуурлын шугам болон зорилтот бүлэгт чиглэгдсэн нийт төсвийн хэмжээнээс хамаарна;
4. Ядуурлыг бууруулахад зорилтот бүлэгт чиглэгдсэн хөрөнгийн хэмжээ харьцангуй их биш, мөн ядуурлын шугамыг хэт доогуур тогтоогоогүй л бол харьцангуй чинээлэг/ядуу бус өрхүүд олонтой аймаг/сумуудад энэ хөрөнгө хуваарилагдахгүй.

Зорилтот бүлгийг ядуурлын гүнзгийрлийн аргаар хэрхэн тодорхойлох, үүнийг хэрхэн хэрэгжүүлэх талаар

Тухайн аймаг/сумын ядуурлын гүнзгийрлийн индексээр (P_1) тэнд байгаа өрхийг ядуу болон ядуу бусаар ялгаж чадаж байгаа тохиолдолд тухайн аймаг/сумын ядуурлыг бүрэн арилгахад шаардлагатай хөрөнгийн хэмжээг гаргах боломжтой юм. Энэ тохиолдолд тухайн аймаг/сумын ядуурлын түвшин, түүний гүнзгийрэлтэй уялдан төсөв хуваарилагдана.

Энэ аргыг зөвхөн тухайн аймаг/сумд амьдарч буй өрхүүдийг ядуу болон ядуу бусаар нь ялгасан бодитой мэдээлэл байгаа тохиолдолд ашиглавал илүү үр дүнтэй байна.

⁵ Фостер, Ж.Е., Ж. Греер, Е.Торбек (1984), Муудаж болох ядуурлын үзүүлэлтүүд/индексүүдийн хичээл, Эконометрик 52, х. 761-766

Хэрвээ дэлгэрэнгүй мэдээлэл байхгүй тохиолдолд энэ аргыг хэрэглэвэл ихээхэн хэмжээний хөрөнгийг үр дүнгүй зарцуулахад хүргэнэ. Ялангуяа хүн ам олноор суурьшсан ядуурлын түвшин багатай (Улаанбаатар) газруудад энэ нь үр дүн багатай байна.

Энэ аргыг нэгтгэн дараах байдлаар дүгнэж болох юм.

1. Ядуу өрхүүдтэй сум бүр ямар нэг байдлаар ядуурлыг бууруулах хөрөнгөөс хүртэнэ;
2. Аймаг/сумд хуваарилагдах хөрөнгийн хэмжээ нь тухайн аймаг/сумын ядуурлын түвшин, мөн ядуурлын гүнзгийрлийн хэмжээнээс хамаарна;
3. Энэ аргыг тухайн орон нутагт амьдарч буй ядуу иргэдийн талаар тодорхой мэдээллтэй уялдуулж хэрэглэвэл үр дүнтэй;
4. Орон нутагт байгаа ядуу иргэдийн энэ мэдээллийг орлогыг орлуулан тооцох арга, өөрөө өөрийгөө тодорхойлох болон тухайн орон нутагт ажиллаж буй албан тушаалтнуудын мэдээлэл дээр үндэслэн гарган авч болно.

Бүх нийтэд/иргэдэд тэгшигтгэн хуваарилах арга

Хөрөнгө хуваарилах эдгээр аргууд нь хэр үр дүнтэй байх вэ? Энэ асуултанд хариулахын тулд бидэнд тодорхой бүлэгт чиглэсэн бус харин бүх нийтэд тэгшигтгэн хуваарилах аргыг нэвтрүүлсэн байна гэж төсөөлж үзье. Энэ тохиолдолд үндэсний түвшинд иргэн бүр ижил хэмжээний мөнгөн тэтгэмж авна. Одоогийн өгөгдсөн 57,2 тэрбум төгрөгийг иргэдэд тэгшигтгэн хуваарилбал хүн бүр жилд 20,776 төгрөг авна⁶.

Үр дүн

Хавсралтанд байгаа Хүснэгт 1; 5 болон 4-т зорилтот бүлгийг тодорхойлох хоёр аргыг ашиглан (ядуурлын гүнзгийрлийн болон оптимал) болон бүх нийтэд тэгшигтгэн хуваарилах аргуудаар хийгдсэн хэд хэдэн тооцоонуудын үр дүнг үзүүллээ. Ингэхдээ 57,2 тэрбум төгрөгийн төсөв болон хамгийн ядуу 20 хувиар тооцсон ядуурлын шугамыг ашигласан. Хүснэгт 1-ээс зорилтот бус бүх нийтэд тэгшигтгэн хуваарилсанаар хамгийн ядуу 20 хувийн ядуучуудын тоог 2,5 пунктээр бууруулсныг харж болно. Энэ үр дүнг ядуурлын гүнзгийрлийн аргаар тооцсон дүнтэй харьцуулахад ядуурлын гүнзгийрлийн дүн нь арай дээр буюу ядуурлын түвшинг 2,7 пунктээр харин оптимал аргаар хийсэн дүн нь ядуурлыг аймгийн түвшинд 3,1 пунктээр сумын түвшинд 3,2 пунктээр бууруулахаар байна. Дээрх хоёр зорилтот бүлгийг тодорхойлох арга нь улсын нийт түвшинд авч үзсэн тохиолдолд нилэнхүй түгээлтийн аргаас онцгойлон ялгарахгүй мэт харагдаж болох талтай.

Учир нь улсын түвшингийн ядуурлын үзүүлэлтүүд нь аймаг/сумуудын хоорондын ядуурлын үзүүлэлтийн ялгааг харуулж чаддаггүй. Хүснэгт 4 (бүс нутгаар), Хүснэгт 5 (аймгаар) мөн Хүснэгт А4 болон Хүснэгт 2-т ядуурлын үзүүлэлтүүдийг бүс нутаг,

---

⁶ Бидний хийсэн бусад тооцоонуудтай адил, ҮСХ-ны 2009 оны хүн амын хэтийн тооцоон дээр үндэслэн хийгдсэн.

аймаг, сумаар нь задлан харуулсан. Оптимал аргыг хэрэглэсэн тохиолдолд ядуурлын түвшин харьцангуй багатай зарим аймаг/сумуудад зорилтот бүлэгт чиглэгдсэн хөрөнгө хуваарилагдахгүй бөгөөд (эдгээр аймаг/сумуудын ядуурал буурахгүй) харин ядуурлын түвшин өндөртэй аймаг/сумуудын ядуурлын хэмжээ мэдэгдэхүйц ихээр буурна. Ялангуяа хамгийн ядуу аймаг (Ховд аймаг, Хүснэгт 5)-ийн ядуурлын түвшин 15 пунктээр мөн хамгийн ядуу сум (Ховд аймгийн Мөнххайрхан сум, Хүснэгт 4)-ын ядуурлын түвшин 25 пунктээр бууруулж байна. Энд бүх нийтэд тэгшитгэн хуваарилах аргыг хэрэглэвэл ядуурлын түвшин маш багаар буюу ердөө л 4 пунктээр бууруулна гэдгийг дурьдах хэрэгтэй. Үүнээс гадна оптимал аргын үед ядуурлын түвшин хамгийн бага аймгууд, тухайлбал Булган аймаг болон Улаанбаатарын иргэд энэ зорилтот бүлгийн хөрөнгөөс хүртэхгүй. Ядуурлын гүнзгийрлийн аргыг хэрэглэсэн үед ядуурал ихтэй аймаг/сумын ядуурлыг ихээр харин ядуурал багатай хэсгийн ядуурлыг багаар бууруулна. Гэхдээ энэ аргыг дээр дурьдсан бүлэг/хэсэгт тулгуурласан аргатай хослуулан хэрэглэвэл ядуурлын хэмжээг дорвitoйгоор бууруулж чадах юм.

Хүснэгт 3-т нэг хүнд ногдох жилийн тэтгэмжийн хэмжээг болон ядуурлын үзүүлэлтэд нөлөөлөх нөлөөллийг харууллаа. Төсөвлөж буй 57,2 тэрбум төгрөгийг бүх хүн амд тэгшитгэн хуваарилбал жилд нэг хүнд 20776 төгрөг ногдож байгаа бөгөөд харин оптимал аргыг ашиглан хуваарилалт хийвэл жилд ядуурал хамгийн багатай аймаг/сумдын нэг хүнд 0 төгрөг, харин ядуурал хамгийн ихтэй аймаг/сумдын нэг хүнд 100000 төгрөгийн тэтгэмж ногдоно.

Хүснэгт 5 болон 4-т үзүүлсэн үр дүнг Зураг 1 болон 4-т газар зүйн байршилаар нь мөн харуулав. Эдгээр зургаас харахад бидний таамаглаж байснаар тухайн аймаг/сумд хуваарилагдах хөрөнгийн/тэтгэмжийн хэмжээ болон үүний ядуурлын түвшинд үзүүлэх нөлөөлөл нь ядуурлын зураглалын үр дүнтэй ойролцоо гарсан ба учир нь хуваарилагдах хөрөнгийн хэмжээ нь ядуурлын үзүүлэлттэй уялдаж байгаагаар тайлбарлагдана.

Үндэсний Статистикийн Хорооны тооцсон ядуурлын шугамыг хэрэглэвэл аймаг/сумдад хуваарилагдах хөрөнгийн хэмжээ болон үүний ядуурлын түвшинд үзүүлэх нөлөөлөл ямар байх вэ? Хавсралтанд буй Хүснэгт А1 - А3-ийн дагуу хэд хэдэн ядуурлын шугамыг ашиглан тооцож үзэхэд дээрх үр дүнд тэр бүр нөлөөлөхгүй байсан. Гэхдээ мэдээж зорилтот бүлэгт чиглэсэн хөрөнгийг өсгөөд 147 тэрбумыг зарцуулбал түүний ядуурлыг бууруулахад нөлөөлөх нөлөө нь их байна.

Дүгнэлт

Сумаас дооши түвшний дэлгэрэнгүй мэдээлэл буюу тухайн суманд амьдарч буй өрхүүдийг ядуу болон ядуу бусаар нь тодорхойлсон мэдээлэл байхгүй тохиолдолд дээрх тооцооны үр дүнд оптимал аргыг ашиглан зорилтот бүлгийг тодорхойлон хөрөнгийн хуваарилалт хийвэл ядуурлыг хамгийн үр дүнтэй бууруулж чадна гэсэн дүгнэлтэнд хүрч байна. Өөрөөр хэлбэл, сумуудын ядуурлын түвшинг тодорхойлсон боловч сум доторх ядуу өрхүүдийг мэдэхгүй тохиолдолд ядуурлын гүнзгийрэлтийн болон бүх хүн амд тэгшитгэн хуваарилах аргуудтай харьцуулахад оптимал аргыг хэрэглэвэл ядуурлын түвшинг мэдэгдэхүйц их хэмжээгээр бууруулж чадна. Гэхдээ зорилтот бүлгийг тодорхойлох аль аргыг хэрэглэх вэ гэдэг нь тухайн орон нутгийн ядуурлын талаарх мэдээллийн олдоц, хэр дэлгэрэнгүй байгаагаас шалтгаална.

Хэрвээ өрхүүдийн амьжиргааны талаарх мэдээлэл дутмаг тохиолдолд оптимал аргыг хэрэглэх нь үр дүнтэй, харин өрхүүдийн амьжиргааны талаарх мэдээлэл олдоцтой байгаа тохиолдолд ядуурлын гүнзгийрлийн аргыг хэрэглэх нь илүү сайн гэж зөвлөж байна. Ингэхдээ хэсэг/булэгт тулгуурлан зорилтот бүлгийг буюу тухайн суманд байгаа ядуу өрхүүдийг тодорхойлж болох юм.

Энд нэг зүйлийг онцлон дурьдахад, нэг аймаг доторх сумуудын ядуурлын үзүүлэлтүүд хоорондоо их ойролцоо учир зорилтот бүлгийг аймгийн түвшинд тодорхойлоод харин сумын түвшинд оптимал аргыг хэрэглэвэл илүү үр дүнтэй. Богино хугацаанд зорилтот бүлгийг аймгийн түвшинд тодорхойлбол үр дүнтэй.

Тухайн үеийн улс төрийн шийдлийн хувьд оптимал аргыг хэрэглэвэл зарим аймаг/сум зорилтот бүлэгт чиглэсэн хөрөнгөөс хүртэж чадахгүй учир хэрэгжүүлэхэд бэрхшээл гарч болох юм. Хэрвээ тийм бол бүх хүнд тэгшитгэн хуваарилах болон оптимал аргыг хослуулан (33 хувийг тэгшитгэн хуваарилах, 67 хувийг оптимал аргаар) хэрэгжүүлж болно. Энэ тохиолдолд иргэн бүр тэтгэмж авах бөгөөд харин хамгийн ядуу аймаг/сумын иргэдийн тэтгэмж өндөр байна.

Газар зүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргуудыг хэрэгжүүлэхэд харьцангуй хялбар бөгөөд хурдан байдаг. Дэлгэрэнгүй шинэ мэдээлэлтэй болох тусам хэрэглэх аргаа өөрчилж болно. Оптимал аргыг эхний түвшинд шууд хэрэглэх боломжтой. Дараа нь мэдээллийн эх үүсвэрээс шалтгаалаад ядуурлын гүнзгийрлийн арга болон орлогыг орлуулан тооцох аргуудыг хэрэглэж болно.

Эцэст нь дээр ярилцсан аргуудыг хэрэглэхдээ ядуурлыг бууруулахад зориулан зорилтот бүлэгт чиглэгдсэн хөрөнгийг тэтгэмж хэлбэрээр өрх болон хүн амд хуваарилна гэж үзсэн. Гэхдээ зорилтот бүлгийг тодорхойлох энэ аргуудыг тухайлбал, төсвийн хөрөнгө оруулалтыг (зам, сургууль, эмнэлэг барих гэх мэт) газар зүйн байршилаар зарцуулахад хэрэглэж болдог. Хөгжиж буй орнууд газар зүйн байршилаар төсвийн хөрөнгө оруулалтыг хийхдээ дээрх аргуудыг ихэвчлэн ашигладаг⁷.

---

⁷ Беди, Тара, Ален Коудоел болон Кеннед Симлер нар, 2007, Гоё зурагнаас ч илүү: Ядуурлын зураглалыг ашиглан зөв, оновчтой бодлого, арга хэмжээг боловсруулах/авах нь, х. 286, Вашингтон: Дэлхийн Банк

Хүснэгт 1: Зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргуудын ядуурлын түвшинд үзүүлэх нөлөөллийг засаг захиргааны нэгж/байрилаар харуулав.

	Хүн амын хамгийн ядуу буюу нэн ядуу хүн амын эзлэх хувь	Ядуурлын түвшингийн өөрчлөлт (пунктээр)		
		Бүх хүн амд тэгшигтгэн хуваарилах арга	Ядуурлын гүнзгийрлийн арга	Оптимал арга
Бүс нутаг	20.0	-2.5	-2.6	-2.8
Аймаг	20.0	-2.5	-2.7	-3.1
Сум	20.0	-2.5	-2.8	-3.2

Хүснэгт 2: Зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргуудын ядуурлын түвшинд үзүүлэх нөлөөллийг засаг захиргааны нэгж/байрилаар харуулав. (хувиар)

	Ядуурлын түвшингийн өөрчлөлт (интервал)		
	Бүх хүн амд тэгшигтгэн хуваарилах арга	Ядуурлын гүнзгийрлийн арга	Оптимал арга
Бүс нутаг	-2.0 to -3.1	-1.2 to -4.4	0.0 to -7.0
Аймаг	-1.8 to -3.5	-1.1 to -7.7	0.0 to -15.0
Сум	-1.1 to -4.1	-0.3 to -13.2	0.0 to -24.6

Хүснэгт 3: Зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргуудаар хуваарилагдах нэг хүнд ногдох жилийн тэтгэмжийн хэмжээ, засаг захиргааны нэгж/байрилаар

	Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн хэмжээ (интервал)		
	Бүх хүн амд тэгшигтгэн хуваарилах арга	Ядуурлын гүнзгийрлийн арга	Оптимал арга
Бүс нутаг	20,776	12,067 to 29,534	0 to 46,824
Аймаг	20,776	12,067 to 44,950	0 to 87,069
Сум	20,776	5,507 to 64,701	0 to 117,739

Тэмдэглэл: Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийг тооцохдоо YCX-ны гаргасан 2009 оны хүн амын хэтийн тооцоог ашиглав.

Хүснэгт 4: Зорилтот бүргийг тодорхойлох аргуудаар хувваарилдах нэг хүнд ногдох жилийн тэмдэгийн хэмээшийн хувь

Ядуурлын түвшиннд үзүүлэх нөлөөллийг бүс нутгаар харуулав.

Бус нутаг	Хүн ам	Бүх хүн амд тэгшитгэн хувваарилах арга				Ядуурлын түнзтийрлийн арга				Оптимал арга	
		Нэг хүнд амьн	Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн ядуу	Нэг хүнд ногдох түвшинийн ядуу	Нэг хүнд тэтгэмжийн ядуу	Нэг хүнд ногдох түвшинийн ядуу	Нэг хүнд тэтгэмжийн ядуу	Нэг хүнд ногдох түвшинийн ядуу	Нэг хүнд тэтгэмжийн ядуу		
Хангайн	485,670	27.3	20,776	-3.1	17.6	29,534	-4.4	25.1	46,824	-7.0	39.8
Төв	634,194	22.2	20,776	-2.7	23.0	23,436	-3.1	26.0	25,334	-3.3	28.1
Зүйн	511,118	21.9	20,776	-2.6	18.6	23,303	-2.9	20.8	25,089	-3.2	22.4
Улаанбаатар	235,588	21.2	20,776	-2.5	8.6	22,853	-2.8	9.4	23,638	-2.9	9.7
Бүгд	886,595	13.4	20,776	-2.0	32.2	12,067	-1.2	18.7	-	0.0	0.0
	Баруун	2,753,165	20.0	-2.5	100.0	-2.6	100.0	-2.6	100.0	-2.8	100.0

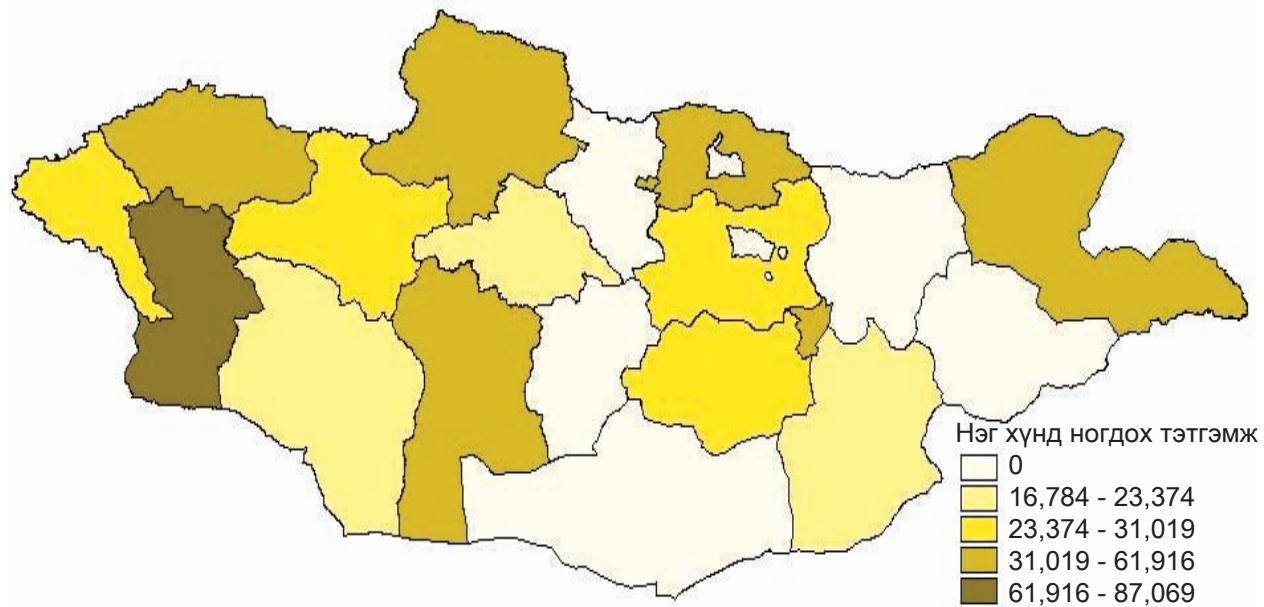
Эх үүсвэр: Монол Усны Ядуурлын зурагал дээр үндэслэн зохиогийн хийсэн тооцоо
Тэмээгэл: Энэ тооцоог зорилтот бүлэгт зарцуулахаар чиглэгдээн тоосөө болох 57,2 тэгдум төгрөг болон хүн амын хамгийн ядуу 20 хувиар тооцсон ядуурлын шугамыг ашиглал.

Хүснэгт 5: Зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргуудаар хуваарилагдах нэг хүнд ногдох жилийн тэмгэмжийн хэмжээ болон үүний ядуурлын түвшинд үзүүлэх нөлөөлтийн аймагтар харуулав

Аймаг	Хүн ам	Бүх хүн амд тэгшитгэн хуваарилтах арга			Ядуурлын гүнзгийрлийн арга			Оптималт арга		
		Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн ядуу буюу нэн ядуу хүн амьын эзлэх хувь	Нэг хүнд ногдох түвшинийн хуваарилал- тэтгэмжийн хэмжээ	Тэтгэмжийн хуваарилал- тэтгэмжийн хэмжээ	Нэг хүнд ногдох түвшинийн хуваарилал- тэтгэмжийн хэмжээ	Ядуурлын түвшинийн хуваарилал- тэтгэмжийн хэмжээ	Тэтгэмжийн хуваарилал- тэтгэмжийн хэмжээ	Нэг хүнд ногдох түвшинийн хуваарилал- тэтгэмжийн хэмжээ	Тэтгэмжийн хуваарилал- тэтгэмжийн хэмжээ	Тэтгэмжийн хуваарилал- тэтгэмжийн хэмжээ
Архангай	112,491	23.2	20,776	-3.0	4.1	23,183	-3.3	4.6	23,374	-3.4
Баян-Өлтий	105,067	24.3	20,776	-3.1	3.8	24,770	-3.6	4.5	29,719	-4.3
Баянхонгор	98,199	27.2	20,776	-3.2	3.6	28,440	-4.4	4.9	42,414	-6.6
Булган	72,143	13.0	20,776	-1.8	2.6	12,902	-1.1	1.6	-	0.0
Говь-Алтай	73,570	21.9	20,776	-2.8	2.7	22,215	-2.9	2.9	19,842	-2.6
Дорноговь	58,589	20.6	20,776	-2.5	2.1	21,383	-2.6	2.2	16,784	-2.0
Дорнод	87,796	29.5	20,776	-3.1	3.2	33,866	-5.1	5.2	61,916	-9.2
Дундговь	59,432	23.6	20,776	-3.0	2.2	24,039	-3.4	2.5	27,117	-3.9
Завхан	104,127	24.4	20,776	-3.0	3.8	25,076	-3.6	4.6	31,019	-4.5
Өвөрхангай	128,404	14.4	20,776	-2.0	4.7	13,904	-1.4	3.1	-	0.0
Өмнөговь	52,511	15.3	20,776	-2.1	1.9	15,374	-1.5	1.4	-	0.0
Сүхбаатар	64,965	15.5	20,776	-2.1	2.4	15,277	-1.6	1.7	-	0.0
Сэлэнгэ	115,552	27.1	20,776	-2.9	4.2	30,725	-4.3	6.2	52,694	-7.4
Төв	113,212	23.2	20,776	-2.9	4.1	23,927	-3.3	4.7	26,978	-3.7
Увс	103,409	27.3	20,776	-3.2	3.8	29,238	-4.5	5.3	45,858	-6.9
Ховд	99,497	37.5	20,776	-3.5	3.6	44,950	-7.7	7.8	87,069	-15.0
Хөвсгөл	137,786	28.2	20,776	-3.2	5.0	31,225	-4.7	7.5	52,974	-7.9
Хэнтий	82,827	16.8	20,776	-2.2	3.0	17,121	-1.8	2.5	-	0.0
Дархан-Уул	97,543	17.2	20,776	-2.2	3.5	17,942	-1.9	3.1	-	0.0
Улаанбаатар	886,595	13.4	20,776	-2.0	32.2	12,067	-1.2	18.7	-	0.0
Орхон	85,170	25.3	20,776	-2.8	3.1	28,696	-3.9	4.3	46,889	-6.3
Говьсумбэр	14,279	24.0	20,776	-2.6	0.5	28,893	-3.5	0.7	50,528	-6.1
Бугд	2,753,164	20.0		-2.5	100.0		-2.7	100.0	-3.0	100.0

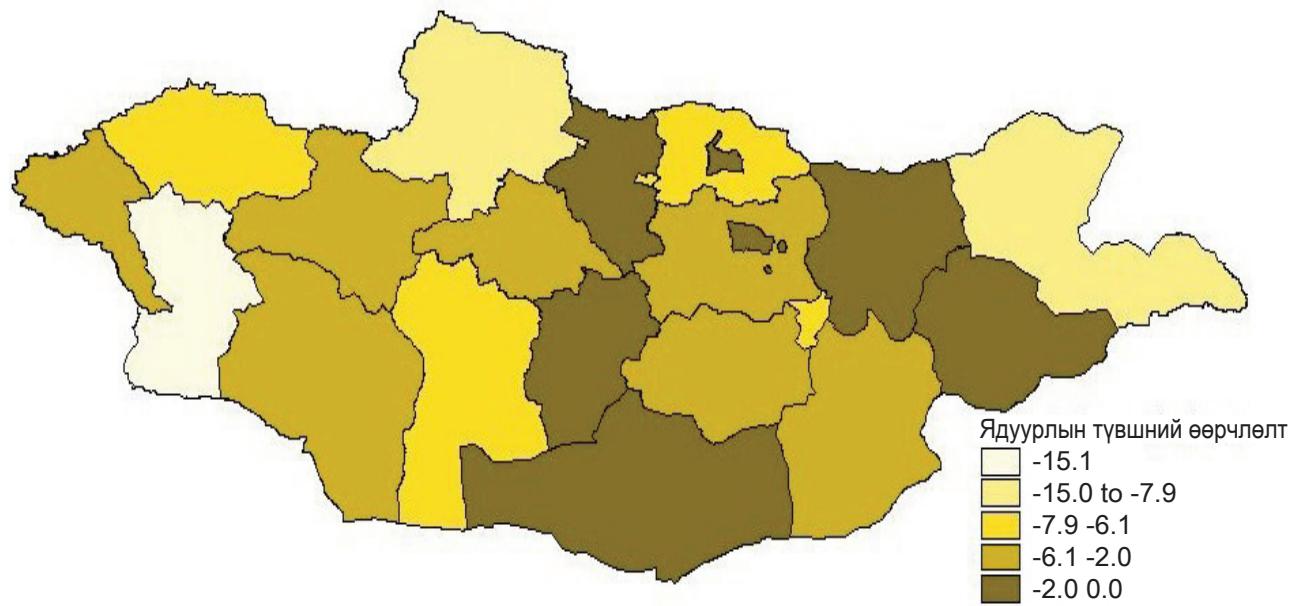
Эх үүсвэр. Монгол Улсын Ядуурлын зураглаа дээр үндэслэн зохиогийн хийсэн тооцоо
Тэмдэгээл: Энэ тооцоог зорилтом бүлээн зарцууллаад чиглэгдсэн төгрөг болон хүн амын хамгийн ядуу 20 хувцас тооцсон ядуурлын
шугамыг ашиглав.

**Зураглал 1: Нэг хүнд ногдох жилийн тэтгэмж/шилжүүлгийн хэмжээ,
аимгийн түвшинд. Оптимал аргаар**

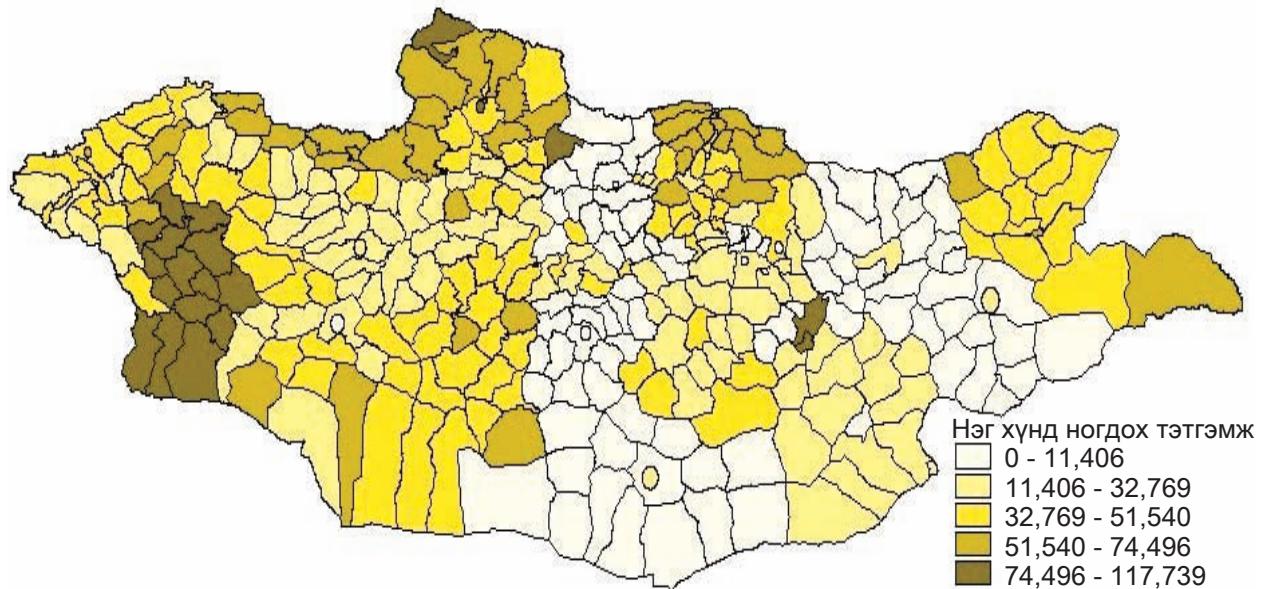
Эх үүсвэр: Монгол Улсын Ядуурлын зураглал дээр үндэслэн зохиогчийн хийсэн тооцоо
Тэмдэглэл: Энэ тооцоог зорилтот бүлэгт зарцуулахаар чиглэгдсэн төсөв болох 57,2 тэгбум
төгрөг болон хүн амын хамгийн ядуу 20 хувиар тооцсон ядуурлын шугамыг ашиглав.

Зураглал 2: Ядуурлын түвшний өөрчлөлт, аимгийн түвшинд, Оптимал аргаар

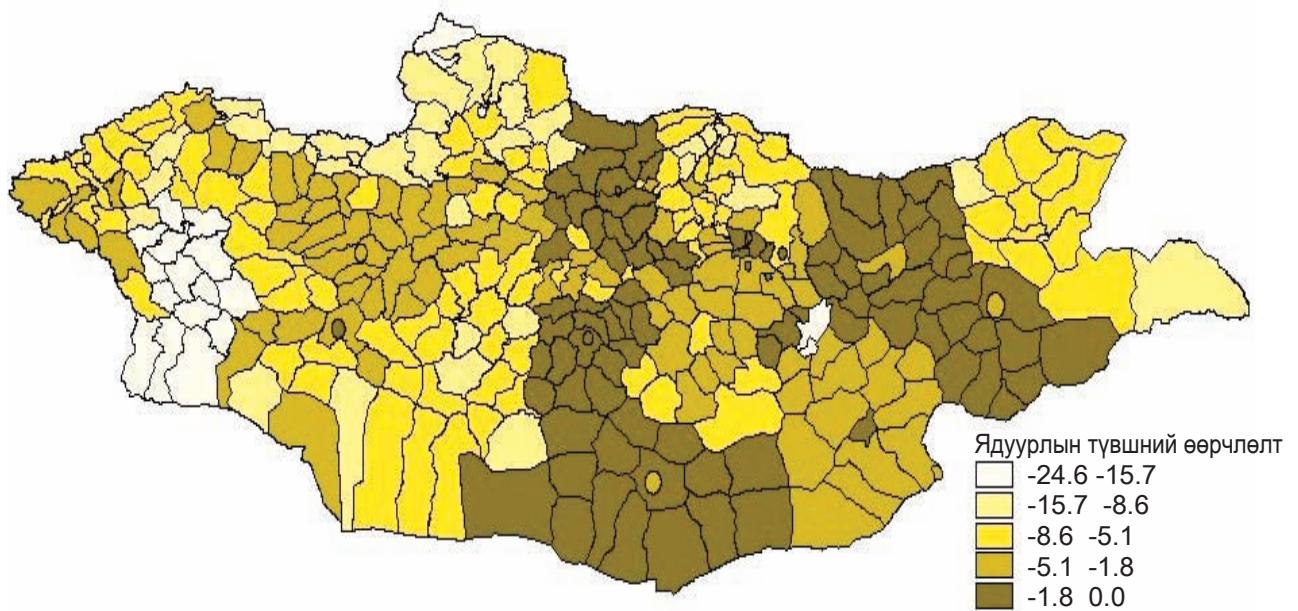
Эх үүсвэр: Монгол Улсын Ядуурлын зураглал дээр үндэслэн зохиогчийн хийсэн тооцоо
Тэмдэглэл: Энэ тооцоог зорилтот бүлэгт зарцуулахаар чиглэгдсэн төсөв болох 57,2 тэгбум төгрөг
болон хүн амын хамгийн ядуу 20 хувиар тооцсон ядуурлын шугамыг ашиглав.

**Зураглал 3: Нэг хүнд ногдох жилийн тэтгэмж/шилжүүлгийн хэмжээ,
сумын түвшинд. Оптимал аргаар**

Эх үүсвэр: Монгол Улсын Ядуурлын зураглал дээр үндэслэн зохиогчийн хийсэн тооцоо
Тэмдэглэл: Энэ тооцоог зорилтот бүлэгт зарцуулахаар чиглэгдсэн төсөв болох 57,2 тэгбум төгрөг
болон хүн амын хамгийн ядуу 20 хувиар тооцсон ядуурлын шугамыг ашиглав.

Зураглал 4: Ядуурлын түвшний өөрчлөлт, сумын түвшинд, Оптимал аргаар

Эх үүсвэр: Монгол Улсын Ядуурлын зураглал дээр үндэслэн зохиогчийн хийсэн тооцоо
Тэмдэглэл: Энэ тооцоог зорилтот бүлэгт зарцуулахаар чиглэгдсэн төсөв болох 57,2 тэгбум төгрөг
болон хүн амын хамгийн ядуу 20 хувиар тооцсон ядуурлын шугамыг ашиглав.

БХЭСЭГ: АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ, БОЛОВСРОЛ БОЛОН ДЭД БҮТЭЦТЭЙ ХОЛБООТОЙ МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН (МХЗ) ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн есөн зорилтуудын хэрэгжилтийг 67 тусгайлсан үзүүлэлтүүдээр хэмжиж байна. Эдгээрийн олонх нь үндэсний түвшинд тооцогдсон байдаг. МХЗ-ын үндэсний түвшний үзүүлэлтүүд нь хандлага тодорхойлоход ач холбогдолтой бөгөөд харин бодлого боловсруулагчдад аймаг сумаар нь задалсан дэлгэрэнгүй мэдээлэл шаардлагатай байдаг. МХЗ-ын үзүүлэлтүүдийг аймаг сумаар нь гаргавал зорилтот бүлгийг болон төлөвлөлтийг газар зүйн байршилаар оновчтой хийхэд ач холбогдолтой. Гэхдээ зарим үзүүлэлтүүдийг зөвхөн үндэсний түвшинд л гаргах боломжтой. Тухайлбал, Улсын их хурал дахь эмэгтэй гишүүдийн эзлэх хувь гэх мэт. Ядуурлын түвшин болон ядуурлын гүнзгийрлийн хувийг харуулсан хоёр үзүүлэлтийг 2000 оны тооллого болон 2002/03 оны ΘΟЗС/АТС⁸ дээр үндэслэн тооцсон байсан бөгөөд энэ тайлангийн эхний хэсэгт зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргуудаар гарсан үр дүнг танилцуулсан. Харин энэ хэсэгт 2000 оны тооллого дээр үндэслэн тооцсон МХЗ-ын 11 үзүүлэлтүүдийг бүс нутаг, аймаг, сумаар харууллаа. Ядуурал нь өөрөө олон хүчин зүйлсээс хамаарсан байдаг учраас эдгээр 11 үзүүлэлтүүдийг орлогын ядууралтай хослуулан авч үзэх шаардлагатай.

Хүснэгт 6-д үндэсний түвшинд тооцсон эдгээр 11 үзүүлэлтүүдийг Монгол Улсын Засгийн газраас зарласан ижил үзүүлэлтүүдтэй харьцуулан харуулсан. Ингэж үзэхэд тооллогод үндэслэн тооцсон үзүүлэлтүүд ихэнх нь засгийн газрын зарласан дүнтэй дүйцэж байсан бөгөөд харин ажилгүйдлийн түвшний үзүүлэлт өөр/зөрүүтэй гарсан. Засгийн газраас зарласан ажилгүйдлийн түвшин 3,2 хувь байсан бөгөөд энэ үзүүлэлт нь албан ёсоор бүртгүүлсэн ажилгүйчүүдийн тоогоор гардаг. Харин тооллогоос тооцсон ажилгүйдлийн түвшинг ажил хайж буй гэсэн Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллагын стандартыг мөрдлөг болгосон. Хүснэгт 6-д үзүүлсэн эхний 4 үзүүлэлтүүдийг хүйсээр салган харуулсан. Хүснэгт 7 болон 9-т эдгээр үзүүлэлтүүдийг бүс нутгаар харуулсан бол дараагийн 3 хүснэгтэд эдгээрийг аймгаар харууллаа. Харин сумын үзүүлэлтүүдийг Хавсралт Б-ээс харж болно. Аймаг сумаар тооцсон үзүүлэлтүүдээр Зураглал 5-10-ийг гаргалаа.

Ядуурлын түвшинг газар зүйн байршлын хувьд хамгийн доод түвшингээр задлан гаргадаг ядуурлын зураглал нь олон төрлийн хөтөлбөрүүдэд хэрэглэж болдог. Гэхдээ боловсрол, эрүүл мэндийн хөтөлбөрүүдийг мөнгөн дүнгээр хэмжигдсэн ядуурлын үзүүлэлтүүдийг үндэслэн зорилтот бүлэгт чиглүүлэх үү, аль эсвэл зураглал ашиглан боловсрол, эрүүл мэндийн дэд бүтэц сул дорой хэсэг рүү чиглүүлэх үү гэдгийг тодорхойлох нь тун чухал. Тийм учраас энэ тайлангийн бас нэг гол хэсэг нь 2000 оны тооллогод үндэслэн тооцсон МХЗ-ын 11 үзүүлэлтүүдийг газрын зурагт ялган харуулсан хэсэг юм. Үүнээс гадна МХЗ-ын эдгээр 11 үзүүлэлтүүдийг тус бүрт нь ядуурлын үзүүлэлттэй холбон харуулсан. Зураг 1-11-т харуулснаар сумын түвшинд эдгээр үзүүлэлтүүд, ядуурлын түвшний хоорондын хамаарал харьцангуй бага байна.

⁸ Коуломб болон Оттар нар, 2009, Монгол Улсын тооллогод суурилсан Ядуурлын Зураглал:
Бүс нутаг, аймаг болон сумаар гаргасан үр дүн, Улаанбаатар: ΥСХ & НҮБХХ

Орлогын ядуурал болон МХЗ-ын үзүүлэлтүүдийн хоорондын харилцан хамаарал багатай энэ байдлаас хараад зорилтот бүлгийг тодорхойлох, тэдний хэрэгцээ шаардлагыг зөв тодорхойлоход хэд хэдэн үзүүлэлтүүдийг хамтатган авч үзэх нь зайлшгүй шаардлагатай юм. Тухайлбал, нийтийн хэрэгцээний дэд бүтцэд хөрөнгө оруулалт хийхдээ тухайн орон нутгийн дэд бүтцийн болон ядуурлын үзүүлэлтийг хослуулан авч үзэх хэрэгтэй бөгөөд энэ нь төрийн үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулж ядуурлыг бууруулахад давхар ач холбогдолтой.

Хүснэгт 6: Үндэсний болон аймаг, сумын түвшинд тооцсон үзүүлэлтүүдийн жагсаалт

№	Үзүүлэлтүүд	МХЗ-үүд	2000 оны тооллогоор		
			Бүгд	Эр	Эм
8	Хөдөлмөр оролцооны түвшин (хувиар)	62.9	64.9	71.3	58.8
9	15-24 насны хүмүүсийн ажилгүйдлийн түвшин (хувиар)	3.2	24.3	24.8	23.7
11	Анхан шатны сургуульд хамрагдалтын цэвэр түвшин (хувиар)	95.0	90.4	88.7	92.0
13	15-24 насны иргэдийн бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин (хувиар)	97.7	97.8	97.1	98.4
14	Анхан шатны сургуульд хамрагдаж буй охид хөвгүүдийн харьцаа	1.01	1.06	..	..
15	Дунд шатны сургуульд хамрагдаж буй охид хөвгүүдийн харьцаа	1.20	1.40	..	..
17	ХАА-н бус салбарт цалинтай ажил эрхэлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	50.4	48.9	..	..
39	Үндны цэвэр усны хангамж авч чаддаггүй хүн амын эзлэх хувь	60.8 ¹⁰	64.9	..	..
40	Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжийн үйлчилгээ авч чаддаггүй хүн амын эзлэх хувь	73.4 ¹¹	76.3	..	..
41	Инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон (цахилгаан эрчим хүч, цэвэр бохир ус болон халаалт) нийтийн болон хувийн орон сууцанд амьдарч буй хүн амын эзлэх хувь	22.7	22.7	..	..
53	Телефон шугамны тоо (1000 хүн тутамд)	46.6	38.1	..	..

Тэмдэглэл: .. хамааралгүйг тэмдэглэв.

Хүснэгт 7: Ядуурлын түвшин болон МХЗ-ын Ажил эрхлэлтийн үзүүлэлтүүдийг бус нутгаар болон хүйсээр харуулав.

Бус нутаг	Хүн ам	Ядуурлын түвшин (хувиар)	Хөдөлмөр оролцооны түвшин (хувиар)			Залуучуудын ажилгүйдэл (хувиар)		
			Бүгд	Эр	Эм	Бүгд	Эр	Эм
Баруун	485,670	46.3	71.4	78.6	64.3	17.4	17.1	17.8
Хангайн	634,194	39.6	73.4	79.2	67.7	17.2	17.5	16.8
Төв	511,114	38.7	68.2	74.7	61.6	27.1	26.5	27.9
Зүүн	235,588	37.4	67.1	73.4	60.7	29.3	26.9	32.3
Улаанбаатар	886,595	27.8	54.5	60.3	49.1	34.4	37.8	30.4

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

¹⁰ 2006 оны мэдээгээр

¹¹ 2006 оны мэдээгээр

Хүснэгт 8: Ядуурлын түвшин болон МХЗ-ын Боловсролын үзүүлэлтүүдийг бус нутгаар болон хүйсээр харуулав

Бус нутаг	Анхан шатны сургуульд хамрагдалт - цэвэр (хувиар)			Бичиг үсэг тайлгадалт (хувиар)			Охид хөвгүүдийн харьцаа	
	Бүгд	Эр	Эм	Бүгд	Эр	Эм	Анхан шатны	Дунд шатны
Баруун	86.0	84.2	87.8	97.1	96.4	97.8	1.05	1.55
Хангайн	86.2	84.0	88.4	96.6	95.6	97.5	1.10	1.49
Төв	91.7	89.7	93.8	97.6	96.8	98.4	1.06	1.45
Зүүн	87.0	84.5	89.5	95.1	93.9	96.4	1.08	1.45
Улаанбаатар	96.9	96.4	97.5	99.5	99.3	99.7	1.02	1.34

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

Хүснэгт 9: Ядуурлын түвшин, жендерийн тэгши байдал болон МХЗ-ын дэд бүтцийн үзүүлэлтүүдийг бус нутгаар харуулав.

Бус нутаг	ХАА-н бус салбарт цалинтай ажил эрхэлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Үндны цэвэр усны хангамж авч чаддаггүй хүн амын эзлэх хувь	Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжийн ўйлчилгээ авч чаддаггүй хүн амын эзлэх хувь	Нийтийн ўйлчилгээний сүлжээнд холбогдсон хүн амын эзлэх хувь	Телефон шугамны тоо (1000 хүн тутамд)
Баруун	49.2	81.8	96.4	3.2	15.0
Хангайн	48.7	80.0	89.5	9.9	21.0
Төв	46.6	53.4	79.4	19.5	31.7
Зүүн	47.7	61.9	85.3	14.0	18.8
Улаанбаатар	51.9	52.1	51.7	46.6	71.8

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

Хүснэгт 10: Ядуурлын түвшин болон МХЗ-ын Ажил эрхлэлтийн үзүүлэлтүүдийг хүйсээр болон аймгаар харуулав.

Аймаг	Хүн ам	Ядуурлын түвшин (хувиар)	Хөдөлмөр оролцооны түвшин (хувиар)			Залуучуудын ажилгүйдэл (хувиар)		
			Бүгд	Эр	Эм	Бүгд	Эр	Эм
Архангай	112,491	42.2	73.0	78.8	67.0	13.0	13.3	12.6
Баян-Өлгий	105,067	43.4	67.2	76.0	58.3	23.5	22.9	24.3
Баянхонгор	98,199	47.0	78.8	84.2	73.5	12.4	13.1	11.7
Булган	72,143	25.7	70.8	77.0	64.5	23.0	22.1	24.2
Говь-Алтай	73,570	39.5	79.1	84.2	74.1	12.7	12.3	13.3
Дорноговь	58,584	36.8	73.6	79.7	67.4	19.9	18.3	22.1
Дорнод	87,796	48.1	58.9	65.2	52.8	43.2	40.8	46.3
Дундговь	59,432	42.3	81.8	86.4	77.2	8.2	8.0	8.4
Завхан	104,127	43.6	73.2	79.8	66.7	16.6	16.2	17.1
Өвөрхангай	128,404	28.8	79.0	84.1	73.9	13.2	13.0	13.5

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Өмнөговь	52,511	29.6	81.3	85.4	77.3	8.7	8.7	8.6
Сүхбаатар	64,965	30.3	74.1	80.0	67.9	21.7	19.5	24.5
Сэлэнгэ	115,552	45.0	60.3	68.3	52.2	48.9	46.4	53.0
Төв	113,212	41.3	71.1	78.2	63.7	26.4	25.0	28.4
Увс	103,409	46.7	70.6	77.3	63.6	18.7	18.6	18.9
Ховд	99,497	56.8	68.7	77.1	60.4	14.9	15.0	14.6
Хөвсгөл	137,786	47.5	72.8	78.5	67.0	15.0	15.8	14.1
Хэнтий	82,827	31.6	70.4	76.7	64.0	23.8	21.4	26.9
Дархан-Уул	97,543	32.1	57.3	63.8	51.2	45.8	45.0	46.9
Улаанбаатар	886,595	27.8	54.5	60.3	49.1	34.4	37.8	30.4
Орхон	85,170	42.9	63.7	70.1	57.7	48.9	48.2	50.0
Говьсүмбэр	14,279	40.2	63.2	69.3	57.2	28.8	26.0	32.5

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

**Хүснэгт 11: Ядуурлын түвшин болон МХЗ-ын Боловсролын үзүүлэлтүүдийг хүйсээр
болон аймгаар харуулав.**

Аймаг	Анхан шатны сургуульд хамрагдалт - цэвэр (хувиар)			Бичиг үсэг тайлгадалтын түвшин (хувиар)			Охид хөвгүүдийн харьцаа	
	Бүгд	Эр	Эм	Бүгд	Эр	Эм	Анхан шатны	Дунд шатны
Архангай	86.2	83.4	89.0	96.1	95.0	97.1	1.10	1.87
Баян-Өлгий	83.5	82.7	84.2	98.1	97.8	98.4	1.02	1.35
Баянхонгор	85.1	83.1	87.1	95.9	95.0	96.8	1.06	1.49
Булган	93.2	91.0	95.4	97.1	96.1	98.1	1.10	1.42
Говь-Алтай	89.5	87.2	92.0	96.9	96.2	97.7	1.04	1.70
Дорноговь	91.8	89.2	94.3	97.0	96.0	98.1	1.13	1.69
Дорнод	86.7	84.5	88.9	95.8	94.4	97.2	1.05	1.57
Дундговь	84.6	81.0	88.2	95.8	94.8	96.8	1.16	1.68
Завхан	87.5	85.5	89.7	96.7	95.8	97.6	1.05	1.58
Өвөрхангай	80.8	78.0	83.5	95.6	94.4	96.8	1.14	1.70
Өмнөговь	85.9	83.0	88.9	96.8	95.6	98.1	1.07	1.46
Сүхбаатар	84.2	81.1	87.4	93.7	92.7	94.7	1.08	1.42
Сэлэнгэ	94.3	93.0	95.6	98.2	97.8	98.8	1.02	1.39
Төв	91.9	89.5	94.3	97.2	96.3	98.2	1.07	1.41
Увс	83.1	80.5	85.8	96.5	95.6	97.4	1.07	1.44
Ховд	87.7	86.4	89.1	97.0	96.3	97.7	1.04	1.67
Хөвсгөл	82.2	79.9	84.6	96.7	95.8	97.5	1.11	1.40
Хэнтий	89.6	87.3	92.0	95.6	94.3	97.0	1.10	1.32
Дархан-Уул	95.3	94.5	96.2	99.1	98.6	99.5	1.01	1.43
Улаанбаатар	96.9	96.4	97.5	99.5	99.3	99.7	1.02	1.34
Орхон	95.9	95.2	96.6	99.1	98.8	99.4	1.06	1.26
Говьсүмбэр	94.3	91.8	96.8	97.3	97.0	97.7	1.07	1.42

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

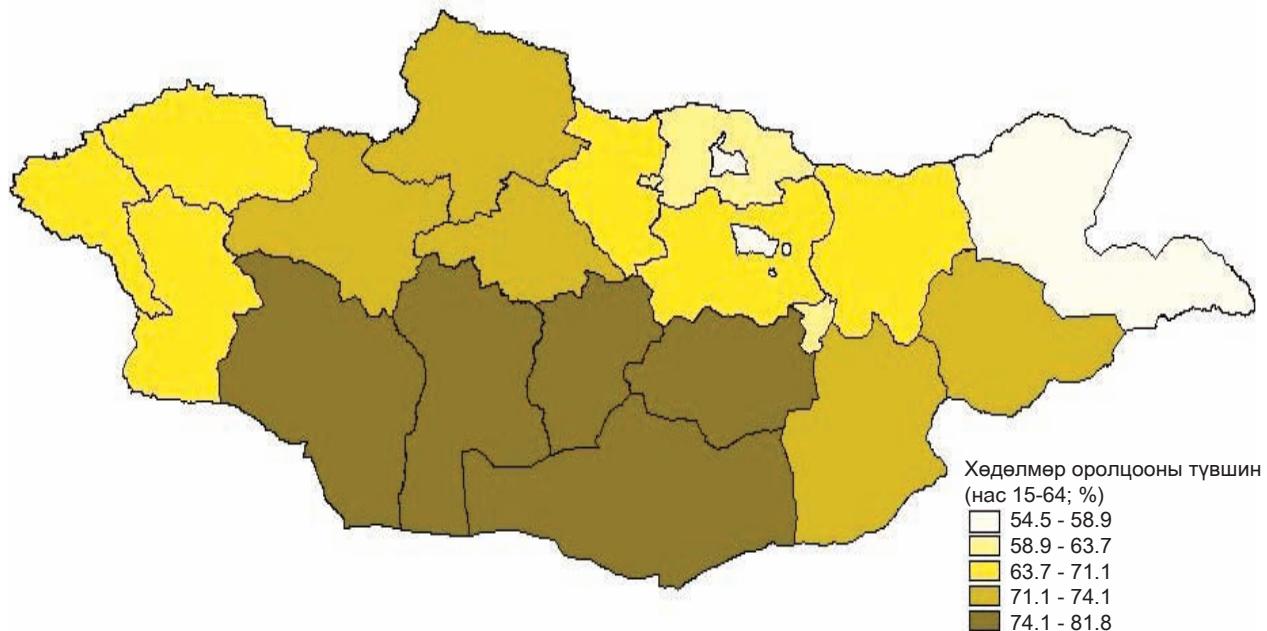
**Хүснэгт 12: Ядуурлын түвшин, жендерийн тэгш байдал болон МХЗ-ын дэд бүтцийн
үзүүлэлтүүдийг аймгаар харуулав.**

Аймаг	ХАА-н бус салбарт цалинтай ажил эрхэлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Ундны цэвэр усны хангамж авч чаддаггүй хүн амын эзлэх хувь	Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжийн үйлчилгээ авч чаддаггүй хүн амын эзлэх хувь	Нийтийн үйлчилгээний сүлжээнд холбогдсон хүн амын эзлэх хувь	Телефон шугамны тоо (1000 хүн тутамд)
Архангай	51.8	94.4	97.6	1.9	8.4
Баян-Өлгий	43.4	67.1	97.3	2.2	13.4
Баянхонгор	52.9	70.8	96.5	3.2	10.9
Булган	47.6	92.3	96.9	2.2	21.2
Говь-Алтай	53.1	82.7	96.5	3.5	18.5
Дорноговь	46.4	49.4	79.7	17.2	42.3
Дорнод	48.1	48.5	75.7	22.9	19.8
Дундговь	53.6	34.4	96.4	3.5	24.5
Завхан	52.7	96.3	97.5	1.8	13.7
Өвөрхангай	48.3	80.1	97.8	2.2	20.8
Өмнөговь	51.2	41.1	94.3	5.5	27.5
Сүхбаатар	46.6	62.8	96.5	3.2	13.2
Сэлэнгэ	43.3	58.7	83.9	14.9	29.8
Төв	46.1	84.4	95.4	4.4	12.6
Увс	47.3	85.5	96.7	3.2	15.9
Ховд	49.8	77.7	94.2	5.7	14.5
Хөвсгөл	50.4	93.3	97.0	2.3	15.0
Хэнтий	47.9	75.5	86.6	12.9	22.3
Дархан-Уул	47.9	29.9	37.0	61.2	53.6
Улаанбаатар	51.9	52.1	51.7	46.6	71.8
Орхон	46.1	39.5	39.9	58.7	59.1
Говьсүмбэр	45.3	67.0	80.6	18.9	49.3

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

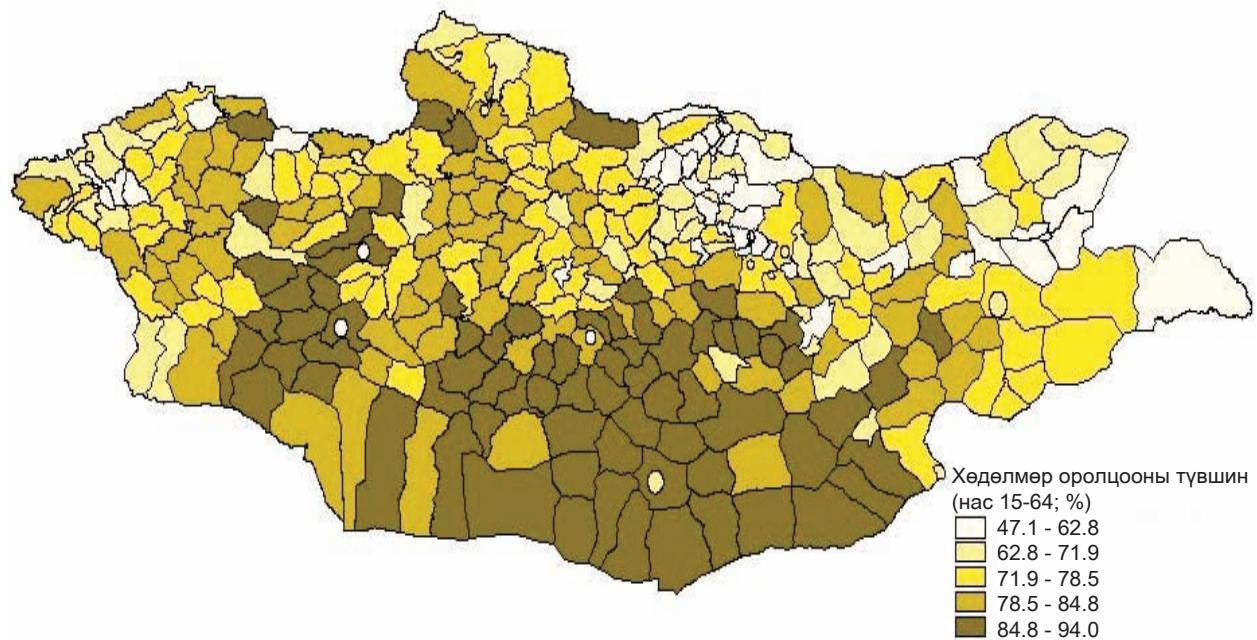
Зураглал 5: 15-64 насны хүн амын Хөдөлмөр оролцооны түвшин (хувиар)

a) Аймаг

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

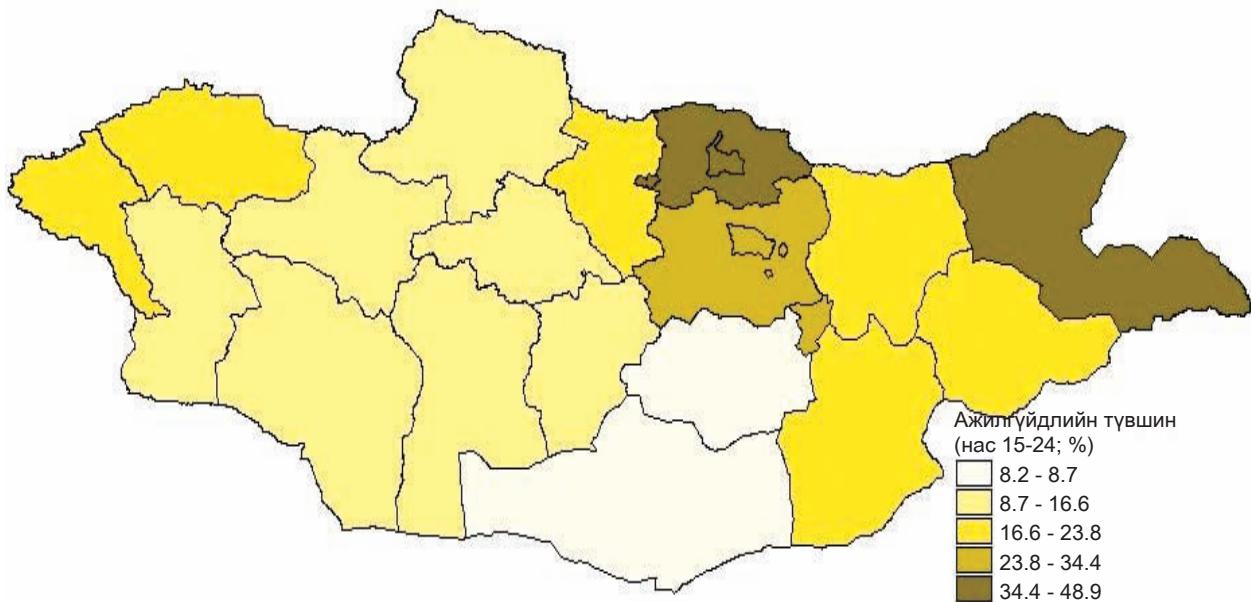
b) Сум

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

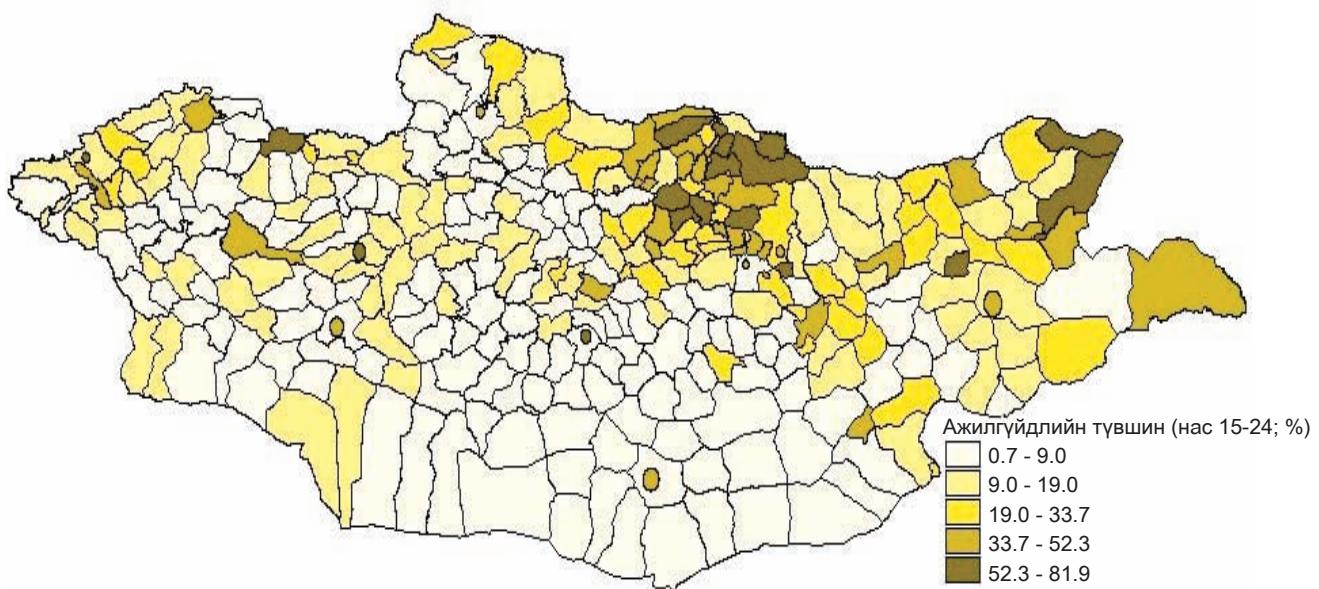
Зураглал 6: 15-24 насны хүн амьн ажилгүйдлийн түвшин (хувиар)

a) Аймаг

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

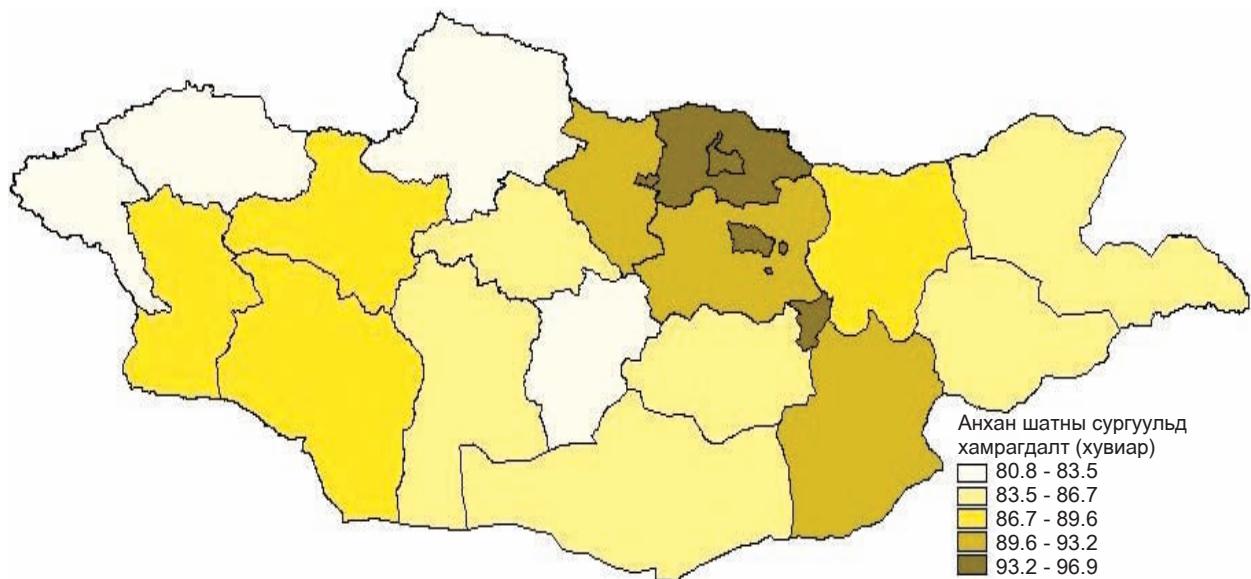
b) Сум

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

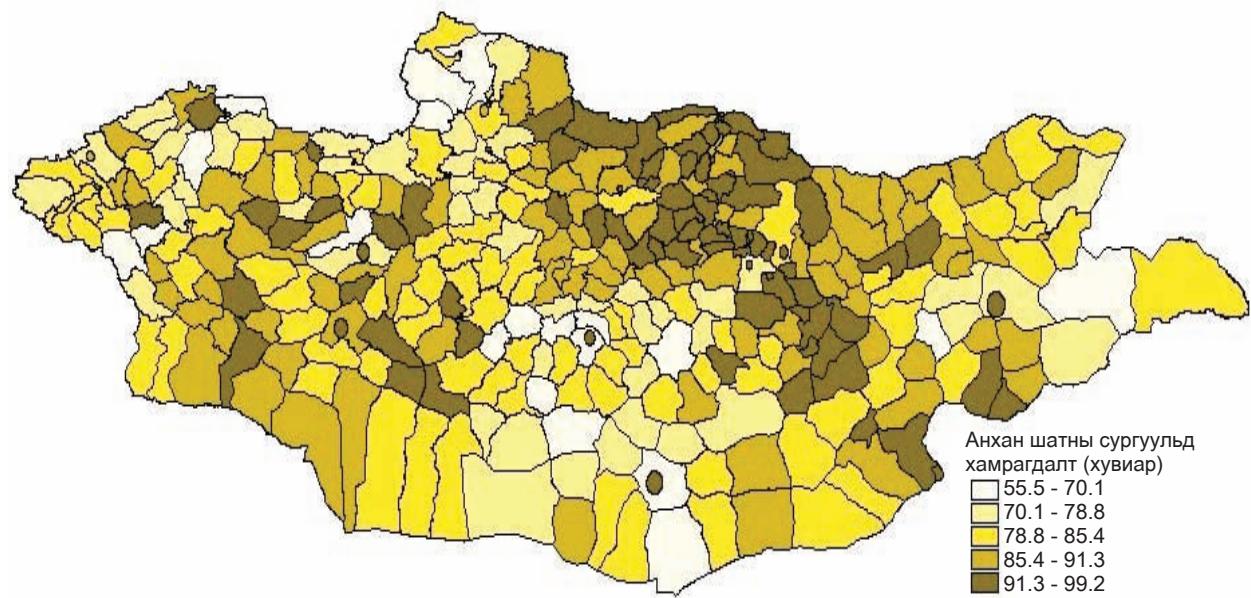
Зураглал 7: Анхан шатны сургуульд хамрагдалт - цэвэр (хувиар)

a) Аймаг

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

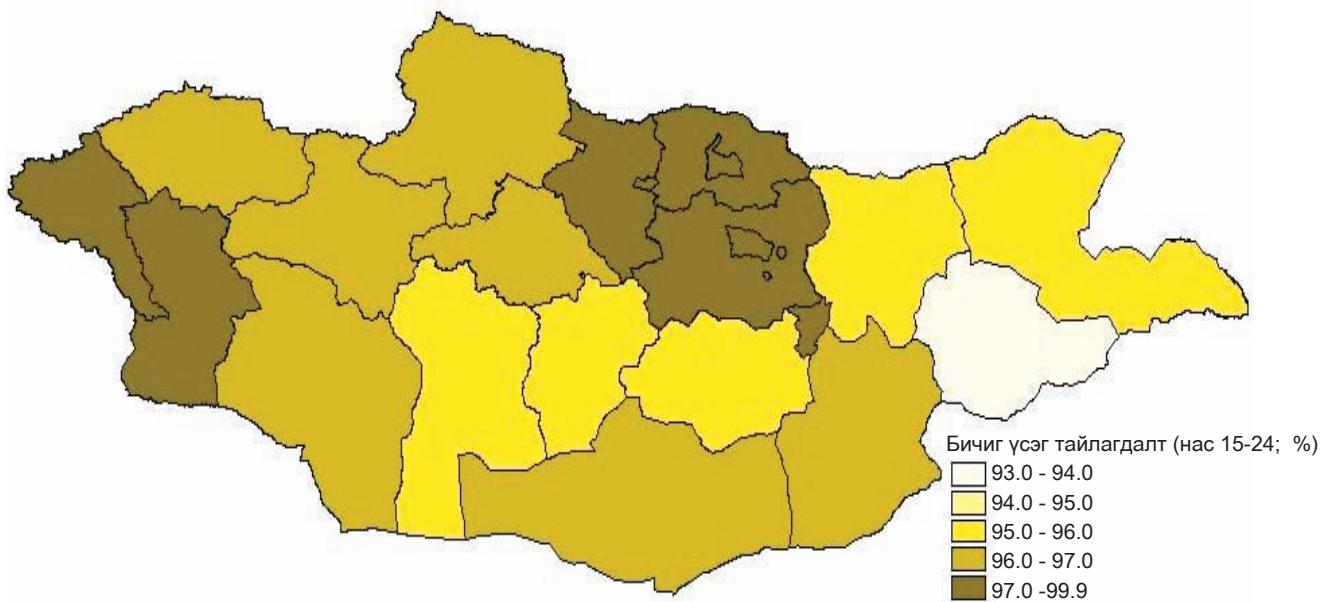
b Сум

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

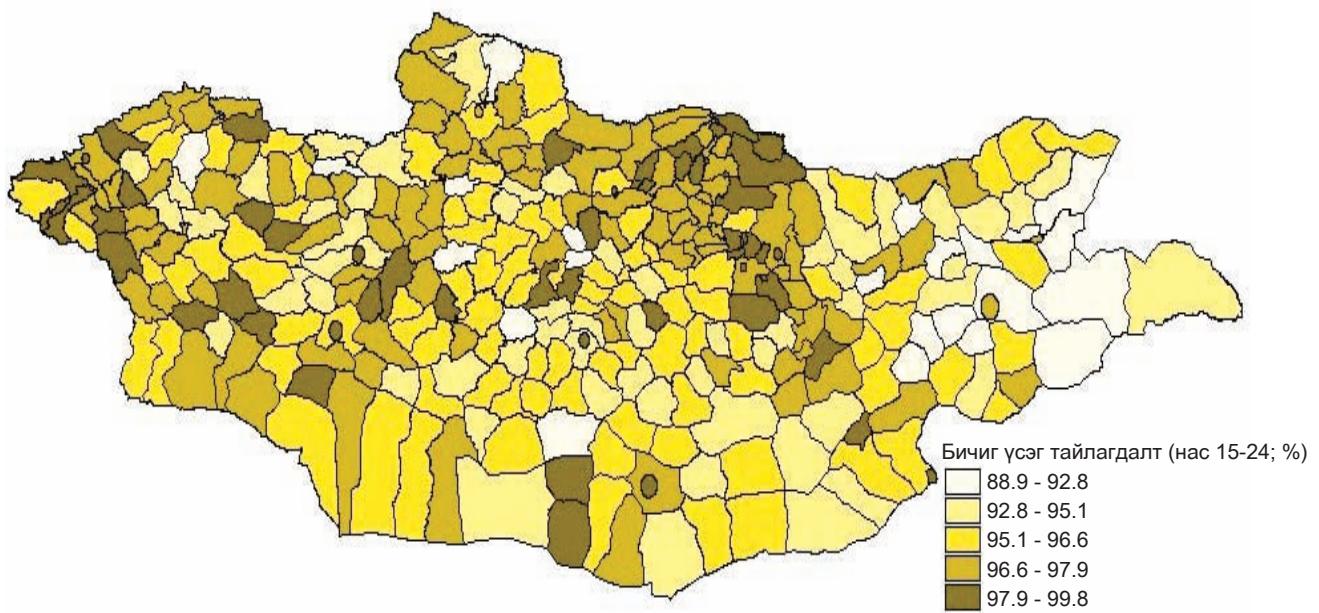
Зураглал 8: 15-24 насны хүн амын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин (хувиар)

a) Аймаг

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

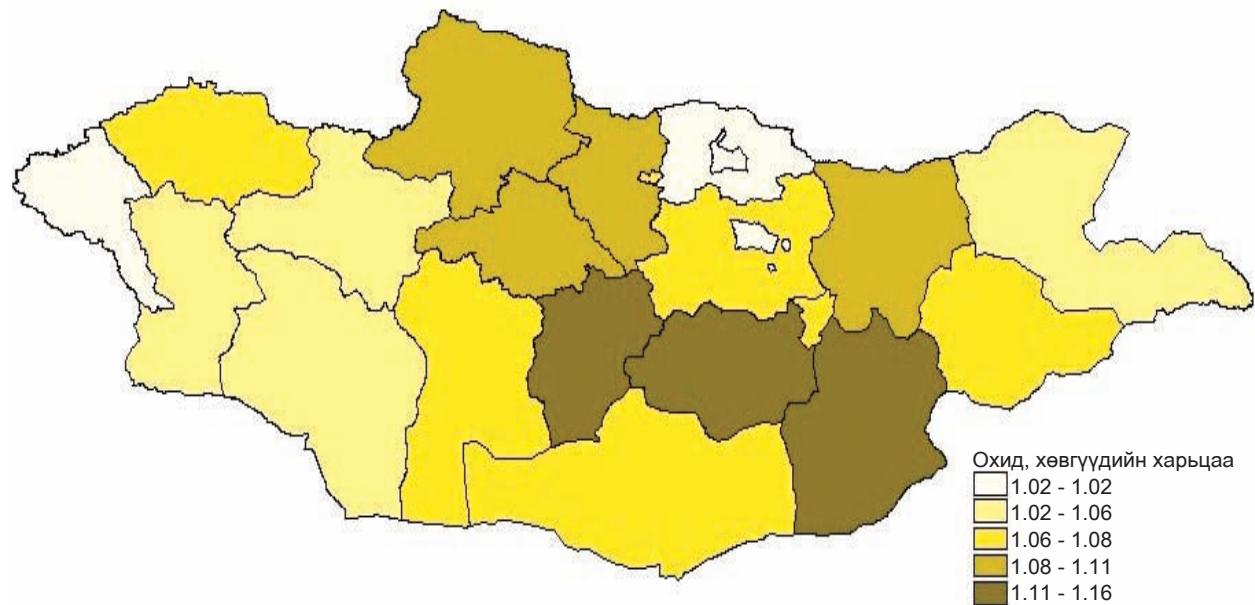
b) Сум

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

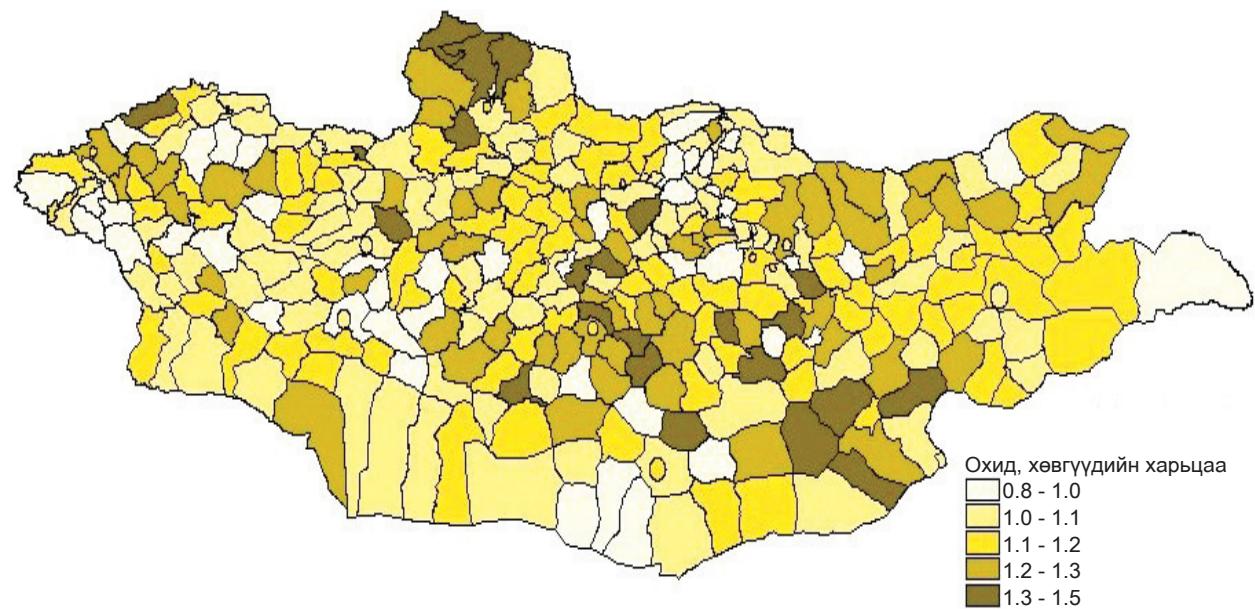
Зураглал 9: Анхан шатны сургуульд хамрагдаж буй охиц хөвгүүдийн харьцаа

a) Аймаг

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

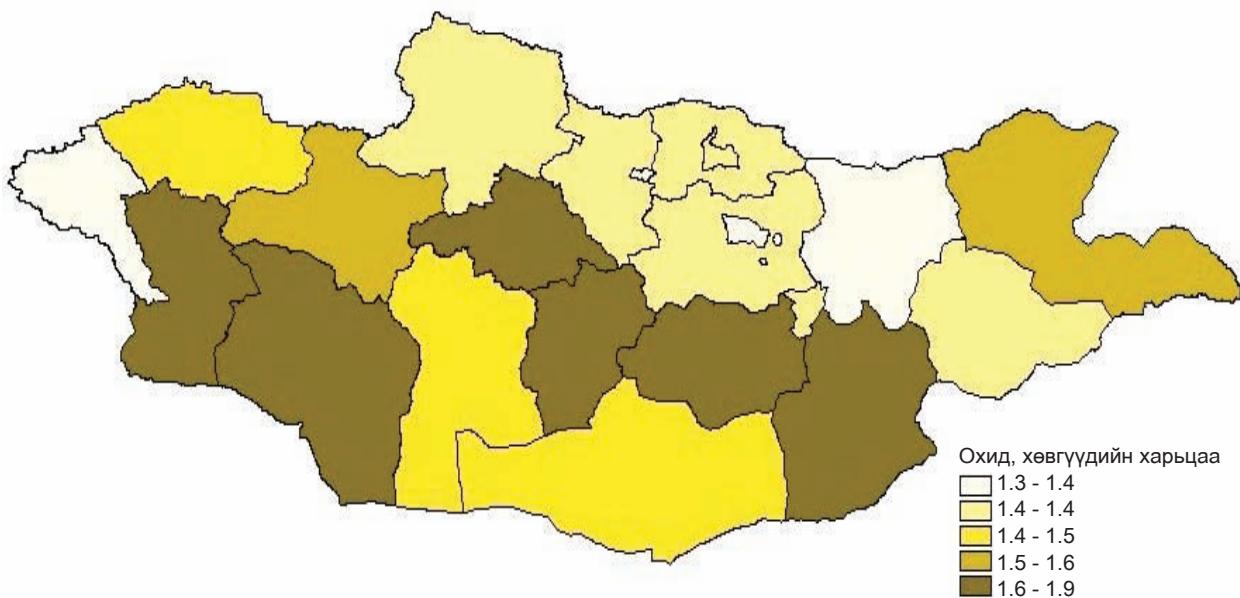
b) Сум

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

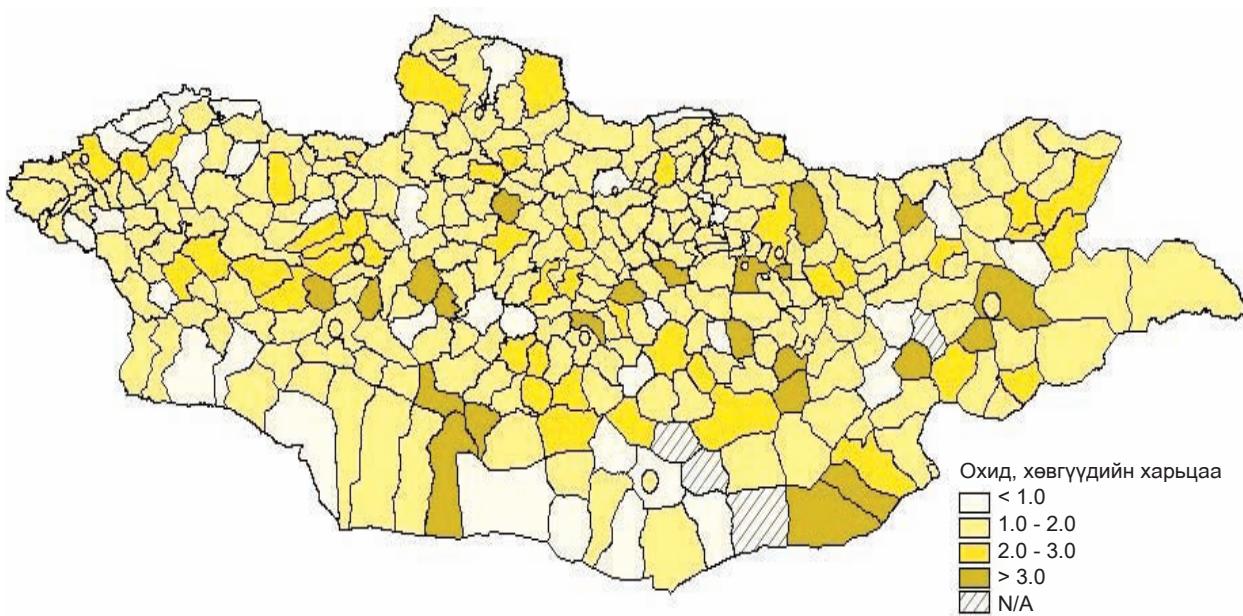
Зураглал 10: Дунд шатны сургуульд хамрагдаж буй охид хөвгүүдийн харьцаа

a) Аймаг

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

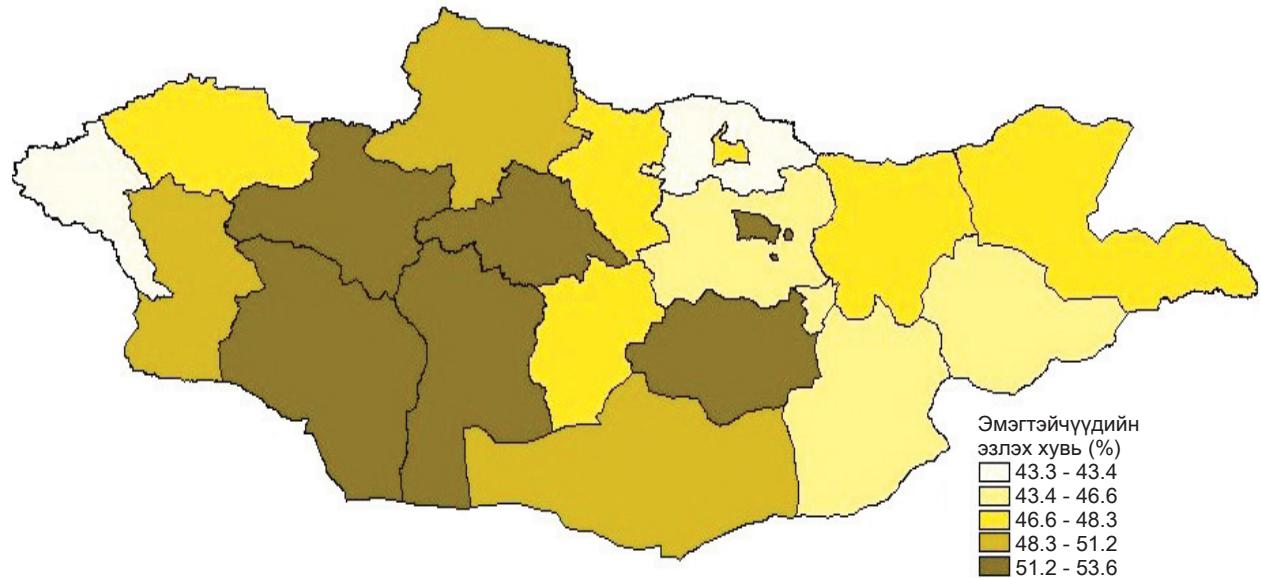
b) Сум

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

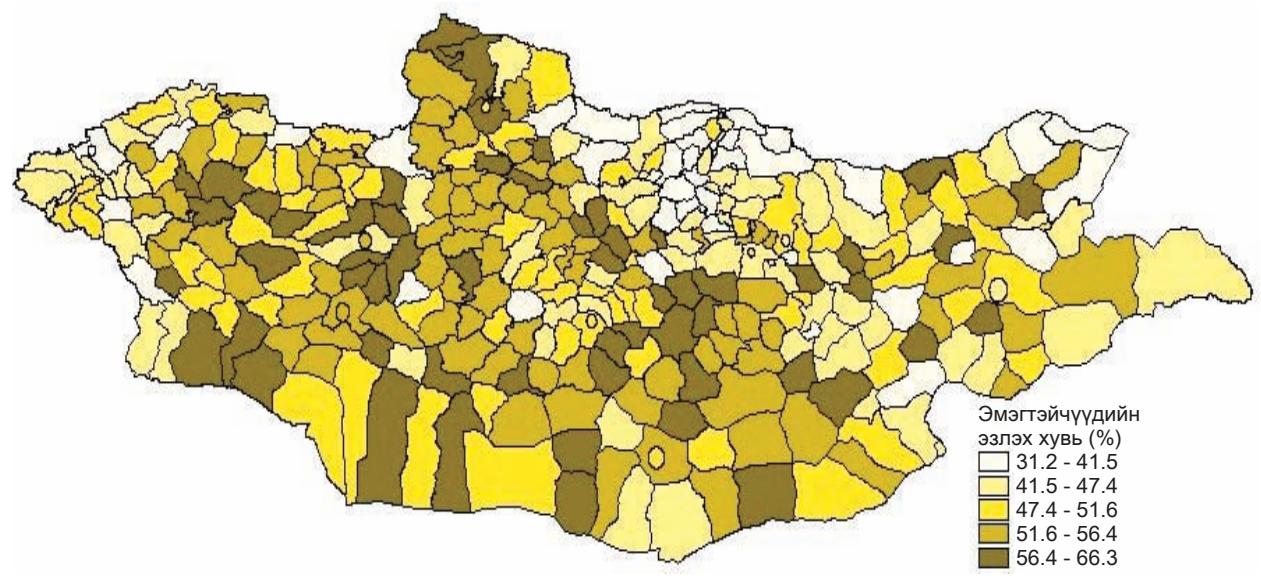
**Зураглал 11: ХАА-н бус салбарыг цалинтай ажил эрхэлж буй
эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь**

a) Аймаг

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

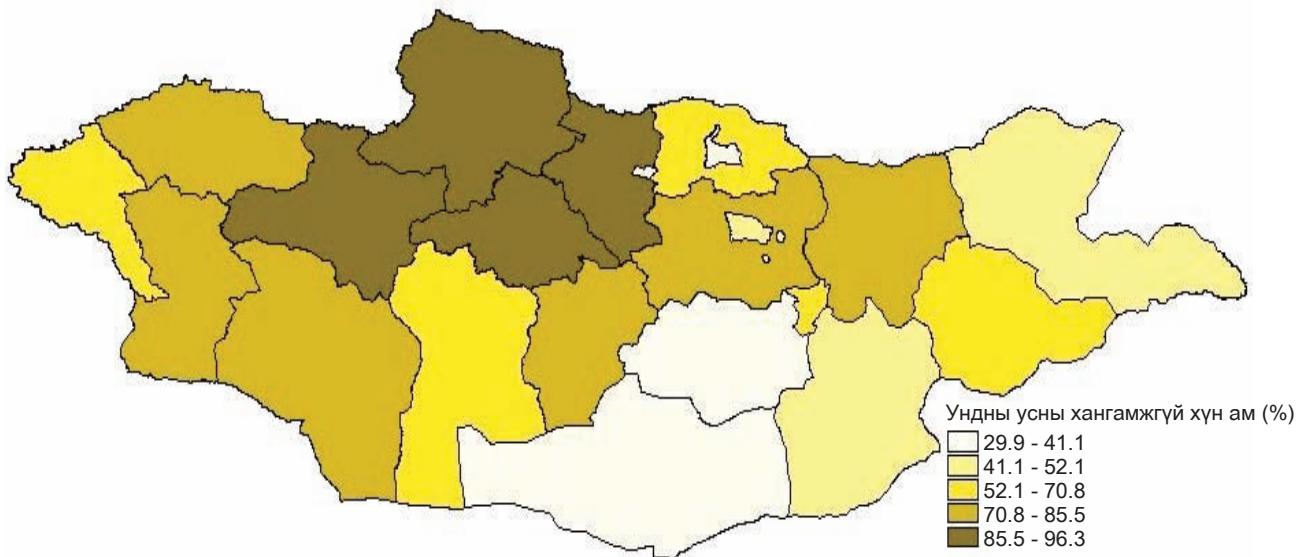
b Сум

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

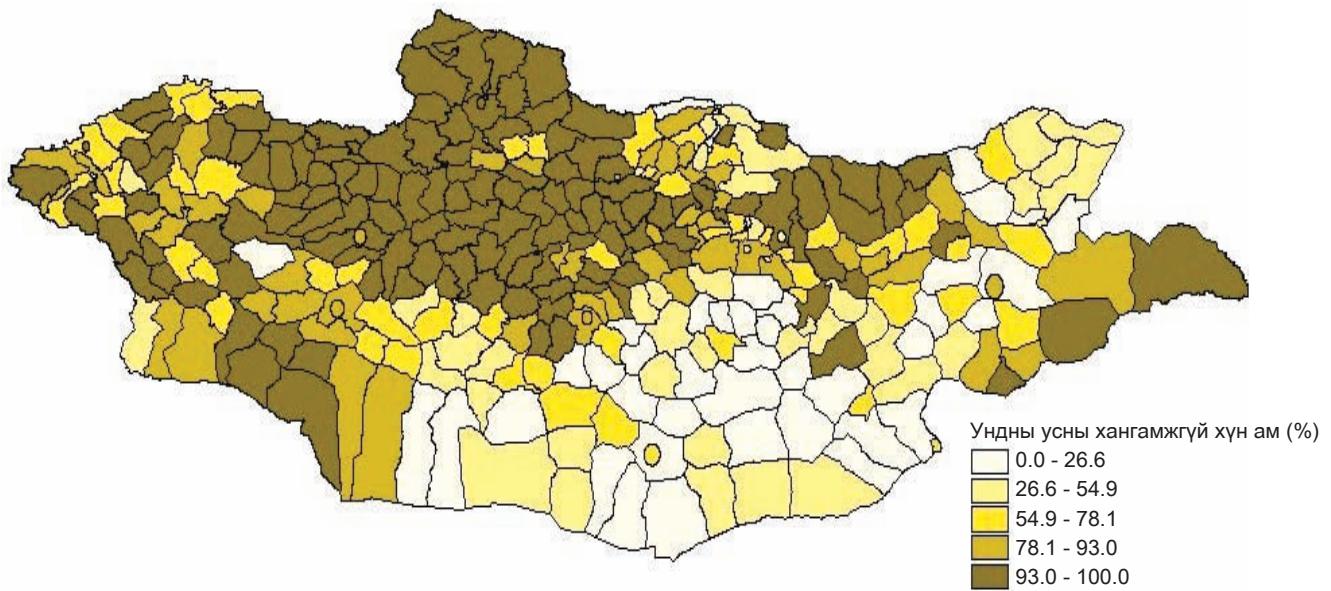
Зураглал 12: Үндны цэвэр усны хангамж авч чаддагүй хүн амын эзлэх хувь (хувиар)

a) Аймаг

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

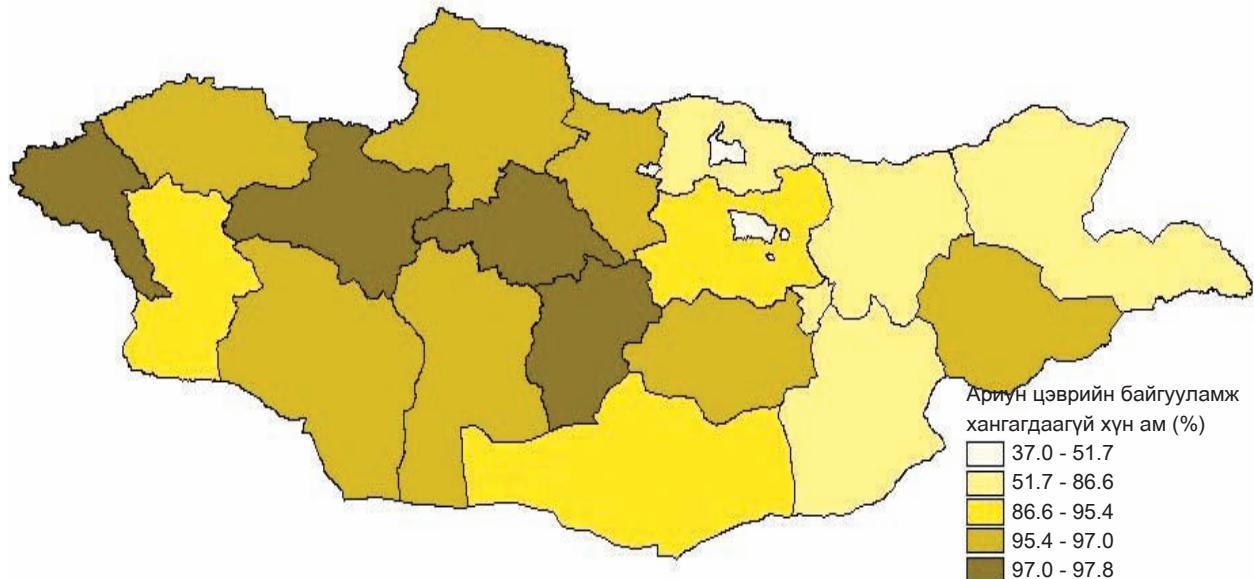
b) Сум

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

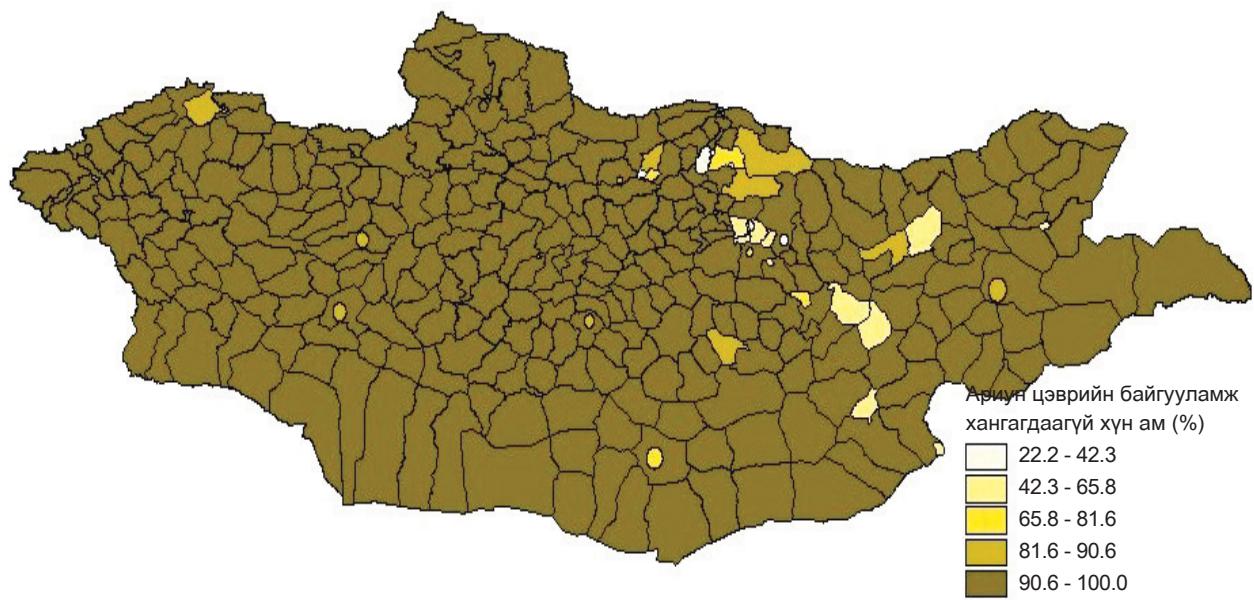
**Зураглал 13: Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжийн үйлчилгээ авч
чаддаггүй хүн амын эзлэх хувь**

a) Аймаг

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

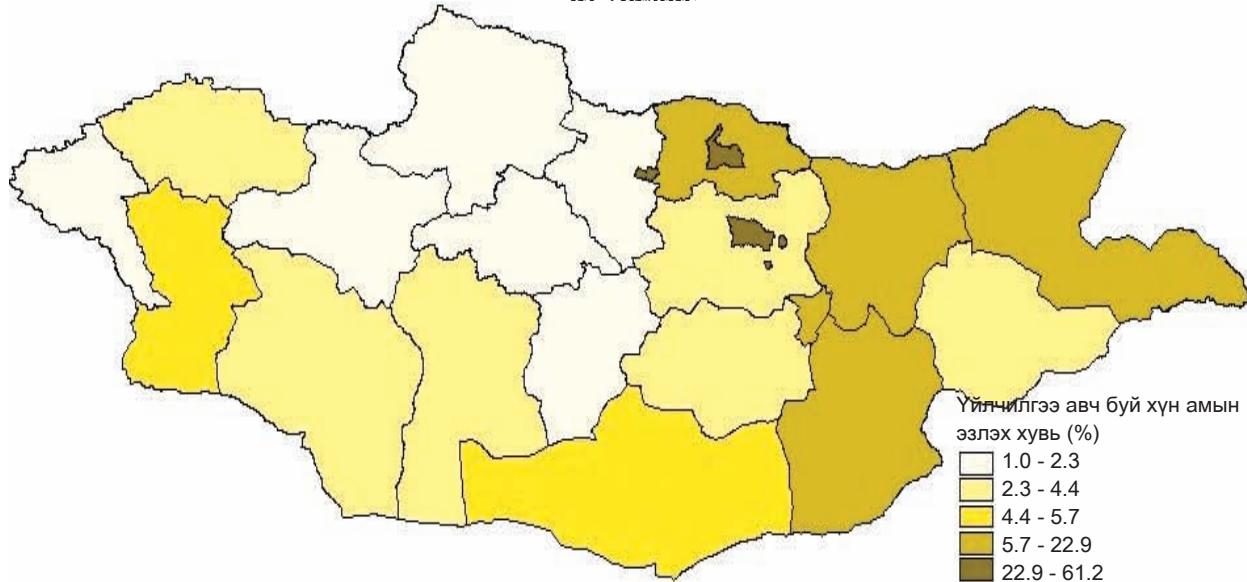
b) Сум

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

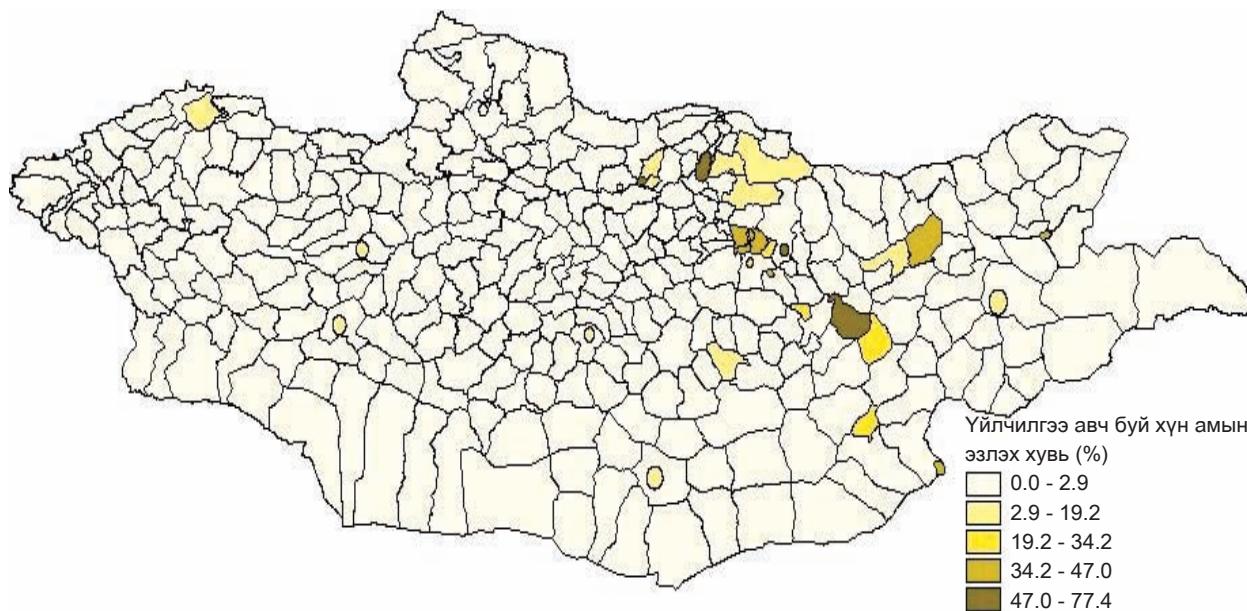
**Зураглал 14: Инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон (цахилгаан эрчим хүч, цэвэр
бохир ус болон халаалт) нийтийн болон хувийн орон сууцанд амьдарч буй хүн амын
эзлэх хувь**

a) Аймаг

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

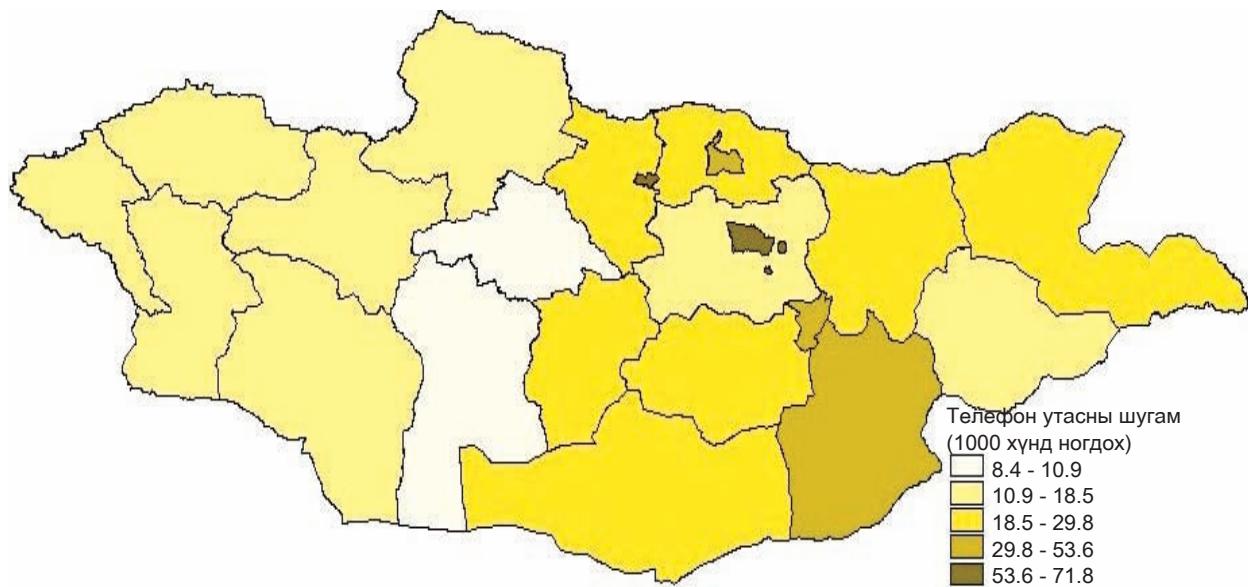
b) Сум

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

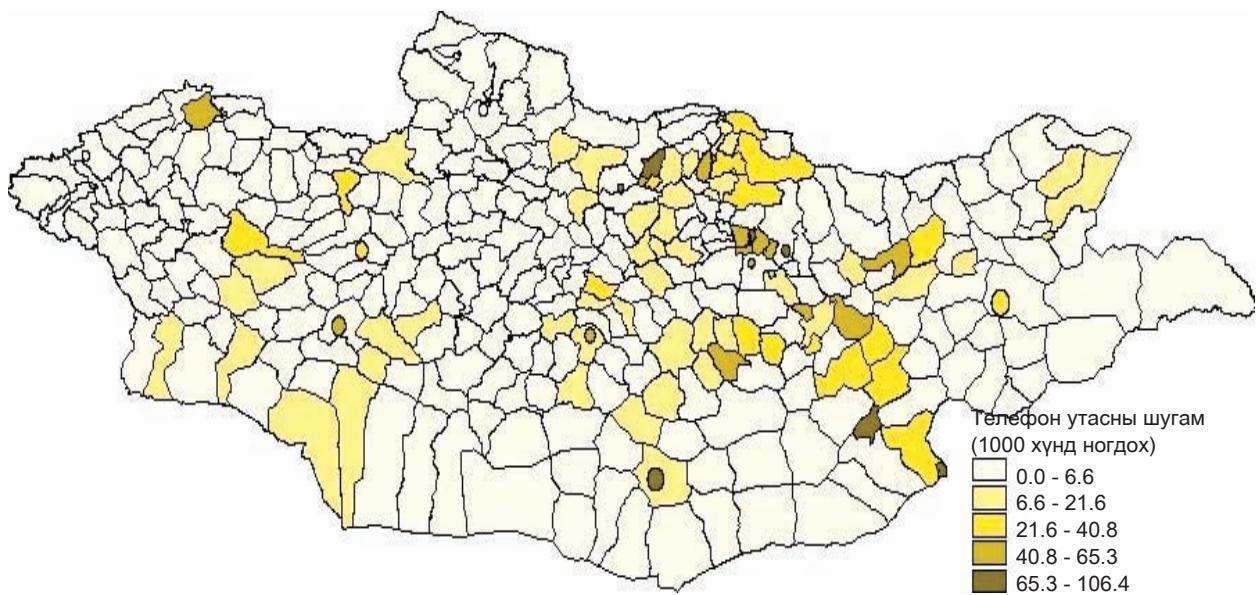
Зураглал 15: Телефон шугамны тоо (1000 хүн тутамд)

a) Аймаг

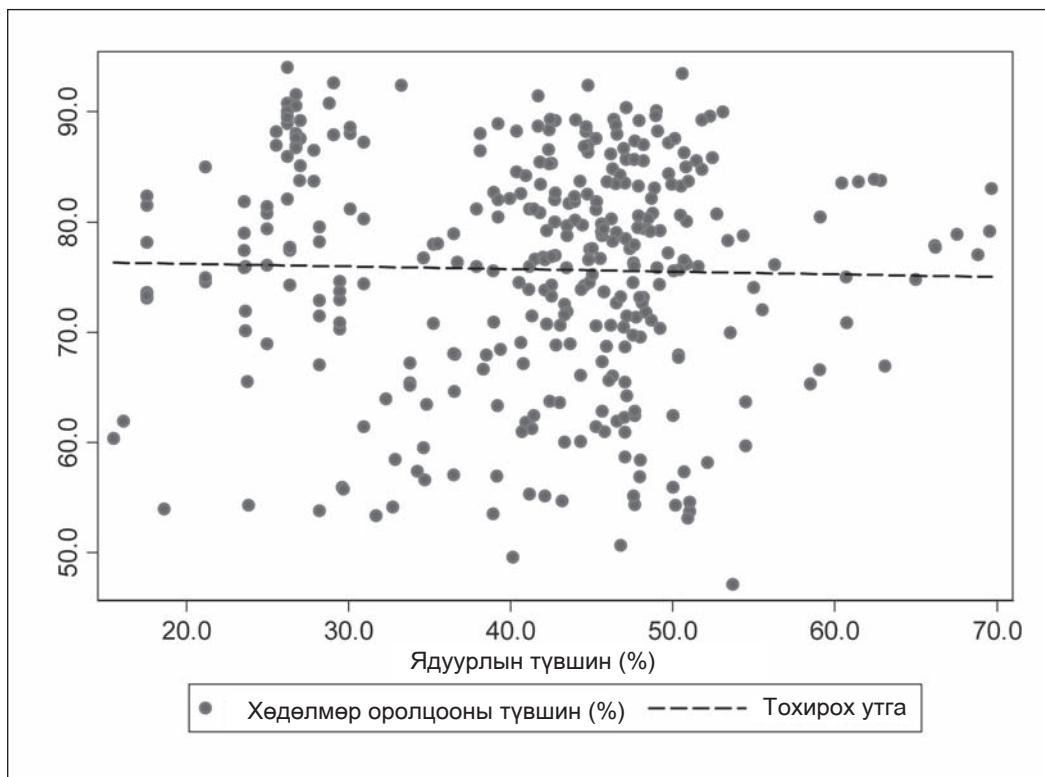
Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

b) Сум

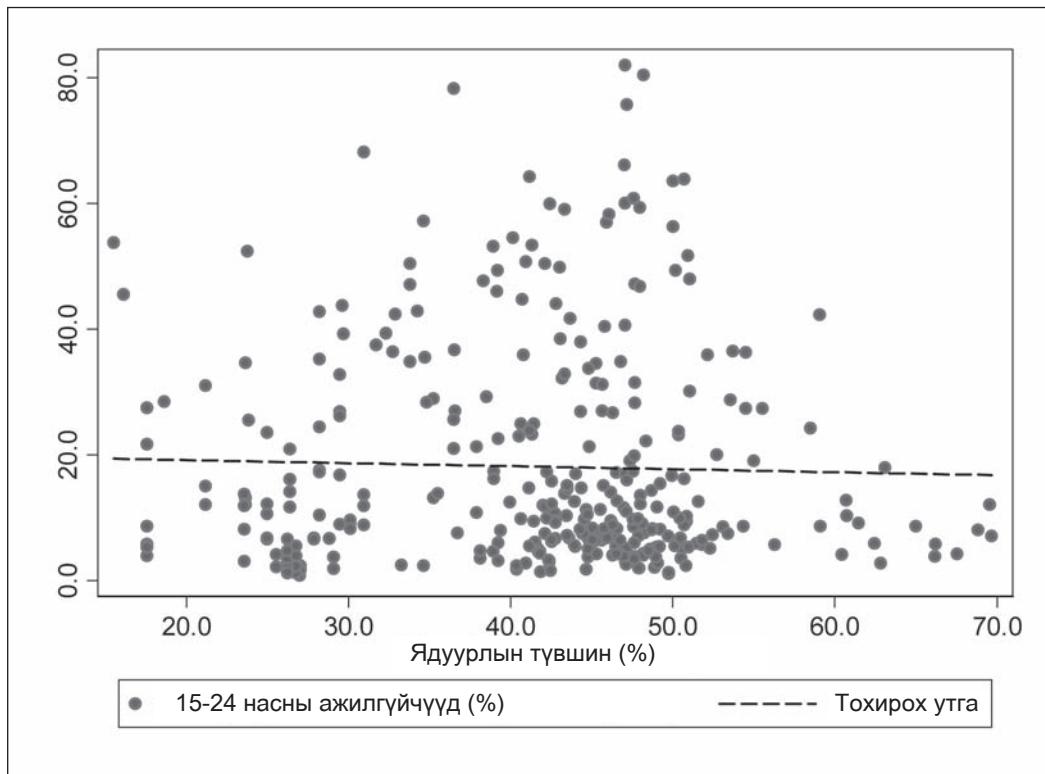

Эх үүсвэр: 2000 оны тооллогод үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо

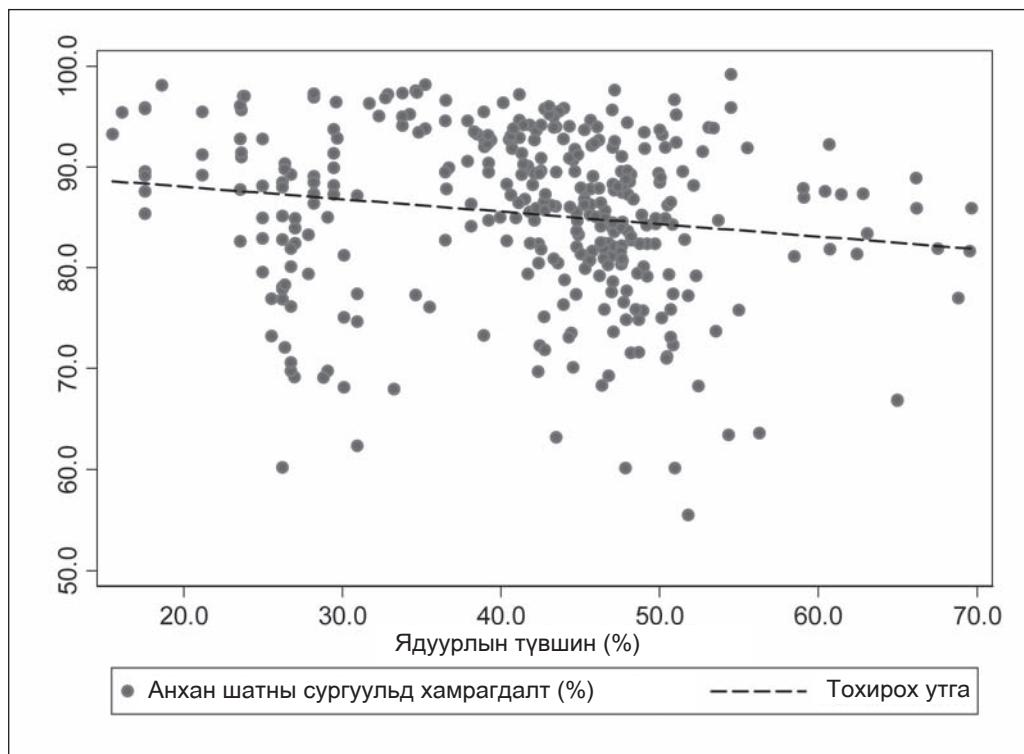
Зураг 1: Ядуурлын түвшин болон Хөдөлмөр оролцооны түвшиний хоорондын хамаарал

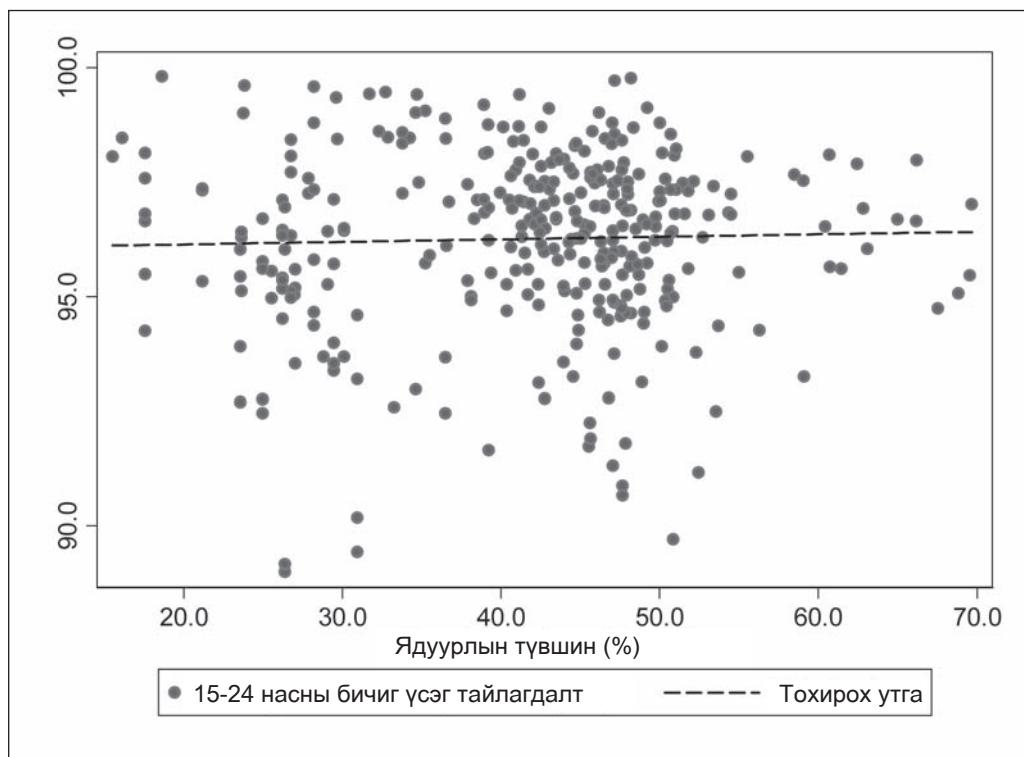
Зураг 2: Ядуурлын түвшин болон залуучуудын ажилгүйдлийн түвшиний хоорондын хамаарал

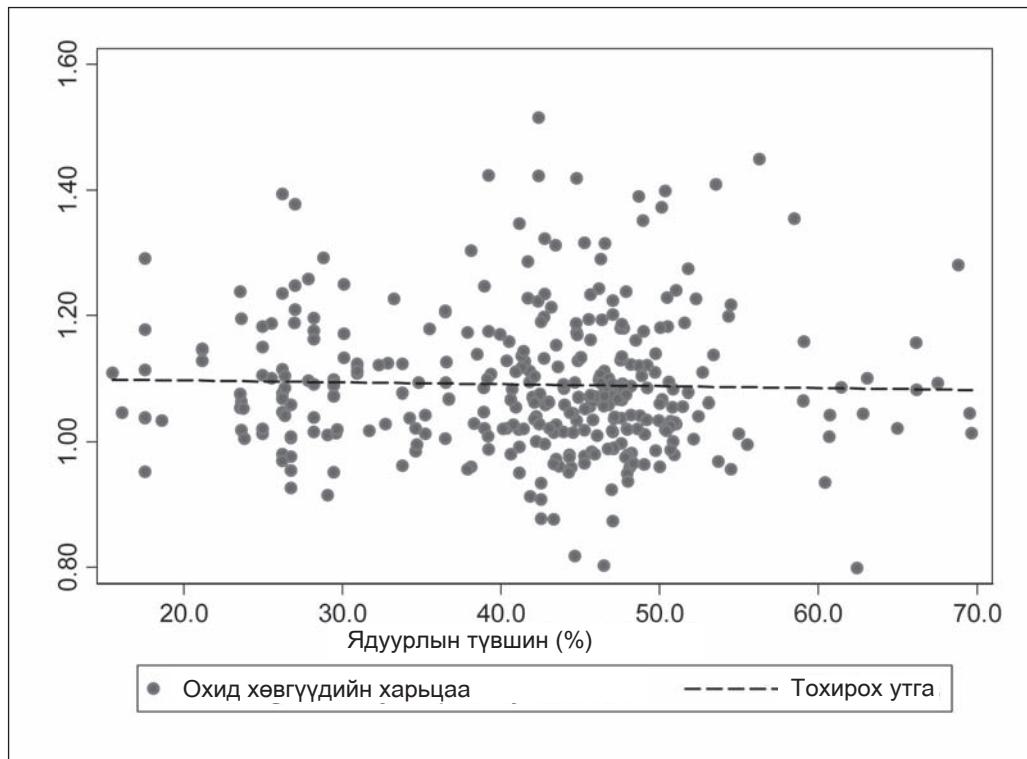
**Зураг 3: Ядуурлын түвшин болон анхан шатны сургуульд хамрагдалтын
цэвэр түвшний хоорондын хамаарал**

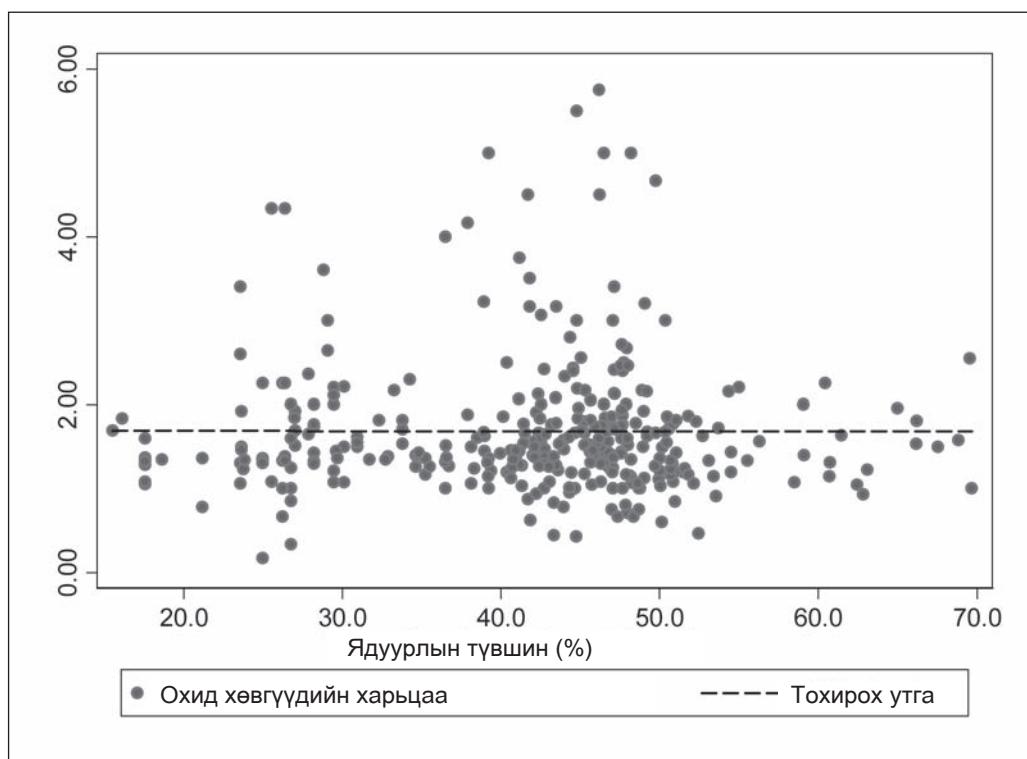
**Зураг 4: Ядуурлын түвшин болон залуучуудын бичиг үсэг
тайлагдалтын хоорондын хамаарал**

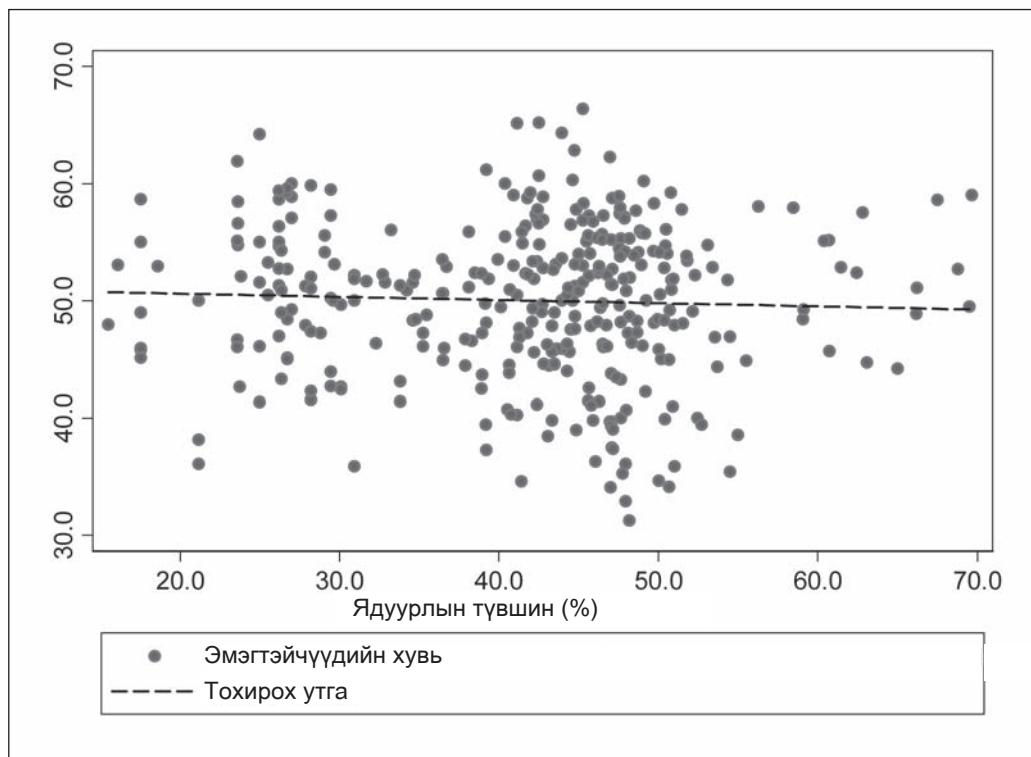
Зураг 5: Ядуурлын түвшин болон анхан шатны сургуульд хамрагдаж буй охид хөвгүүдийн харьцаа хоорондын хамаарал

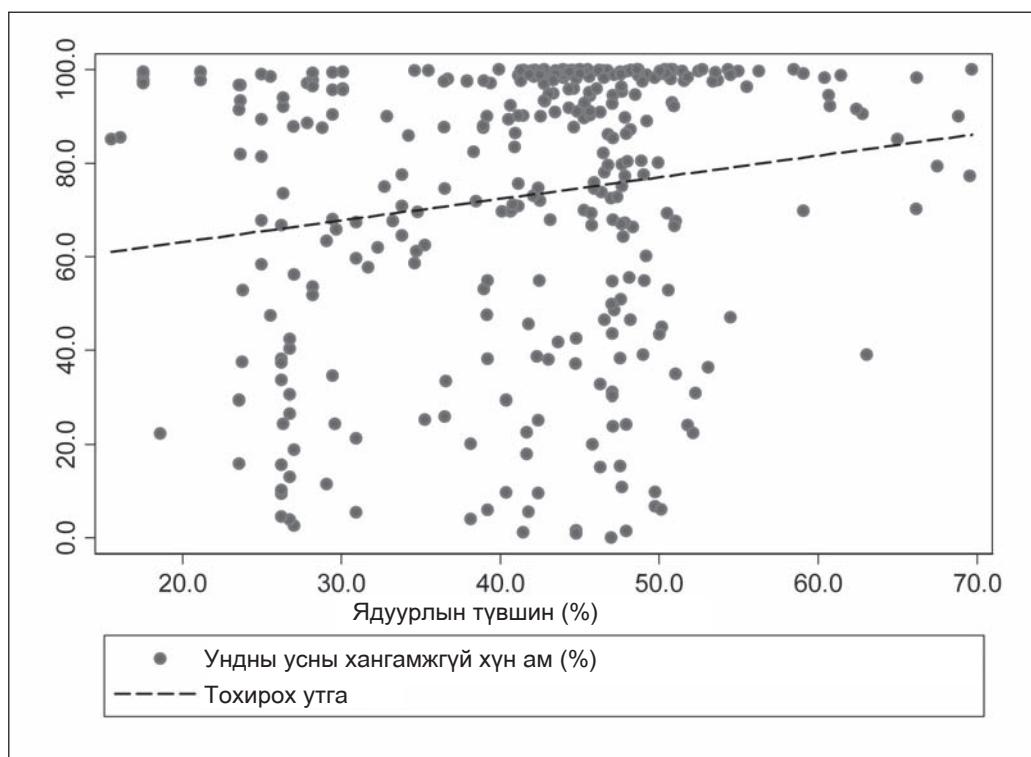
Зураг 6: Ядуурлын түвшин болон дунд шатны сургуульд хамрагдаж буй охид хөвгүүдийн харьцаа хоорондын хамаарал

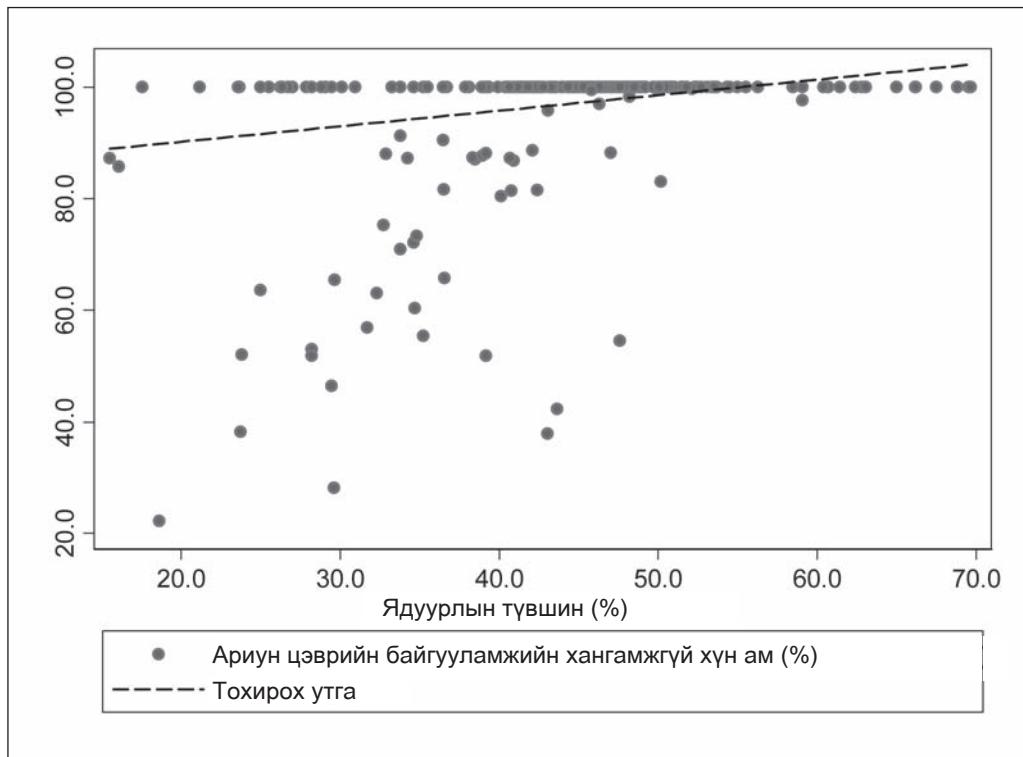
**Зураг 7: Ядуурлын түвшин болон ХАА-н бус салбарыг цалинтай ажил эрхэлж буй
эмэгтэйчүүдийн хоорондын хамаарал**

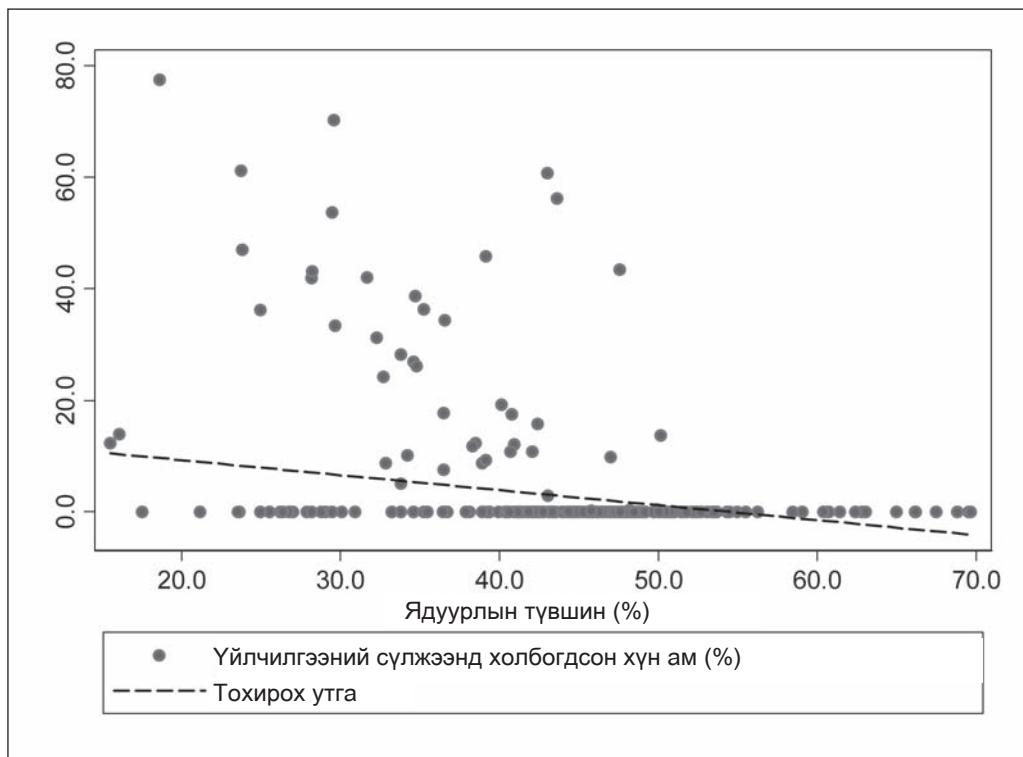
**Зураг 8: Ядуурлын түвшин болон ундны цэвэр усны хангамж авч чаддагүй хүн
амын хоорондын хамаарал**

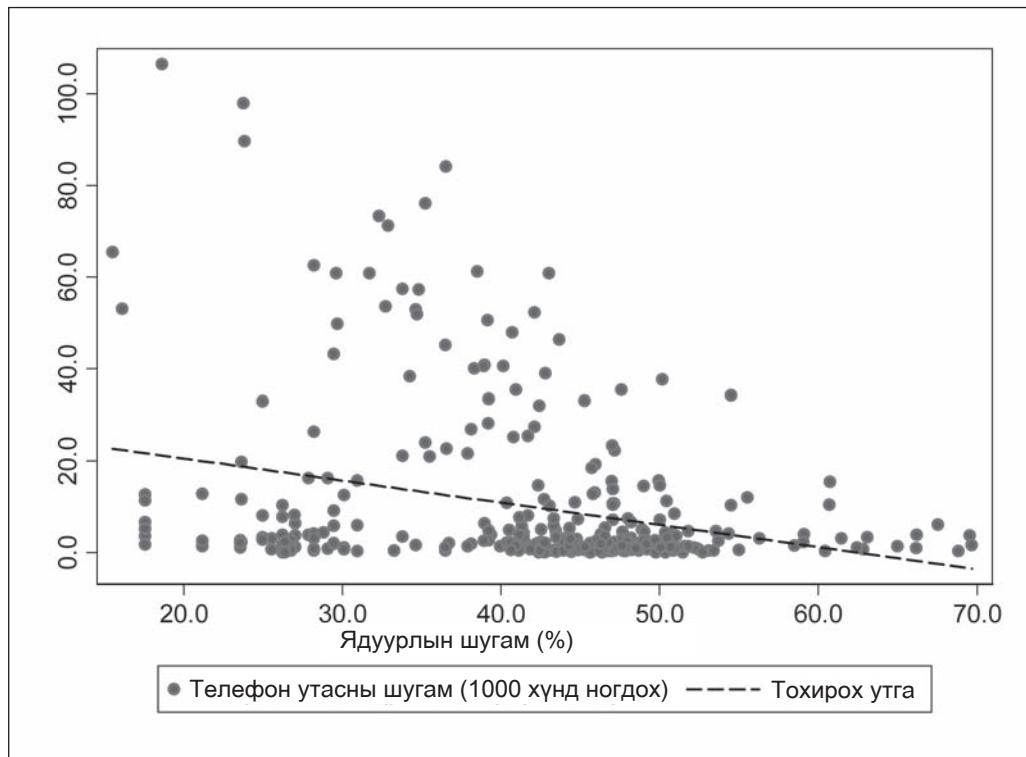
**Зураг 9: Ядуурлын түвшин болон Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжийн
үйлчилгээ авч чаддаггүй хүн амын хоорондын хамаарал**

**Зураг 10: Ядуурлын түвшин болон нийтийн үйлчилгээний сүлжээнд холбогдсон хүн
амын хоорондын хамаарал**

Зураг 11: Ядуурлын түвшин болон Телефон шугамны тооны хоорондын хамаарал

ХАВСРАЛТ А

**Хүснэгт A1: Зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргуудын ядуурлын түвшинд үзүүлэх
нөлөөллийг засаг захиргааны нэгж/байрилаар харуулав**

Хүн амын хамгийн ядуу хэсэг буюу нэн ядуу хүн амын эзлэх хувь	Ядуурлын түвшингийн өөрчлөлт (пунктээр)		
	Бүх хүн амд тэгшитгэн хуваарилах арга	Ядуурлын гүнзгийрлийн арга	Оптимал арга
Төсөв=57.2 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=доогуур			
Бүс нутаг	20.0	-2.5	-2.6
Аймаг	20.0	-2.5	-2.7
Сум	20.0	-2.5	-2.8
Төсөв=147.5 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=доогуур			
Бүс нутаг	20.0	-6.3	-6.6
Аймаг	20.0	-6.3	-6.8
Сум	20.0	-6.3	-7.1
Төсөв=57.2 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=өндөр			
Бүс нутаг	36.6	-2.6	-2.6
Аймаг	36.6	-2.6	-2.6
Сум	36.6	-2.6	-2.7
Төсөв=147.5 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=өндөр			
Бүс нутаг	36.6	-6.7	-6.8
Аймаг	36.6	-6.7	-7.0
Сум	36.6	-6.7	-7.1

**Хүснэгт A2: Зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргуудын ядуурлын түвшинд үзүүлэх
нөлөөллийг засаг захиргааны нэгж/байрилаар харуулав. (хувиар)**

	Ядуурлын түвшингийн өөрчлөлт (интервал)		
	Бүх хүн амд тэгшитгэн хуваарилах арга	Ядуурлын гүнзгийрлийн арга	Оптимал арга
Төсөв=57.2 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=доогуур			
Бүс нутаг	-2.0 to -3.1	-1.2 to -4.4	0.0 to -7.0
Аймаг	-1.8 to -3.5	-1.1 to -7.7	0.0 to -15.0
Сум	-1.1 to -4.1	-0.3 to -13.2	0.0 to -24.6
Төсөв=147.5 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=доогуур			
Бүс нутаг	-4.9 to -7.9	-3.0 to -11.1	-1.0 to -12.7
Аймаг	-4.3 to -9.2	-2.8 to -19.9	-1.3 to -21.6
Сум	-2.6 to -10.9	-0.8 to -35.1	0.0 to -32.1
Төсөв=57.2 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=өндөр			
Бүс нутаг	-2.4 to -2.8	-1.6 to -3.8	0.0 to -7.6
Аймаг	-2.1 to -2.9	-1.4 to -5.1	0.0 to -14.2
Сум	-1.6 to -3.3	-0.6 to -6.6	0.0 to -21.8
Төсөв=147.5 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=өндөр			
Бүс нутаг	-6.1 to -7.5	-4.1 to -10.2	-0.1 to -14.2
Аймаг	-5.4 to -7.8	-3.6 to -14.1	-0.2 to -22.4
Сум	-4.1 to -8.4	-1.5 to -20.0	0.0 to -30.4

Хүснэгт A3: Зорилтот бүлгийг тодорхойлох аргуудаар хуваарилагдах нэг хүнд ногдох жилийн тэтгэмжийн хэмжээ, засаг захиргааны нэгж/байрилаар

Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн хэмжээ (интервал)			
Бүх хүн амд тэгшигтгэн хуваарилах арга	Ядуурлын гүнзгийрлийн арга	Оптимал арга	
Төсөв=57.2 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=доогуур			
Бүс нутаг	20,776	12,067 to 29,534	0 to 46,824
Аймаг	20,776	12,067 to 44,950	0 to 87,069
Сум	20,776	5,507 to 64,701	0 to 117,739
Төсөв=147.5 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=доогуур			
Бүс нутаг	53,575	31,117 to 76,159	10,144 to 87,775
Аймаг	53,575	31,117 to 115,912	13,410 to 126,005
Сум	53,575	14,201 to 166,844	0 to 157,942
Төсөв=57.2 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=өндөр			
Бүс нутаг	20,776	13,950 to 27,940	0 to 54,490
Аймаг	20,776	13,633 to 38,411	0 to 99,817
Сум	20,776	7,022 to 51,610	0 to 143,298
Төсөв=147.5 тэрбум төгрөг; ядуурлын шугам=өндөр			
Бүс нутаг	53,575	35,973 to 72,049	927 to 99,444
Аймаг	53,575	35,154 to 99,050	1,803 to 148,977
Сум	53,575	18,108 to 133,085	0 to 185,586

Тэмдэглэл: Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийг тооцоходоо YCX-ны гаргасан 2009 оны хүн амын хэтийн тооцоог ашиглав

Хүснэгт A4: Зорилтот бүргийг тодорхойлох аргуудаар хуваарилагдах нэг хүнд ногдох эсийн тэтгэмсийн хэмжээг сүмаар харуулав (57.2 тэрбум төгрөгийн төсөв болон хүн амьтны ядуу нэн ядуу хүн амьтны тооцон ядуурлын шугамыг ашиглав)

Аймаг, сум	Хүн ам	Бүх хүн амд тэгшитгэн хуваарилах арга		Ядуурлын гүнзгийрлийн арга				Оптималт арга			
		Хүн амьн хамгийн ядуу буюу нэн ядуу хүн амьн хэлэх хувь	Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн хэмжээ	Тэтгэмжийн хуваарилалтны дундаж эзлэх хувь	Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн хэмжээ	Ядуурлын түвшний өөрчлөлт	Тэтгэмжийн хуваарилалтны дундаж эзлэх хувь	Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн хэмжээ	Ядуурлын түвшний өөрчлөлт	Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн хэмжээ	Ядуурлын түвшний өөрчлөлт
		Хүн амьн хамгийн ядуу буюу нэн ядуу хүн амьн хэлэх хувь	Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн хэмжээ	Тэтгэмжийн хуваарилалтны дундаж эзлэх хувь	Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн хэмжээ	Ядуурлын түвшний өөрчлөлт	Тэтгэмжийн хуваарилалтны дундаж эзлэх хувь	Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн хэмжээ	Ядуурлын түвшний өөрчлөлт	Нэг хүнд ногдох тэтгэмжийн хэмжээ	Ядуурлын түвшний өөрчлөлт
АРХАНГАЙ											
Ихтамир	7,305	26.2	20,776	-3.2	0.27	26,714	-4.2	0.34	35,060	-5.5	0.45
Чулуут	4,557	28.1	20,776	-3.4	0.17	29,183	-4.8	0.23	43,222	-7.1	0.34
Хангай	4,281	25.3	20,776	-3.1	0.16	25,531	-3.9	0.19	30,806	-4.6	0.23
Тариат	6,788	23.7	20,776	-3.2	0.25	22,809	-3.5	0.27	20,029	-3.1	0.24
Өндөр-Улаан	7,149	23.1	20,776	-3.0	0.26	22,672	-3.3	0.28	19,836	-2.9	0.25
Эрдэнэмчандал	7,122	22.5	20,776	-3.0	0.26	21,851	-3.1	0.27	16,459	-2.4	0.20
Жаргалант	5,501	26.1	20,776	-3.3	0.20	26,567	-4.2	0.26	34,568	-5.4	0.33
Цэцэрлэг	4,934	24.6	20,776	-3.2	0.18	24,291	-3.7	0.21	26,058	-4.1	0.22
Хайрхан	4,482	21.1	20,776	-2.9	0.16	20,545	-2.9	0.16	11,014	-1.6	0.09
Батцэнгэл	4,590	19.2	20,776	-2.7	0.17	18,216	-2.4	0.15	-	0.0	0.00
Өлзийт	3,672	25.9	20,776	-3.2	0.13	26,385	-4.1	0.17	33,955	-5.2	0.22
Өгийнүүр	3,755	25.3	20,776	-3.2	0.14	25,290	-3.9	0.17	29,812	-4.5	0.20
Хашаат	4,808	25.0	20,776	-3.2	0.17	24,674	-3.9	0.21	27,345	-4.3	0.23
Хотонт	6,311	23.7	20,776	-3.2	0.23	22,904	-3.6	0.25	20,535	-3.2	0.23
Цэнхэр	5,982	28.3	20,776	-3.5	0.22	28,898	-4.8	0.30	41,660	-6.9	0.44
Төвшрүүлэх	4,274	25.5	20,776	-3.2	0.16	26,184	-3.9	0.20	33,643	-5.1	0.25
Булган	2,686	22.1	20,776	-2.9	0.10	21,425	-3.0	0.10	14,667	-2.1	0.07
Эрдэнэбулган	21,644	18.2	20,776	-2.4	0.79	18,623	-2.1	0.70	2,064	-0.2	0.08
Цахир	2,650	21.5	20,776	-2.8	0.10	21,072	-2.9	0.10	13,385	-1.8	0.06
Баян-Өлгий											

Алтай	4,324	23.6	20,776	-3.1	0.16	23,075	-3.4	0.17	21,324	-3.1	0.16
Алтанцөгц	3,426	24.1	20,776	-3.1	0.12	24,274	-3.6	0.15	26,553	-3.9	0.16
Баяннуур	5,787	26.4	20,776	-3.3	0.21	26,670	-4.2	0.27	34,660	-5.5	0.35
Бугат	3,980	26.9	20,776	-3.3	0.14	27,537	-4.4	0.19	37,813	-6.0	0.26
Булган	6,556	26.9	20,776	-3.4	0.24	27,126	-4.4	0.31	36,006	-5.8	0.41
Буянт	3,280	27.5	20,776	-3.3	0.12	28,366	-4.5	0.16	40,447	-6.5	0.23
Дэлүүн	8,974	23.6	20,776	-3.2	0.33	22,949	-3.5	0.36	20,781	-3.2	0.33
Ногооннуур	7,967	27.5	20,776	-3.3	0.29	28,638	-4.5	0.40	41,620	-6.4	0.58
Сагсай	5,114	25.6	20,776	-3.1	0.19	25,851	-3.8	0.23	31,830	-4.8	0.28
Толбо	5,056	26.3	20,776	-3.4	0.18	26,330	-4.3	0.23	33,284	-5.3	0.29
Улаанхус	8,998	28.7	20,776	-3.4	0.33	29,720	-4.9	0.47	44,606	-7.3	0.70
Цэнгэл	8,976	24.8	20,776	-3.2	0.33	24,786	-3.7	0.39	28,041	-4.2	0.44
Өлгий	29,989	19.6	20,776	-2.6	1.09	20,196	-2.5	1.06	10,009	-1.2	0.52
Цагааннуур	2,638	29.5	20,776	-3.1	0.10	34,018	-5.0	0.16	61,369	-9.0	0.28
БАЯНХОНГОР											
Галуут	5,931	28.3	20,776	-3.4	0.22	29,107	-4.7	0.30	42,537	-6.9	0.44
Баян-овоо	2,738	26.4	20,776	-3.2	0.10	26,922	-4.1	0.13	35,640	-5.4	0.17
Эрдэнэцогт	5,296	31.8	20,776	-3.4	0.19	34,686	-5.7	0.32	59,402	-9.9	0.55
Өлзийт	4,228	26.8	20,776	-3.3	0.15	27,399	-4.3	0.20	37,394	-5.8	0.28
Жинист	2,728	29.8	20,776	-3.6	0.10	30,533	-5.4	0.15	46,431	-8.2	0.22
Богд	3,653	28.0	20,776	-3.4	0.13	28,581	-4.7	0.18	40,669	-6.6	0.26
Баянлиг	4,247	31.1	20,776	-3.5	0.15	33,386	-5.7	0.25	55,740	-9.4	0.41
Баянговь	3,318	27.9	20,776	-3.3	0.12	28,981	-4.6	0.17	42,484	-6.7	0.25
Шинэжинст	2,819	29.1	20,776	-3.4	0.10	30,376	-5.0	0.15	46,540	-7.6	0.23
Баян-Өндөр	3,068	29.1	20,776	-3.4	0.11	30,376	-5.0	0.16	46,540	-7.6	0.25
Баянцагаан	4,301	28.1	20,776	-3.5	0.16	28,360	-4.7	0.21	39,706	-6.6	0.30
Баацагаан	5,006	30.8	20,776	-3.7	0.18	31,781	-5.6	0.28	49,784	-8.7	0.44
Бөмбөгөр	3,142	32.8	20,776	-3.5	0.11	36,459	-6.2	0.20	64,794	-10.8	0.36
Бууцагаан	4,855	29.4	20,776	-3.4	0.18	30,800	-5.0	0.26	47,834	-7.9	0.41

Хүрээмдэрлэл	2,924	27.1	20,776	-3.3	0.11	27,933	-4.4	0.14	39,203	-6.0	0.20
Баянбулаг	3,027	25.3	20,776	-3.3	0.11	25,347	-4.0	0.13	30,044	-4.7	0.16
Гурванбулаг	3,373	26.0	20,776	-3.3	0.12	25,985	-4.1	0.15	32,050	-5.0	0.19
Заг	2,943	26.2	20,776	-3.4	0.11	26,728	-4.3	0.14	35,267	-5.6	0.18
Жаргалант	4,758	27.2	20,776	-3.4	0.17	27,887	-4.5	0.23	38,926	-6.2	0.32
Баянхонгор	25,844	23.1	20,776	-2.8	0.94	24,758	-3.3	1.12	29,962	-4.0	1.35
БҮЛГАН											
Баян-АГТ	3,322	7.5	20,776	-1.2	0.12	6,438	-0.4	0.04	-	0.0	0.00
Бугат	2,599	9.8	20,776	-1.5	0.09	9,093	-0.7	0.04	-	0.0	0.00
Бүрэгхангай	2,625	7.5	20,776	-1.2	0.10	6,438	-0.4	0.03	-	0.0	0.00
Гурванбулаг	4,172	11.6	20,776	-1.7	0.15	11,006	-0.9	0.08	-	0.0	0.00
Дашиинчилэн	3,314	11.6	20,776	-1.7	0.12	11,006	-0.9	0.06	-	0.0	0.00
Могод	3,274	7.5	20,776	-1.2	0.12	6,438	-0.4	0.04	-	0.0	0.00
Орхон	4,234	7.5	20,776	-1.2	0.15	6,438	-0.4	0.05	-	0.0	0.00
Сайхан	4,465	7.5	20,776	-1.2	0.16	6,438	-0.4	0.05	-	0.0	0.00
Сэлэнгэ	4,472	19.0	20,776	-2.3	0.16	20,401	-2.2	0.16	11,406	-1.3	0.09
Тэшиг	3,660	9.8	20,776	-1.5	0.13	9,093	-0.7	0.06	-	0.0	0.00
Хангай	5,554	19.0	20,776	-2.3	0.20	20,401	-2.2	0.20	11,406	-1.3	0.11
Хишиг-Өндөр	4,062	7.5	20,776	-1.2	0.15	6,438	-0.4	0.05	-	0.0	0.00
Хутаг-Өнөр	5,415	9.8	20,776	-1.5	0.20	9,093	-0.7	0.09	-	0.0	0.00
Булган	14,857	17.3	20,776	-2.3	0.54	17,312	-1.9	0.45	-	0.0	0.00
Баяннуур	2,178	11.6	20,776	-1.7	0.08	11,006	-0.9	0.04	-	0.0	0.00
Рашаант	3,941	25.1	20,776	-2.7	0.14	29,180	-3.7	0.20	48,095	-6.0	0.33
ГОВЬ-АЛТАЙ											
Алтай	2,881	23.9	20,776	-2.9	0.10	24,606	-3.4	0.12	28,176	-4.0	0.14
Баян-Уул	4,135	26.6	20,776	-3.4	0.15	26,630	-4.3	0.19	34,190	-5.5	0.25
Бигэр	3,110	25.6	20,776	-3.4	0.11	25,219	-4.0	0.14	29,185	-4.6	0.16
Бугат	3,241	30.4	20,776	-3.5	0.12	32,427	-5.3	0.18	53,012	-8.7	0.30
Дарви	2,432	24.6	20,776	-3.1	0.09	24,523	-3.7	0.10	26,993	-4.1	0.11
Дэлгэр	4,665	26.4	20,776	-3.2	0.17	27,875	-4.2	0.23	39,963	-6.0	0.33

Жаргалан	3,139	26.6	20,776	-3.4	0.11	26,630	-4.3	0.15	34,190	-5.5	0.19
Тайшир	2,112	22.7	20,776	-2.9	0.08	21,898	-3.1	0.08	16,485	-2.3	0.06
Тонхил	3,373	24.6	20,776	-3.1	0.12	24,523	-3.7	0.14	26,993	-4.1	0.16
Төгрөг	2,502	27.3	20,776	-3.3	0.09	28,132	-4.4	0.12	39,698	-6.2	0.17
Халиун	3,717	27.2	20,776	-3.4	0.14	27,422	-4.5	0.18	36,886	-6.0	0.24
Хөхморьт	3,127	26.6	20,776	-3.4	0.11	26,630	-4.3	0.15	34,190	-5.5	0.19
Цогт	5,066	29.9	20,776	-3.4	0.18	32,175	-5.3	0.28	52,859	-8.6	0.47
Цээл	3,105	27.6	20,776	-3.4	0.11	28,372	-4.7	0.15	40,419	-6.5	0.22
Чандмань	3,132	28.1	20,776	-3.4	0.11	29,027	-4.8	0.16	42,615	-7.0	0.23
Шарга	2,726	25.8	20,776	-3.3	0.10	25,645	-4.1	0.12	30,782	-4.8	0.15
Эрдэнэ	2,863	29.5	20,776	-3.7	0.10	30,845	-5.3	0.15	48,221	-8.1	0.24
Есөнбулаг	18,243	6.9	20,776	-1.1	0.66	6,125	-0.3	0.20	-	0.0	0.00
ДОРНОГОВЬ											
Айраг	4,080	22.5	20,776	-2.7	0.15	23,384	-3.0	0.17	23,822	-3.1	0.17
Алтанширээ	1,819	22.0	20,776	-2.9	0.07	22,002	-3.0	0.07	17,600	-2.4	0.06
Даланжаргалан	2,753	22.5	20,776	-2.7	0.10	23,384	-3.0	0.11	23,822	-3.1	0.11
Дэлтэрэх	2,191	22.0	20,776	-2.9	0.08	22,002	-3.0	0.08	17,600	-2.4	0.07
Иххэт	3,199	20.4	20,776	-2.5	0.12	21,278	-2.6	0.12	15,150	-1.9	0.08
Мандах	2,155	23.7	20,776	-2.9	0.08	24,232	-3.4	0.09	26,608	-3.7	0.10
Өргөн	2,400	22.0	20,776	-2.9	0.09	22,002	-3.0	0.09	17,600	-2.4	0.07
Сайхандулаан	1,539	23.7	20,776	-2.9	0.06	24,232	-3.4	0.07	26,608	-3.7	0.07
Улаанбадрах	2,026	25.3	20,776	-3.2	0.07	25,725	-3.9	0.09	31,769	-4.8	0.11
Хатанбулаг	3,612	25.3	20,776	-3.2	0.13	25,725	-3.9	0.16	31,769	-4.8	0.20
Хөвсгөл	2,006	25.3	20,776	-3.2	0.07	25,725	-3.9	0.09	31,769	-4.8	0.11
Эрдэнэ	3,019	20.5	20,776	-2.3	0.11	22,417	-2.5	0.12	20,924	-2.4	0.11
Сайхандулаан	20,847	17.2	20,776	-2.2	0.76	17,960	-1.9	0.65	-	0.0	0.00
Замийн-Үүд	6,944	20.5	20,776	-2.3	0.25	22,417	-2.5	0.27	20,924	-2.4	0.25

ДОРНОД	Баяндуун	3,319	28.3	20,776	-3.4	0.12	29,765	-4.8	0.17	45,402	-7.1	0.26
Баянтумэн	2,227	28.8	20,776	-3.2	0.08	31,109	-4.9	0.12	50,400	-7.9	0.20	
Булган	2,296	28.8	20,776	-3.2	0.08	31,109	-4.9	0.12	50,400	-7.9	0.20	
Гурванзагал	1,540	28.1	20,776	-3.2	0.06	30,454	-4.7	0.08	48,616	-7.4	0.13	
Дашбалбар	4,677	27.1	20,776	-3.2	0.17	28,354	-4.3	0.23	40,999	-6.3	0.34	
Матад	2,686	28.6	20,776	-3.2	0.10	31,010	-4.8	0.15	50,142	-7.7	0.24	
Халхгол	4,278	33.8	20,776	-3.6	0.16	37,845	-6.5	0.28	68,267	-11.7	0.51	
Хөлөнбүйр	2,030	28.8	20,776	-3.2	0.07	31,109	-4.9	0.11	50,400	-7.9	0.18	
Сэргэлэн	2,857	28.2	20,776	-3.3	0.10	30,262	-4.8	0.15	47,672	-7.4	0.24	
Цагаан-овоо	4,258	28.2	20,776	-3.3	0.15	30,262	-4.8	0.23	47,672	-7.4	0.35	
Байн-уул	5,538	32.7	20,776	-3.4	0.20	37,390	-6.3	0.36	68,598	-11.2	0.66	
Чойбалсан	3,753	28.1	20,776	-3.2	0.14	30,454	-4.7	0.20	48,616	-7.4	0.32	
Чулуунхороот	1,826	28.1	20,776	-3.2	0.07	30,454	-4.7	0.10	48,616	-7.4	0.16	
Хэрлэн	46,509	29.6	20,776	-3.0	1.69	35,555	-5.1	2.89	67,763	-9.6	5.51	
ДУНДГОВЬ												
Дэлгэрцогт	2,864	23.0	20,776	-2.9	0.10	23,282	-3.3	0.12	22,830	-3.2	0.11	
Дэрэн	2,897	23.0	20,776	-2.9	0.11	23,282	-3.3	0.12	22,830	-3.2	0.12	
Говь-Угтаал	2,179	20.3	20,776	-2.7	0.08	19,756	-2.6	0.08	7,445	-1.0	0.03	
Цагаандэлгэр	1,932	20.3	20,776	-2.7	0.07	19,756	-2.6	0.07	7,445	-1.0	0.03	
Баянжаргалан	1,621	23.2	20,776	-3.0	0.06	23,106	-3.4	0.07	21,825	-3.2	0.06	
Өндөршил	1,769	23.2	20,776	-3.0	0.06	23,106	-3.4	0.07	21,825	-3.2	0.07	
Гурвансайхан	2,876	26.2	20,776	-3.2	0.10	26,745	-4.1	0.13	35,225	-5.4	0.18	
Өлзийт	3,432	27.4	20,776	-3.3	0.12	27,925	-4.4	0.17	38,654	-6.2	0.23	
Хулд	2,802	21.8	20,776	-3.0	0.10	21,115	-3.0	0.10	13,384	-1.9	0.07	
Луус	2,237	21.8	20,776	-3.0	0.08	21,115	-3.0	0.08	13,384	-1.9	0.05	
Дэлгэрхангай	3,082	28.7	20,776	-3.5	0.11	29,894	-4.9	0.16	45,313	-7.4	0.24	
Сайхан-Овоо	3,227	29.4	20,776	-3.5	0.12	30,528	-5.2	0.17	47,005	-7.9	0.27	
Эрдэнэдалай	8,014	23.2	20,776	-3.0	0.29	23,085	-3.3	0.32	21,771	-3.1	0.31	

	Сайнцагаан	16,716	21.2	20,776	-2.7	0.61	22,476	-2.9	0.66	20,669	-2.7	0.60
	Адаацаг	3,785	26.9	20,776	-3.4	0.14	27,616	-4.4	0.18	38,190	-6.1	0.25
ЗАВХАН												
Алдархан	4,969	24.2	20,776	-3.1	0.18	24,095	-3.6	0.21	25,548	-3.8	0.22	
Баянтэс	3,096	30.9	20,776	-3.4	0.11	34,079	-5.5	0.18	58,721	-9.4	0.32	
Баянхайрхан	3,013	30.9	20,776	-3.4	0.11	34,079	-5.5	0.18	58,721	-9.4	0.31	
Дөрвөлжин	11,264	26.2	20,776	-3.1	0.41	27,705	-4.1	0.55	39,595	-5.9	0.78	
Завханмандал	3,068	23.8	20,776	-3.1	0.11	23,478	-3.5	0.13	23,054	-3.5	0.12	
Идэр	1,730	23.6	20,776	-3.0	0.06	23,565	-3.4	0.07	23,700	-3.4	0.07	
Их-Уул	4,066	22.9	20,776	-3.0	0.15	22,629	-3.3	0.16	19,864	-2.9	0.14	
Нэмрэг	7,696	26.7	20,776	-3.3	0.28	27,345	-4.3	0.37	37,244	-5.8	0.50	
Отгон	3,050	22.8	20,776	-3.0	0.11	22,554	-3.2	0.12	19,608	-2.8	0.10	
Сантмаргад	4,059	24.1	20,776	-3.1	0.15	23,847	-3.5	0.17	24,483	-3.6	0.17	
Сонгино	2,632	23.1	20,776	-2.9	0.10	23,003	-3.2	0.11	21,423	-3.0	0.10	
Тосонцэнгэл	2,556	22.9	20,776	-3.0	0.09	22,629	-3.3	0.10	19,864	-2.9	0.09	
Түдэвтэй	2,849	23.1	20,776	-2.9	0.10	23,003	-3.2	0.11	21,423	-3.0	0.11	
Тэс	3,692	30.5	20,776	-3.2	0.13	33,884	-5.3	0.22	58,707	-9.2	0.38	
Тэлмэн	3,973	23.6	20,776	-3.0	0.14	23,565	-3.4	0.16	23,700	-3.4	0.16	
Ургамал	2,383	26.2	20,776	-3.1	0.09	27,705	-4.1	0.12	39,595	-5.9	0.16	
Улаистай	21,275	21.3	20,776	-2.7	0.77	22,014	-2.9	0.82	18,260	-2.4	0.68	
Цагаанхайрхан	2,294	22.9	20,776	-3.0	0.08	22,836	-3.3	0.09	20,809	-3.0	0.08	
Цагаанчулуг	2,404	22.9	20,776	-3.0	0.09	22,836	-3.3	0.10	20,809	-3.0	0.09	
Цэцэн-Уул	3,074	24.1	20,776	-3.1	0.11	23,847	-3.5	0.13	24,483	-3.6	0.13	
Шилтүүстэй	3,011	22.9	20,776	-3.0	0.11	22,836	-3.3	0.12	20,809	-3.0	0.11	
Эрдэнэхайрхан	3,011	24.2	20,776	-3.2	0.11	24,086	-3.6	0.13	25,558	-3.8	0.13	
Яруу	3,747	24.2	20,776	-3.2	0.14	24,086	-3.6	0.16	25,558	-3.8	0.17	
Асгат	1,215	30.5	20,776	-3.2	0.04	33,884	-5.3	0.07	58,707	-9.2	0.12	

ӨВӨРХАНГАЙ									
Баян-Өндөр	5,389	11.3	20,776	-1.8	0.20	9,925	-0.9	0.09	-
Бүрд	4,593	11.3	20,776	-1.8	0.17	9,925	-0.9	0.08	-
Бат-Өлзий	6,528	18.4	20,776	-2.4	0.24	18,368	-2.1	0.21	684 -0.1
Баруунбаян-Улаан	3,222	14.1	20,776	-2.0	0.12	12,942	-1.3	0.07	-
Баянгол	5,274	12.7	20,776	-2.0	0.19	11,513	-1.1	0.11	-
Гучин-Ус	2,757	14.1	20,776	-2.0	0.10	12,942	-1.3	0.06	-
Есэнзүйл	4,247	13.1	20,776	-2.1	0.15	11,915	-1.2	0.09	-
Өлзийт	3,610	13.1	20,776	-2.1	0.13	11,915	-1.2	0.08	-
Зүүнбаян-Улаан	6,642	13.6	20,776	-2.1	0.24	12,264	-1.3	0.14	-
Богд	6,632	16.3	20,776	-2.4	0.24	15,248	-1.8	0.18	-
Нарийнтээл	4,738	14.8	20,776	-2.2	0.17	13,922	-1.5	0.12	-
Санг	4,985	12.7	20,776	-2.0	0.18	11,513	-1.1	0.10	-
Тарагт	5,634	12.3	20,776	-2.0	0.20	10,760	-1.0	0.11	-
Төгрөг	3,383	12.7	20,776	-2.0	0.12	11,513	-1.1	0.07	-
Уянга	8,870	14.8	20,776	-2.2	0.32	13,922	-1.5	0.22	-
Хайрхандулаан	4,929	14.8	20,776	-2.2	0.18	13,922	-1.5	0.12	-
Хужирт	8,814	19.4	20,776	-2.4	0.32	20,198	-2.4	0.31	10,119 -1.2
Хархорин	15,654	25.1	20,776	-2.8	0.57	27,796	-3.8	0.76	41,638 -5.6
Арвайхээр	22,505	6.5	20,776	-1.1	0.82	5,507	-0.3	0.22	-
ӨМНӨГОВЬ									
Баяндалай	2,695	13.3	20,776	-1.9	0.10	12,912	-1.2	0.06	-
Баян-Овоо	1,825	12.8	20,776	-1.8	0.07	12,215	-1.1	0.04	-
Булган	2,741	12.8	20,776	-1.8	0.10	12,215	-1.1	0.06	-
Гурвантэс	3,785	13.3	20,776	-1.9	0.14	12,912	-1.2	0.09	-
Мандал-Овоо	2,658	12.8	20,776	-1.8	0.10	12,215	-1.1	0.06	-
Манлай	2,593	12.8	20,776	-1.8	0.09	12,215	-1.1	0.06	-
Номгон	3,408	13.3	20,776	-1.9	0.12	12,912	-1.2	0.08	-
Ноён	1,739	13.3	20,776	-1.9	0.06	12,912	-1.2	0.04	-

Сэврэй	2,614	13.3	20,776	-1.9	0.09	12,912	-1.2	0.06	-	0.0	0.00
Ханбогд	2,621	12.8	20,776	-1.8	0.10	12,215	-1.1	0.06	-	0.0	0.00
Ханхонгор	2,795	12.8	20,776	-1.8	0.10	12,215	-1.1	0.06	-	0.0	0.00
Хүрмэн	2,244	13.3	20,776	-1.9	0.08	12,912	-1.2	0.05	-	0.0	0.00
Цогт-Овоо	2,162	12.8	20,776	-1.8	0.08	12,215	-1.1	0.05	-	0.0	0.00
Цогцэций	2,461	12.8	20,776	-1.8	0.09	12,215	-1.1	0.05	-	0.0	0.00
Даланзадгад	16,169	20.3	20,776	-2.5	0.59	21,762	-2.6	0.62	17,763	-2.1	0.50
СҮХБААТАР											
Асгат	2,202	12.7	20,776	-1.9	0.08	11,716	-1.1	0.05	-	0.0	0.00
Баяндэлгэр	5,418	10.8	20,776	-1.6	0.20	9,624	-0.8	0.09	-	0.0	0.00
Дарьгана	3,136	12.7	20,776	-1.9	0.11	11,716	-1.1	0.06	-	0.0	0.00
Мөнххаан	5,436	15.9	20,776	-2.1	0.20	15,784	-1.6	0.15	-	0.0	0.00
Наран	2,097	10.8	20,776	-1.6	0.08	9,624	-0.8	0.04	-	0.0	0.00
Онгон	4,341	10.8	20,776	-1.6	0.16	9,624	-0.8	0.07	-	0.0	0.00
Сүхбаатар	3,683	12.7	20,776	-1.9	0.13	11,716	-1.1	0.08	-	0.0	0.00
Тувшинширээ	3,900	15.9	20,776	-2.1	0.14	15,784	-1.6	0.11	-	0.0	0.00
Түмэнцүйт	3,303	15.9	20,776	-2.1	0.12	15,784	-1.6	0.09	-	0.0	0.00
Уулбаян	4,526	15.9	20,776	-2.1	0.16	15,784	-1.6	0.12	-	0.0	0.00
Халзан	2,179	10.8	20,776	-1.6	0.08	9,624	-0.8	0.04	-	0.0	0.00
Эрдэнэцагаан	6,877	12.7	20,776	-1.9	0.25	11,716	-1.1	0.14	-	0.0	0.00
Баруун-Урт	17,866	21.3	20,776	-2.6	0.65	22,400	-2.8	0.70	20,217	-2.5	0.63
СЭЛЭНГЭ											
Алтанбулаг	4,123	28.4	20,776	-3.1	0.15	32,266	-4.8	0.23	56,079	-8.2	0.40
Ерөө	7,096	28.8	20,776	-3.0	0.26	32,876	-4.7	0.41	57,420	-8.3	0.71
Зүүнбүрэн	2,945	31.7	20,776	-3.2	0.11	36,284	-5.8	0.19	66,365	-10.5	0.34
Мандап	26,371	32.2	20,776	-3.1	0.96	38,629	-5.8	1.78	74,496	-11.2	3.43
Орхон	3,323	23.1	20,776	-2.8	0.12	23,854	-3.2	0.14	25,448	-3.4	0.15
Сант	2,441	31.6	20,776	-3.3	0.09	36,117	-5.8	0.15	65,636	-10.3	0.28
Цагааннүүр	4,861	28.8	20,776	-3.3	0.18	31,582	-4.9	0.27	52,409	-8.0	0.45

Баянгол	6,417	28.1	20,776	-3.1	0.23	31,114	-4.6	0.35	51,540	-7.7	0.58
Сайхан	10,517	25.9	20,776	-2.9	0.38	28,595	-4.0	0.53	43,989	-6.0	0.81
Орхонтуул	4,418	27.7	20,776	-2.9	0.16	32,121	-4.6	0.25	56,864	-7.9	0.44
Баруунбүрэн	3,441	28.4	20,776	-3.2	0.12	30,546	-4.8	0.18	48,564	-7.5	0.29
Шаамар	5,573	31.0	20,776	-3.3	0.20	35,251	-5.6	0.34	63,490	-9.9	0.62
Хүдэр	2,133	28.4	20,776	-3.1	0.08	32,266	-4.8	0.12	56,079	-8.2	0.21
Сүхбаатар	26,083	18.9	20,776	-2.3	0.95	20,162	-2.2	0.92	10,161	-1.1	0.46
Жавхлант	2,109	31.0	20,776	-3.3	0.08	35,251	-5.6	0.13	63,490	-9.9	0.23
Түшиг	2,059	28.8	20,776	-3.3	0.07	31,582	-4.9	0.11	52,409	-8.0	0.19
Хушаат	1,640	31.7	20,776	-3.2	0.06	36,284	-5.8	0.10	66,365	-10.5	0.19
ТӨВ											
Алтанбулаг	4,268	22.3	20,776	-2.9	0.16	22,173	-3.1	0.17	18,128	-2.6	0.14
Батсүмбэр	7,544	23.1	20,776	-3.0	0.27	23,297	-3.3	0.31	22,870	-3.2	0.30
Баян	2,865	23.1	20,776	-2.9	0.10	23,935	-3.3	0.12	25,905	-3.6	0.13
Баян-Өнжүүл	2,928	22.8	20,776	-3.1	0.11	21,843	-3.2	0.11	16,166	-2.4	0.08
Баяндэлгэр	2,406	24.5	20,776	-3.1	0.09	24,961	-3.6	0.10	29,279	-4.2	0.12
Баянжаргалан	2,112	23.1	20,776	-2.9	0.08	23,935	-3.3	0.09	25,905	-3.6	0.10
Баянцагаан	3,153	21.9	20,776	-2.9	0.11	21,303	-2.9	0.12	14,258	-2.0	0.08
Баянцогт	2,857	22.3	20,776	-2.9	0.10	22,067	-3.1	0.11	17,657	-2.6	0.09
Борнуур	4,936	25.9	20,776	-3.0	0.18	27,929	-4.0	0.24	40,924	-5.8	0.35
Бүрэн	4,002	22.2	20,776	-2.8	0.15	22,288	-3.0	0.16	18,733	-2.5	0.13
Дэлгэрхээн	2,838	25.1	20,776	-3.2	0.10	25,681	-3.9	0.13	31,829	-4.8	0.16
Жарталант	6,420	25.3	20,776	-2.9	0.23	27,566	-3.9	0.31	40,224	-5.6	0.45
Заамар	7,111	24.7	20,776	-2.9	0.26	25,870	-3.7	0.32	33,173	-4.7	0.41
Лүн	3,825	20.2	20,776	-2.7	0.14	19,334	-2.5	0.13	5,376	-0.8	0.04
Мөнгөнмөрьтг	2,807	24.5	20,776	-3.1	0.10	24,961	-3.6	0.12	29,279	-4.2	0.14
Өндөрширээт	2,607	20.2	20,776	-2.7	0.09	19,334	-2.5	0.09	5,376	-0.8	0.02
Сэргэлэн	2,356	21.2	20,776	-2.8	0.09	20,881	-2.8	0.09	12,608	-1.8	0.05
Утгаалцайдам	4,115	25.8	20,776	-3.2	0.15	26,464	-4.1	0.19	34,436	-5.3	0.25

Эрдэнэ	3,696	26.2	20,776	-3.2	0.13	27,073	-4.1	0.17	36,640	-5.5	0.24
Эрдэнэсант	6,357	25.1	20,776	-3.1	0.23	25,749	-3.9	0.29	32,144	-4.8	0.36
Баянчандмань	3,764	25.9	20,776	-3.0	0.14	27,929	-4.0	0.18	40,924	-5.8	0.27
Зуунмод	16,874	18.3	20,776	-2.3	0.61	19,402	-2.1	0.57	6,283	-0.7	0.19
Сүмбэр	2,324	25.3	20,776	-2.9	0.08	27,566	-3.9	0.11	40,224	-5.6	0.16
Цээл	4,304	27.4	20,776	-3.0	0.16	29,942	-4.3	0.23	47,352	-6.9	0.36
Архуст	2,396	23.1	20,776	-2.9	0.09	23,935	-3.3	0.10	25,905	-3.6	0.11
Аргалант	2,313	22.3	20,776	-2.9	0.08	22,173	-3.1	0.09	18,128	-2.6	0.07
Баянхангай	2,035	25.8	20,776	-3.2	0.07	26,464	-4.1	0.09	34,436	-5.3	0.12
УВС											
Баруунтүүрүүн	5,526	31.1	20,776	-3.4	0.20	34,802	-5.7	0.34	61,595	-9.9	0.60
Бөхмөрөн	2,809	28.2	20,776	-3.3	0.10	29,549	-4.7	0.15	44,486	-7.0	0.22
Давст	2,147	27.6	20,776	-3.4	0.08	29,226	-4.6	0.11	44,302	-6.7	0.17
Завхан	3,111	27.9	20,776	-3.2	0.11	29,787	-4.7	0.16	46,114	-7.2	0.25
Зүүнговь	3,137	31.1	20,776	-3.4	0.11	34,802	-5.7	0.19	61,595	-9.9	0.34
Зүүнхангай	3,818	25.3	20,776	-3.1	0.14	25,958	-3.9	0.17	32,769	-4.9	0.22
Малчин	3,826	24.7	20,776	-3.2	0.14	25,182	-3.8	0.17	29,982	-4.5	0.20
Наранбулаг	5,081	27.9	20,776	-3.2	0.18	29,806	-4.6	0.26	46,062	-7.0	0.41
Өлгий	3,457	27.9	20,776	-3.2	0.13	29,787	-4.7	0.18	46,114	-7.2	0.28
Өмнөговь	5,546	31.2	20,776	-3.5	0.20	34,350	-5.8	0.33	59,478	-9.8	0.58
Өндөрхангай	4,689	25.3	20,776	-3.1	0.17	25,958	-3.9	0.21	32,769	-4.9	0.27
Сагил	2,952	28.9	20,776	-3.3	0.11	31,098	-5.0	0.16	50,072	-8.0	0.26
Тариалан	6,185	34.7	20,776	-3.5	0.22	39,600	-6.7	0.43	72,842	-12.5	0.79
Түргэн	2,417	28.9	20,776	-3.3	0.09	31,098	-5.0	0.13	50,072	-8.0	0.21
Тэс	7,917	30.7	20,776	-3.4	0.29	33,427	-5.4	0.46	56,386	-9.1	0.78
Ховд	3,402	27.4	20,776	-3.2	0.12	28,884	-4.5	0.17	42,923	-6.5	0.26
Хяргас	3,629	23.0	20,776	-3.0	0.13	23,339	-3.3	0.15	23,175	-3.3	0.15
Цагаанхайрхан	3,455	26.8	20,776	-3.1	0.13	28,664	-4.3	0.17	42,856	-6.4	0.26
Увс нуур	30,305	23.8	20,776	-2.9	1.10	25,174	-3.5	1.33	31,163	-4.3	1.65

ХОВД	Алтай	3,525	42.5	20,776	-3.6	0.13	52,205	-9.6	0.32	98,651	-18.4	0.61
Булган	10,417	43.1	20,776	-3.9	0.38	52,844	-9.9	0.96	99,741	-19.0	1.82	
Баянт	4,390	42.4	20,776	-3.9	0.16	51,267	-9.6	0.39	95,935	-18.3	0.74	
Дарви	3,303	40.4	20,776	-3.9	0.12	47,284	-8.8	0.27	87,670	-16.5	0.51	
Дуут	2,316	41.5	20,776	-3.9	0.08	48,730	-9.3	0.20	90,178	-17.5	0.37	
Зэрэг	3,985	46.6	20,776	-3.9	0.14	59,080	-11.3	0.41	110,209	-21.8	0.77	
Манхан	5,849	49.5	20,776	-3.9	0.21	63,239	-12.7	0.65	115,381	-24.0	1.18	
Дөргөн	3,392	47.9	20,776	-3.9	0.12	61,450	-11.8	0.36	113,966	-22.8	0.68	
Мянгад	4,558	48.2	20,776	-4.0	0.17	60,398	-12.2	0.48	110,759	-23.2	0.88	
Мөст	4,755	46.0	20,776	-4.1	0.17	56,524	-11.2	0.47	104,355	-21.1	0.87	
Мөнххайрхан	3,020	50.4	20,776	-4.1	0.11	64,701	-13.2	0.34	117,739	-24.6	0.62	
Үенч	5,235	41.3	20,776	-3.7	0.19	50,526	-9.1	0.46	96,249	-17.5	0.88	
Ховд	5,119	45.1	20,776	-3.9	0.19	55,656	-10.7	0.50	103,612	-20.4	0.93	
Цэцэг	2,919	39.6	20,776	-3.8	0.11	47,035	-8.5	0.24	88,551	-16.2	0.45	
Чандмань	3,862	40.0	20,776	-3.8	0.14	46,834	-8.9	0.32	87,477	-16.5	0.59	
Эрдэнэбүрэн	3,479	32.3	20,776	-3.6	0.13	35,335	-6.0	0.21	61,333	-10.5	0.37	
Жаргалант	29,374	22.5	20,776	-2.7	1.07	23,835	-3.1	1.22	26,186	-3.4	1.34	
ХӨВСГӨЛ												
Алаг-Эрдэнэ	3,450	28.2	20,776	-3.3	0.13	29,545	-4.8	0.18	44,483	-7.1	0.27	
Арбулаг	4,928	28.6	20,776	-3.3	0.18	30,285	-4.8	0.26	47,139	-7.6	0.41	
Баянзүрх	4,562	31.2	20,776	-3.4	0.17	34,897	-5.7	0.28	61,664	-10.0	0.49	
Бүрэнтогтох	5,223	26.9	20,776	-3.0	0.19	29,184	-4.2	0.27	45,071	-6.7	0.41	
Галт	6,183	28.5	20,776	-3.3	0.22	30,686	-4.9	0.33	49,192	-7.7	0.53	
Жаргалант	5,863	31.2	20,776	-3.3	0.21	36,136	-5.7	0.37	66,880	-10.3	0.69	
Их-Уул	4,625	28.1	20,776	-3.2	0.17	30,264	-4.8	0.24	47,842	-7.5	0.39	
Рашаант	3,828	26.4	20,776	-3.2	0.14	27,788	-4.2	0.19	39,605	-6.0	0.27	
Ренчинлхүмбэ	4,963	35.5	20,776	-3.7	0.18	39,782	-7.1	0.35	71,990	-12.8	0.62	
Тариалан	7,178	35.9	20,776	-3.5	0.26	43,322	-7.2	0.54	84,511	-14.1	1.06	

Тосонцэнгэл	4,891	28.7	20,776	-3.2	0.18	31,266	-4.8	0.27	51,119	-7.9	0.44
Төмөрбулаг	4,816	25.0	20,776	-3.3	0.17	25,039	-4.0	0.21	29,120	-4.6	0.25
Түнэл	4,123	31.1	20,776	-3.4	0.15	34,732	-5.7	0.25	61,301	-9.9	0.44
Улаан-Уул	4,297	33.8	20,776	-3.7	0.16	38,014	-6.6	0.29	68,930	-11.9	0.52
Ханх	2,495	33.8	20,776	-3.5	0.09	38,499	-6.4	0.17	70,387	-11.8	0.31
Цагаан-Уул	6,620	29.6	20,776	-3.2	0.24	32,445	-5.1	0.38	54,546	-8.7	0.63
Цагаан-Үүр	2,804	25.5	20,776	-3.1	0.10	27,131	-4.1	0.13	38,179	-5.6	0.19
Цэцэрлэг	6,684	31.2	20,776	-3.3	0.24	36,157	-5.6	0.42	66,812	-10.2	0.78
Чандмань-Өндөр	3,425	30.4	20,776	-3.2	0.12	34,667	-5.5	0.21	62,652	-9.7	0.38
Шинэ-Идэр	4,905	23.6	20,776	-3.1	0.18	24,116	-3.6	0.21	26,337	-3.9	0.23
Хатгал	3,025	39.3	20,776	-3.5	0.11	48,775	-8.4	0.26	95,411	-16.6	0.50
Мөрөн	34,158	21.9	20,776	-2.6	1.24	23,471	-3.0	1.40	24,991	-3.1	1.49
Эрдэнэбүлгэн	3,200	32.4	20,776	-3.4	0.12	36,673	-6.1	0.21	66,440	-11.0	0.37
Цагааннүүр	1,540	38.4	20,776	-3.6	0.06	46,064	-8.1	0.12	88,493	-15.7	0.24
ХЭНТИЙ											
Галшар	3,144	11.8	20,776	-1.8	0.11	10,739	-0.9	0.06	-	0.0	0.00
Баянхутаг	2,424	11.8	20,776	-1.8	0.09	10,739	-0.9	0.05	-	0.0	0.00
Баянмөнх	1,954	15.6	20,776	-2.0	0.07	15,893	-1.6	0.05	-	0.0	0.00
Дархан	10,517	15.6	20,776	-2.0	0.38	15,893	-1.6	0.29	-	0.0	0.00
Дэлгэрхaan	3,489	15.6	20,776	-2.0	0.13	15,893	-1.6	0.10	-	0.0	0.00
Жаргалтхаан	2,422	15.6	20,776	-2.0	0.09	15,893	-1.6	0.07	-	0.0	0.00
Дадал	2,537	14.3	20,776	-1.9	0.09	14,104	-1.3	0.06	-	0.0	0.00
Өмнөдэлгэр	6,617	14.3	20,776	-1.9	0.24	14,104	-1.3	0.16	-	0.0	0.00
Батширээт	2,656	14.3	20,776	-1.9	0.10	14,104	-1.3	0.07	-	0.0	0.00
Биндэр	4,465	14.3	20,776	-1.9	0.16	14,104	-1.3	0.11	-	0.0	0.00
Баян-Адрага	2,777	19.7	20,776	-2.5	0.10	20,322	-2.5	0.10	10,601	-1.3	0.05
Цэнхэрмандал	3,009	15.6	20,776	-2.0	0.11	15,893	-1.6	0.08	-	0.0	0.00

Норовлийн	3,302	19.7	20,776	-2.5	0.12	20,322	-2.5	0.12	10,601	-1.3	0.06
Батноров	7,665	11.8	20,776	-1.8	0.28	10,739	-0.9	0.14	-	0.0	0.00
Баян-Овоо	1,945	11.8	20,776	-1.8	0.07	10,739	-0.9	0.04	-	0.0	0.00
Мөрөн	2,916	11.8	20,776	-1.8	0.11	10,739	-0.9	0.05	-	0.0	0.00
Хэрлэн	20,987	23.3	20,776	-2.7	0.76	25,290	-3.3	0.93	32,337	-4.2	1.19
ДАРХАН-УУЛ											
Дархан	76,985	15.2	20,776	-2.0	2.80	15,298	-1.5	2.06	-	0.0	0.00
Хонгор	6,474	25.4	20,776	-2.8	0.24	28,500	-3.8	0.32	44,304	-5.8	0.50
Орхон	3,873	26.8	20,776	-3.1	0.14	29,387	-4.4	0.20	46,390	-6.7	0.31
Шарын гол	10,211	23.4	20,776	-2.5	0.37	26,837	-3.2	0.48	39,738	-4.8	0.71
УЛААНБААТАР											
Хан-Уул	80,796	17.9	20,776	-2.5	2.93	16,720	-2.0	2.36	-	0.0	0.00
Багануур	24,279	11.5	20,776	-1.7	0.88	10,413	-0.9	0.44	-	0.0	0.00
Баянзүрх	172,153	13.6	20,776	-2.0	6.25	12,173	-1.2	3.66	-	0.0	0.00
Налайх	27,140	13.8	20,776	-2.2	0.99	11,864	-1.3	0.56	-	0.0	0.00
Баянгол	164,777	7.9	20,776	-1.3	5.99	6,599	-0.4	1.90	-	0.0	0.00
Сүхбаатар	106,557	11.3	20,776	-1.7	3.87	10,025	-0.8	1.87	-	0.0	0.00
Чингэлтэй	124,027	16.4	20,776	-2.4	4.50	14,953	-1.7	3.24	-	0.0	0.00
Багахангай	4,096	13.2	20,776	-2.0	0.15	11,777	-1.2	0.08	-	0.0	0.00
Сонгинохайрхан	182,770	15.7	20,776	-2.3	6.64	14,329	-1.6	4.58	-	0.0	0.00
ОРХОН											
Баян-Өндөр	81,380	25.4	20,776	-2.8	2.96	28,881	-3.9	4.11	46,441	-6.2	6.61
Жаргалант	3,791	23.5	20,776	-2.8	0.14	24,709	-3.3	0.16	29,115	-3.8	0.19
ГОВЬ-СҮМБЭР											
Баянтал	10,395	18.9	20,776	-2.4	0.38	20,015	-2.3	0.36	9,391	-1.1	0.17
Чойр	1,001	37.6	20,776	-3.0	0.04	52,655	-7.7	0.09	114,209	-16.8	0.20
Шивээговь	2,882	37.6	20,776	-3.0	0.10	52,655	-7.7	0.27	114,209	-16.8	0.58
БҮГД	2,753,161	20.0		-2.5	100.00		-2.8	100.00		-3.2	100.00

Эх үүсвэр: Монгол Улсын Ядуурлын зураглалд үндэслэн хийсэн зохиогчийн тооцоо
Тэмдээгэл: Дээрх тооцоог 57.2 тэрбум төгрөгийн төсөө болон хүн амьтны хамгийн ялдугаар тооцсон ядуурлын шүгэлийг ашиглан тооцоов.

ХАВСРАЛТ Б

**Хүснэгт Б1: Ядуурлын түвшин болон МХЗ-ын Ажил эрхлэлтийн үзүүлэлтүүдийг
хүйсээр болон сумаар харуулав.**

Сум	Хүн ам	Ядуурлын түвшин (хувиар)	Хөдөлмөр оролцооны түвшин (хувиар)			Залуучуудын ажилгүйдэл (хувиар)		
			Бүгд	Эр	Эм	Бүгд	Эр	Эм
АРХАНГАЙ								
Ихтамир	7,305	46.5	72.6	79.3	65.6	17.2	18.3	15.6
Чулуут	4,557	48.2	79.4	84.3	74.4	7.5	6.5	8.5
Хангай	4,281	45.5	76.7	82.4	70.8	11.3	14.3	7.1
Тариат	6,788	43.6	81.7	85.9	77.5	6.7	7.0	6.5
Өндөр-Улаан	7,149	42.7	80.0	83.6	76.4	10.6	10.7	10.6
Эрдэнэмандал	7,122	41.5	76.6	81.8	71.3	6.1	5.8	6.5
Жаргалант	5,501	46.2	80.2	83.6	76.7	9.3	10.8	7.6
Цэцэрлэг	4,934	44.9	77.5	84.1	71.0	5.4	6.7	3.9
Хайрхан	4,482	39.4	68.4	75.3	60.7	7.9	7.5	8.6
Батцэнгэл	4,590	36.7	76.3	82.0	70.4	7.5	6.1	9.4
Өлзийт	3,672	45.7	78.8	86.4	70.6	7.6	8.4	6.4
Өгийнуур	3,755	45.6	79.1	84.1	73.8	6.3	6.2	6.5
Хашаат	4,808	45.3	81.1	85.8	76.2	7.6	7.1	8.2
Хотонт	6,311	43.4	75.8	82.6	68.7	10.3	9.6	11.1
Цэнхэр	5,982	49.2	79.2	83.7	74.6	8.1	9.3	6.8
Төвшрүүлэх	4,274	45.3	61.4	69.1	53.3	31.3	26.6	37.8
Булган	2,686	41.1	73.9	82.2	65.3	14.7	10.7	19.6
Эрдэнэбулган	1,644	34.2	57.4	64.0	51.2	42.9	41.7	44.6
Цахир	2,650	39.9	82.1	86.7	77.6	12.4	13.3	11.4
БАЯН-ӨЛГИЙ								
Алтай	4,324	43.3	72.5	80.8	64.1	13.8	12.2	15.7
Алтанцөгц	3,426	43.2	54.6	69.6	40.7	32.2	29.2	36.5
Баяннуур	5,787	46.6	61.9	77.4	46.3	12.6	11.5	14.5
Бугатт	3,980	46.8	50.6	69.4	32.5	34.8	28.4	47.3
Булган	6,556	47.1	78.5	85.3	71.7	2.9	2.7	3.1
Буянт	3,280	48.0	69.5	75.4	63.5	13.5	10.5	17.0
Дэлүүн	8,974	43.5	79.6	83.9	75.5	7.1	5.1	9.2
Ногооннуур	7,967	47.8	71.3	82.5	59.6	9.5	10.9	7.5
Сагсай	5,114	45.8	73.6	83.2	63.6	8.2	7.8	8.8
Толбо	5,056	47.0	70.5	75.7	64.9	11.5	11.4	11.6
Улаанхус	8,998	49.2	70.3	79.3	61.0	15.4	15.0	15.9
Цэнгэл	8,976	44.4	79.7	86.8	72.3	7.4	8.5	6.1
Өлгий	9,989	36.5	57.0	64.7	49.6	78.2	79.1	77.2
Цагааннуур	2,638	48.2	73.1	83.5	62.7	80.4	77.6	83.8
БАЯНХОНГОР								
Галуут	5,931	48.8	80.8	88.0	74.0	8.2	9.2	7.2
Баян-овоо	2,738	46.4	89.3	94.5	83.9	7.2	9.4	4.8
Эрдэнэцогт	5,296	52.5	85.8	89.7	82.0	7.2	7.0	7.5

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Өлзийт	4,228	46.6	88.0	91.4	84.5	8.2	7.1	9.6
Жинст	2,728	50.6	93.5	96.4	90.7	5.0	4.0	6.1
Богд	3,653	48.9	83.0	88.1	78.1	2.1	1.3	2.8
Баянлиг	4,247	51.8	84.8	89.0	80.7	5.7	4.8	6.5
Баянговь	3,318	48.2	85.5	90.5	80.8	4.3	5.2	3.3
Шинэжинст	2,819	49.8	87.1	90.1	84.1	1.1	1.2	1.0
Баян-Өндөр	3,068	49.8	84.3	90.7	77.4	1.2	0.7	1.8
Баянцагаан	4,301	49.1	88.2	93.2	83.6	2.7	3.1	2.3
Баацагаан	5,006	52.3	89.6	93.4	85.8	5.1	4.7	5.5
Бөмбөгөр	3,142	53.1	90.0	92.5	87.5	8.5	7.9	9.2
Бууцагаан	4,855	50.5	83.3	88.9	77.8	3.5	3.6	3.4
Хүрээмарал	2,924	47.1	83.5	89.2	78.0	4.1	0.9	7.6
Баянбулаг	3,027	45.6	79.8	87.7	72.1	6.8	4.5	9.1
Гурванбулаг	3,373	46.5	83.4	87.4	79.6	6.5	6.9	6.1
Заг	2,943	46.2	86.2	92.2	80.0	14.0	12.8	15.2
Жаргалант	4,758	47.6	76.3	80.8	71.7	8.5	9.1	7.9
Баянхонгор	25,844	40.9	61.8	68.4	55.7	50.7	53.1	47.7

БҮЛГАН

Баян-Агт	3,322	17.6	81.5	87.0	75.4	5.7	5.6	6.0
Бугат	2,599	21.2	74.5	80.9	67.5	15.0	14.4	15.9
Бүрэгхангай	2,625	17.6	73.1	80.9	64.9	21.6	20.1	24.0
Гурванбулаг	4,172	23.7	71.9	76.7	66.9	13.1	11.7	14.8
Дашичилэн	3,314	23.7	75.9	80.5	71.0	12.0	10.6	13.9
Могод	3,274	17.6	78.1	84.8	70.7	3.9	3.0	5.2
Орхон	4,234	17.6	73.6	80.0	66.6	8.6	8.9	8.1
Сайхан	4,465	17.6	82.3	86.3	78.1	5.2	2.3	8.5
Сэлэнгэ	4,472	33.8	65.4	74.6	55.9	50.3	46.6	56.3
Тэшиг	3,660	21.2	85.0	89.6	79.9	12.0	10.3	14.2
Хангал	5,554	33.8	65.2	74.5	55.5	47.1	45.1	50.0
Хишиг-Өндөр	4,062	17.6	73.3	78.0	68.3	27.4	28.5	26.0
Хутаг-Өнөр	5,415	21.2	75.0	82.1	67.1	31.0	31.1	30.7
Булган	4,857	32.9	58.4	63.3	53.8	42.3	40.6	44.9
Баяннуур	2,178	23.7	70.1	71.7	68.5	34.6	32.8	36.5
Рашаант	3,941	41.3	71.5	78.3	64.8	23.2	21.5	25.0

ГОВЬ-АЛТАЙ

Алтай	2,881	42.7	82.0	86.2	77.9	9.5	7.9	11.6
Баян-уул	4,135	47.1	85.7	90.1	81.1	5.0	5.8	4.1
Бигэр	3,110	45.9	83.6	87.1	80.2	6.8	4.3	9.3
Бугат	3,241	51.5	85.5	90.0	81.3	5.8	5.1	6.6
Дарви	2,432	44.6	88.2	90.9	85.4	11.3	7.6	15.4
Дэлгэр	4,665	45.7	79.4	84.5	74.2	15.0	11.9	19.1
Жаргалан	3,139	47.1	90.3	94.3	86.4	2.5	2.0	3.0
Тайшир	2,112	42.5	85.3	89.0	81.5	6.2	7.4	4.8
Тонхил	3,373	44.6	88.6	90.1	87.2	1.7	1.4	2.1

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Төгрөг	2,502	47.7	87.3	88.9	85.8	3.8	3.1	4.7
Халиун	3,717	48.2	87.0	90.6	83.3	3.9	3.5	4.4
Хөхморьт	3,127	47.1	85.6	90.4	80.8	10.9	12.5	9.1
Цогт	5,066	50.0	83.4	88.2	78.8	16.7	15.1	18.4
Цээл	3,105	47.6	85.6	88.7	82.7	3.4	3.5	3.3
Чандмань	3,132	49.0	75.8	84.7	67.0	11.6	9.7	14.0
Шарга	2,726	46.5	88.8	92.4	85.2	5.3	5.1	5.5
Эрдэнэ	2,863	50.8	85.0	89.8	80.2	2.3	2.6	1.9
Есөнбулаг	18,243	16.1	61.9	69.1	55.4	45.5	45.7	45.3

ДОРНОГОВЬ

Айраг	4,080	39.0	70.9	77.4	64.2	17.3	16.5	18.8
Алтанширээ	1,819	39.2	88.9	91.4	85.9	3.1	3.8	2.0
Даланжаргалан	2,753	39.0	82.7	85.5	79.6	16.2	11.8	22.0
Дэлгэрэх	2,191	39.2	82.0	87.2	76.2	5.9	5.2	6.9
Иххэт	3,199	36.6	68.0	74.8	60.4	26.9	25.9	28.6
Мандах	2,155	42.4	88.3	90.6	86.1	3.1	3.4	2.8
Өргөн	2,400	39.2	80.4	88.7	71.5	22.5	18.6	28.5
Сайхындулаан	1,539	42.4	85.2	89.2	80.7	2.9	1.3	5.2
Улаанбадрах	2,026	44.8	92.4	95.6	88.7	3.7	2.4	5.5
Хатанбулаг	3,612	44.8	86.3	90.8	81.7	4.9	4.2	5.8
Хөвсгөл	2,006	44.8	87.0	91.6	81.9	6.6	5.3	8.5
Эрдэнэ	3,019	35.3	78.0	81.5	74.4	13.1	9.7	16.6
Сайхындулаан	20,847	32.3	64.0	70.7	57.6	39.3	37.5	41.6
Замийн-Үүд	6,944	35.3	70.8	78.5	62.6	28.9	25.9	33.7

ДОРНОД

Баяндун	3,319	48.1	72.6	78.6	66.2	8.9	8.1	10.1
Баянтүмэн	2,227	47.7	54.3	61.6	46.5	47.1	49.2	44.4
Булган	2,296	47.7	62.4	70.6	53.8	31.4	26.4	38.2
Гурванзагал	1,540	47.0	68.7	72.0	64.9	16.9	16.3	18.1
Дашбалбар	4,677	46.3	66.0	72.4	58.9	26.6	25.2	28.8
Матад	2,686	46.8	73.2	79.1	67.1	4.2	2.0	6.6
Халхгол	4,278	53.7	47.1	50.6	43.7	36.4	31.5	41.5
Хөлөнбуйр	2,030	47.7	62.8	71.9	53.7	28.2	21.2	37.1
Сэргэлэн	2,857	47.6	74.5	81.1	67.8	9.7	10.3	9.0
Цагаан-овоо	4,258	47.6	69.7	76.1	63.4	17.3	14.7	20.2
Байн-уул	5,538	52.2	58.2	63.9	52.1	35.9	34.9	37.2
Чойбалсан	3,753	47.0	58.6	66.6	50.7	81.9	77.5	88.1
Чулуунхороот	1,826	47.0	65.4	73.0	57.9	60.0	53.8	68.1
Хэрлэн	46,509	47.6	55.1	61.1	49.6	60.8	58.2	64.0

ДУНДГОВЬ

Дэлгэрцогт	2,864	41.7	88.7	92.3	85.1	4.9	4.6	5.2
Дэрэн	2,897	41.7	91.4	94.4	88.2	4.5	3.2	6.2
Говь-Угтаал	2,179	38.1	88.0	91.7	84.2	3.5	3.0	4.1
Цагаандэлгэр	1,932	38.1	86.4	89.0	83.7	4.7	3.8	6.0

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Баянжаргалан	1,621	41.8	85.4	88.4	82.2	4.6	3.4	6.5
Өндөршил	1,769	41.8	80.8	85.3	75.8	4.3	5.0	3.1
Гурвансайхан	2,876	46.3	84.8	89.9	79.4	3.9	3.0	5.1
Өлзийт	3,432	47.9	89.2	93.0	85.2	1.9	2.8	1.1
Хулд	2,802	40.4	88.2	91.6	84.8	1.8	0.4	3.3
Луус	2,237	40.4	84.5	89.9	78.7	2.3	2.6	1.9
Дэлгэрхангай	3,082	49.0	90.1	92.8	87.3	5.3	5.2	5.4
Сайхан-Овоо	3,227	50.1	87.6	91.8	83.2	5.4	6.0	4.7
Эрдэнэдалай	8,014	42.3	86.6	90.8	82.4	3.2	3.3	3.1
Сайнцагаан	16,716	38.5	67.9	73.5	62.8	29.2	27.8	31.1
Адаацаг	3,785	47.0	86.7	91.8	81.5	3.8	3.9	3.7

ЗАВХАН

Алдархаан	4,969	44.0	89.2	93.5	84.6	16.9	16.6	17.3
Баянтэс	3,096	50.9	80.0	82.8	77.1	9.4	10.3	8.4
Баянхайрхан	3,013	50.9	76.2	84.3	67.7	10.1	10.0	10.2
Дөрвөлжин	11,264	45.3	70.6	77.0	64.3	34.4	32.7	36.4
Завханмандал	3,068	44.0	80.2	86.7	73.6	5.3	4.5	6.5
Идэр	1,730	42.8	77.0	85.8	68.4	9.2	7.6	11.4
Их-Уул	4,066	42.2	79.2	86.5	72.0	9.9	10.4	9.4
Нэмрөг	7,696	46.8	84.3	89.3	79.1	6.4	6.9	5.8
Отгон	3,050	42.0	76.8	82.5	70.5	12.0	15.3	7.6
Сантмаргад	4,059	43.9	81.8	87.7	76.0	12.6	11.9	13.4
Сонгино	2,632	42.1	73.8	79.6	68.0	11.7	10.4	13.4
Тосонцэнгэл	2,556	42.2	70.7	81.7	59.3	17.2	11.5	26.2
Түдэвтэй	2,849	42.1	76.6	83.0	69.8	7.4	8.7	5.6
Тэс	3,692	50.4	67.9	77.1	58.6	23.1	22.0	24.6
Тэлмэн	3,973	42.8	89.2	91.5	86.8	6.7	5.3	8.2
Ургамал	2,383	45.3	87.6	91.1	84.1	6.3	4.7	8.2
Улиастай	21,275	38.9	53.5	59.7	47.9	53.1	53.5	52.5
Цагаанхайрхан	2,294	42.5	74.2	82.6	65.6	15.7	13.7	18.8
Цагаанчулут	2,404	42.5	76.8	84.4	69.6	6.4	6.3	6.6
Цэцэн-Уул	3,074	43.9	82.3	87.9	76.2	5.6	6.3	4.8
Шилүүстэй	3,011	42.5	73.2	82.8	63.9	12.1	12.0	12.2
Эрдэнэхайрхан	3,011	44.5	74.2	85.3	62.4	9.7	8.8	11.0
Яруу	3,747	44.5	86.8	90.7	82.7	7.4	5.5	9.8
Асгат	1,215	50.4	67.7	71.0	64.4	23.7	20.9	26.6

ӨВӨРХАНГАЙ

Баян-Өндөр	5,389	25.5	86.9	92.2	81.5	2.1	2.3	1.8
Бүрд	4,593	25.5	88.2	93.0	83.2	4.1	1.6	7.0
Бат-Өлзий	6,528	34.6	76.7	84.2	69.2	2.3	2.6	2.1
Баруунбаян-Улаан	3,222	29.1	92.6	94.6	90.5	3.7	2.3	5.2
Баянгол	5,274	27.0	85.1	89.5	80.7	2.0	1.9	2.2
Гучин-Ус	2,757	29.1	87.9	91.7	84.2	1.9	2.4	1.2
Есөнзүйл	4,247	27.9	83.7	89.1	78.4	6.8	7.2	6.3

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Өлзийт	3,610	27.9	86.5	90.8	82.0	6.5	4.4	9.0
Зүүнбаян-Улаан	6,642	28.8	90.8	92.5	89.0	6.6	7.8	5.4
Богд	6,632	33.3	92.4	94.8	90.1	2.4	1.9	2.9
Нарийнтээл	4,738	30.1	88.0	91.4	84.6	9.0	9.3	8.6
Сант	4,985	27.0	89.2	91.8	86.5	2.3	1.3	3.5
Тарагт	5,634	27.0	83.7	89.4	77.6	0.7	1.1	0.2
Төгрөг	3,383	27.0	87.6	91.0	84.2	1.6	1.6	1.6
Уянга	8,870	30.1	81.2	86.1	76.1	9.6	9.2	10.0
Хайрхандулаан	4,929	30.1	88.6	91.4	85.6	8.2	7.9	8.6
Хужирт	8,814	35.5	78.0	83.7	72.4	13.8	13.9	13.7
Хархорин	15,654	42.8	68.8	74.8	63.0	44.0	42.3	46.0
Арвайхээр	22,505	15.5	60.4	67.5	53.8	53.8	51.6	56.7
ӨМНӨГОВЬ								
Баяндалай	2,695	26.8	86.9	88.0	85.7	2.9	2.7	3.2
Баян-Овоо	1,825	26.2	85.9	91.4	80.0	3.0	3.8	1.8
Булган	2,741	26.2	89.6	91.8	87.4	1.2	1.8	0.5
Гурвантэс	3,785	26.8	88.0	91.1	84.9	5.5	4.8	6.3
Мандал-Овоо	2,658	26.2	90.7	93.6	87.9	1.7	2.3	1.0
Манлай	2,593	26.2	82.0	87.3	76.8	3.4	3.7	2.9
Номгон	3,408	26.8	90.5	93.2	88.0	3.9	4.2	3.7
Ноён	1,739	26.8	87.6	88.3	86.8	1.1	1.3	0.8
Сэврэй	2,614	26.8	86.7	90.2	83.3	2.2	1.8	2.7
Ханбогд	2,621	26.2	88.9	92.0	85.8	6.5	8.8	4.2
Ханхонгор	2,795	26.2	94.0	94.8	93.1	1.9	1.0	3.1
Хүрмэн	2,244	26.8	91.5	94.9	88.2	3.9	2.0	6.3
Цогт-Овоо	2,162	26.2	90.0	92.0	87.9	4.6	4.9	4.3
Цогтцэций	2,461	26.2	89.4	93.3	85.6	1.2	0.0	2.5
Даланзадгад	16,169	36.5	64.6	70.5	59.4	36.7	36.9	36.4
СҮХБААТАР								
Асгат	2,202	26.4	77.4	84.4	69.2	11.6	8.4	16.5
Баяндэлгэр	5,418	23.6	81.8	87.5	76.0	3.0	2.7	3.3
Дарьганга	3,136	26.4	77.6	82.0	72.7	16.1	12.5	20.9
Мөнххаан	5,436	30.9	74.4	84.4	64.2	13.6	13.1	14.2
Наран	2,097	23.6	75.9	81.1	70.4	8.1	5.6	10.9
ОНГОН	4,341	23.6	77.4	83.1	71.4	13.7	11.1	16.8
Сүхбаатар	3,683	26.4	77.7	84.1	71.0	14.1	14.1	14.1
Түвшинширээ	3,900	30.9	87.2	91.5	82.6	8.8	7.0	11.1
Түмэнцогт	3,303	30.9	61.4	70.5	52.6	68.1	57.1	81.5
Уулбаян	4,526	30.9	80.2	87.2	72.7	11.8	10.5	13.7
Халзан	2,179	23.6	79.0	84.0	73.4	11.9	10.9	13.1
Эрдэнэцагаан	6,877	26.4	74.3	79.0	69.0	20.9	18.3	24.0
Баруун-Урт	17,866	38.3	66.7	71.6	61.7	47.7	44.2	52.4

СЭЛЭНГЭ

Алтанбулаг	4,123	47.2	71.5	81.0	62.1	16.0	11.3	22.9
Ерөө	7,096	47.0	62.3	72.3	51.2	66.1	60.1	78.0
Зүүнбүрэн	2,945	51.0	53.7	62.9	44.3	30.1	34.8	21.1
Мандал	26,371	50.2	54.3	62.0	46.5	49.3	47.9	51.8
Орхон	3,323	41.4	62.4	75.1	48.7	24.9	22.6	29.1
Сант	2,441	50.9	53.1	60.3	45.8	51.7	45.8	61.8
Цагааннуур	4,861	48.0	73.2	82.0	63.9	59.4	53.7	67.8
Баянгол	6,417	47.1	60.9	68.7	52.4	40.5	37.4	45.6
Сайхан	10,517	43.7	68.9	75.3	62.6	41.7	37.6	47.5
Орхонтуул	4,418	45.9	68.7	76.0	60.6	57.0	54.2	61.5
Баруунбүрэн	3,441	48.0	58.4	69.9	46.2	12.2	12.5	11.5
Шаамар	5,573	50.0	55.9	64.7	46.9	63.6	64.0	62.9
Хүдэр	2,133	47.2	64.2	72.3	55.7	75.7	74.5	77.5
Сүхбаатар	26,083	34.6	59.5	65.3	53.9	57.1	56.8	57.5
Жавхлант	2,109	50.0	62.4	74.0	49.8	56.3	49.0	69.4
Түшиг	2,059	48.0	56.9	66.7	46.0	46.8	38.9	61.2
Хушаат	1,640	51.0	54.6	70.4	38.3	47.9	40.6	62.0

ТӨВ

Алтанбулаг	4,268	40.7	82.6	87.9	76.8	9.8	10.0	9.4
Батсүмбэр	7,544	41.3	61.3	69.2	52.7	53.4	51.0	57.1
Баян	2,865	41.2	75.9	83.6	67.4	23.8	17.4	33.3
Баян-Өнжүүл	2,928	42.5	89.3	92.9	85.3	1.6	0.9	2.4
Баяндэлгэр	2,406	43.5	71.8	79.4	63.2	14.4	12.8	17.3
Баянжаргалан	2,112	41.2	81.2	87.7	73.8	5.5	6.0	4.7
Баянцагаан	3,153	41.4	81.1	87.3	74.6	9.4	7.7	11.6
Баянцогт	2,857	40.5	74.5	83.8	64.7	22.9	21.7	24.4
Борнуур	4,936	44.3	66.1	75.4	56.0	26.8	26.8	26.9
Бүрэн	4,002	40.9	84.2	89.4	78.7	2.7	1.9	3.7
Дэлгэрхаан	2,838	44.7	82.5	85.2	79.6	10.5	7.4	13.7
Жаргалант	6,420	43.3	60.0	70.4	49.5	59.0	59.9	57.5
Заамар	7,111	43.1	70.6	77.6	63.0	38.4	33.5	45.6
Лүн	3,825	37.9	75.9	81.7	69.8	21.3	16.0	28.6
Мөнгөнморьт	2,807	43.5	78.7	85.2	71.8	15.0	13.0	17.6
Өндөрширээт	2,607	37.9	81.2	85.2	76.7	10.8	8.1	14.0
Сэргэлэн	2,356	38.9	75.6	83.5	66.8	4.5	3.5	6.1
Утгаалцайдам	4,115	45.6	67.3	77.1	57.2	31.1	29.0	34.1
Эрдэнэ	3,696	44.8	76.6	84.0	68.5	33.7	37.3	28.8
Эрдэнэсант	6,357	44.9	74.5	82.7	66.2	21.2	19.7	23.2
Баянчандмань	3,764	44.3	60.0	67.6	52.0	38.0	34.7	43.8
Зуунмод	16,874	33.8	67.2	72.0	62.7	34.8	34.7	34.9
Сүмбэр	2,324	43.3	71.6	82.2	60.5	32.9	28.6	39.5
Цээл	4,304	46.1	65.6	75.4	55.3	58.2	56.2	61.2
Архуст	2,396	41.2	55.3	64.3	45.8	64.2	60.9	69.5

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Аргалант	2,313	40.7	69.1	75.2	62.4	24.9	20.0	31.7
Баянхангай	2,035	45.6	62.8	68.0	57.7	27.0	19.7	35.7
УВС								
Баруунтүрүүн	5,526	50.7	57.3	67.3	47.1	63.9	61.4	67.3
Бөхмөрөн	2,809	48.3	71.8	83.7	58.5	22.1	17.8	29.2
Давст	2,147	47.4	77.5	84.0	70.9	19.0	14.7	23.7
Завхан	3,111	47.9	83.2	87.9	78.2	1.9	1.4	2.5
Зүүнговь	3,137	50.7	86.3	89.0	83.3	8.8	8.5	9.1
Зүүнхангай	3,818	45.0	77.5	84.2	70.6	6.5	7.7	4.9
Малчин	3,826	44.3	83.7	88.4	78.8	8.1	6.2	10.4
Наранбулаг	5,081	47.9	79.5	86.7	72.0	9.7	9.2	10.5
Өлгий	3,457	47.9	80.5	87.0	73.8	7.1	7.9	6.0
Өмнөговь	5,546	51.6	75.9	83.6	68.1	12.5	12.5	12.5
Өндөрхангай	4,689	45.0	75.2	84.0	66.1	8.3	8.4	8.2
Сагил	2,952	48.7	82.1	86.2	77.5	14.3	13.3	15.5
Тариалан	6,185	55.0	74.0	80.9	67.3	18.9	20.1	17.8
Түргэн	2,417	48.7	71.0	78.6	62.9	8.0	9.7	5.8
Тэс	7,917	51.0	83.7	88.4	78.6	5.3	5.8	4.6
Ховд	3,402	47.6	76.0	81.5	70.2	19.8	22.9	16.0
Хяргас	3,629	41.8	83.4	87.8	78.8	1.3	1.2	1.4
Цагаанхайрхан	3,455	46.2	70.6	77.9	62.6	9.5	9.5	9.4
Увс нуур	30,305	42.1	55.1	61.7	48.5	50.4	49.9	51.0
ХОВД								
Алтай	3,525	62.8	83.7	88.2	79.2	2.7	3.9	1.1
Булган	10,417	63.1	66.9	77.0	56.9	17.9	17.8	18.0
Буянт	4,390	62.4	83.9	87.8	79.6	5.9	4.9	7.1
Дарви	3,303	60.7	75.0	81.5	67.9	12.8	10.8	15.5
Дуут	2,316	61.5	83.6	91.0	76.3	9.1	9.3	8.8
Зэрэг	3,985	66.2	77.8	85.1	70.5	3.8	3.3	4.5
Манхан	5,849	69.5	79.1	85.4	72.7	12.0	11.3	12.7
Дөргөн	3,392	67.5	78.8	85.8	71.7	4.1	5.6	2.2
Мянгад	4,558	68.8	77.0	84.2	70.0	8.0	9.1	6.7
Мөст	4,755	66.2	77.7	83.8	71.6	5.8	6.5	5.1
Мөнххайрхан	3,020	69.7	83.0	85.8	80.3	7.0	7.5	6.3
Үенч	5,235	60.7	70.9	79.6	62.0	10.2	11.4	8.8
Ховд	5,119	65.0	74.8	86.0	63.5	8.6	7.3	10.4
Цэцэг	2,919	59.1	80.4	86.6	74.1	8.6	6.3	11.3
Чандмань	3,862	60.4	83.5	91.2	75.8	4.0	2.7	5.9
Эрдэнэбүрэн	3,479	53.4	78.3	85.1	71.0	7.4	6.8	8.3
Жаргалант	29,374	40.1	49.6	59.6	40.5	54.5	54.8	54.2
ХӨВСГӨЛ								
Алаг-Эрдэнэ	3,450	48.6	79.2	83.3	74.8	5.0	6.7	3.1
Арбулаг	4,928	48.9	89.6	93.1	86.1	3.7	4.3	3.0
Баянзүрх	4,562	51.8	89.2	92.3	86.2	6.4	7.5	5.1

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Бүрэнтогтох	5,223	46.5	79.0	84.6	73.1	4.1	4.6	3.6
Галт	6,183	48.5	80.3	84.9	75.6	4.6	5.2	4.0
Жаргалант	5,863	50.5	80.6	84.6	76.6	6.7	7.2	6.2
Их-Уул	4,625	47.6	77.9	83.7	71.9	5.9	7.9	3.5
Рашаант	3,828	46.3	78.3	83.7	72.7	8.7	7.7	10.0
Ренчинлхумбэ	4,963	56.3	76.1	80.5	71.9	5.7	6.2	5.2
Тариалан	7,178	55.5	72.0	79.2	65.0	27.3	25.6	29.4
Тосонцэнгэл	4,891	49.2	74.3	78.7	69.9	5.3	6.8	3.5
Төмөрбулаг	4,816	45.3	81.9	88.5	75.5	4.2	5.3	2.9
Түнэл	4,123	50.7	76.5	84.2	68.5	16.1	16.4	15.7
Улаан-Уул	4,297	54.4	78.7	83.1	74.6	8.5	9.1	7.9
Ханх	2,495	53.6	69.9	76.3	63.0	28.7	30.3	26.3
Цагаан-Уул	6,620	49.7	77.2	81.8	72.4	7.0	6.7	7.4
Цагаан-Үүр	2,804	44.4	73.9	80.8	66.8	14.6	12.3	17.3
Цэцэрлэг	6,684	50.4	75.6	81.7	69.5	9.8	9.5	10.2
Чандмань-Өндөр	3,425	50.1	75.5	80.0	71.0	10.9	11.3	10.4
Шинэ-Идэр	4,905	42.8	82.6	87.3	77.9	9.1	9.6	8.5
Хатгал	3,025	59.1	66.6	73.8	59.6	42.3	39.3	46.0
Мөрөн	34,158	39.2	56.9	63.7	50.4	45.9	46.7	44.9
Эрдэнэбүлган	3,200	52.7	80.7	87.7	73.6	20.0	18.7	21.7
Цагааннуур	1,540	58.5	65.3	71.1	59.1	24.2	26.2	21.9

ХЭНТИЙ

Галшар	3,144	25.0	80.8	85.4	75.6	6.5	6.3	6.8
Баянхутаг	2,424	25.0	81.4	87.4	74.7	6.7	3.8	11.0
Баянмөнх	1,954	29.5	72.9	81.0	64.9	26.9	20.1	34.7
Дархан	10,517	29.5	73.7	79.7	67.8	32.7	24.5	43.2
Дэлгэрхаан	3,489	29.5	70.3	79.3	60.3	26.1	26.8	25.2
Жаргалтхаан	2,422	29.5	74.6	81.6	67.0	16.7	14.8	19.5
Дадал	2,537	28.2	72.9	75.9	69.8	24.4	22.0	26.8
Өмнөдэлгэр	6,617	28.2	67.0	75.6	58.0	17.5	16.0	19.6
Батширээт	2,656	28.2	79.5	84.9	73.4	17.3	16.1	19.0
Биндэр	4,465	28.2	78.2	83.7	72.3	10.4	8.3	13.0
Баян-Адрага	2,777	36.5	68.0	76.5	59.5	25.5	27.7	22.5
Цэнхэрмандал	3,009	29.5	70.9	75.6	65.8	8.9	8.2	9.9
Норовлин	3,302	36.5	78.9	83.3	74.2	20.9	21.1	20.7
Батноров	7,665	25.0	69.0	75.5	62.2	23.5	21.4	26.6
Баян-Овоо	1,945	25.0	79.4	86.4	72.2	10.5	13.2	7.1
Мөрөн	2,916	25.0	76.0	81.4	70.1	12.1	9.1	16.2
Хэрлэн	20,987	40.7	61.0	66.6	55.7	44.7	42.6	47.2

ДАРХАН-УУЛ

Дархан	76,985	29.6	55.9	62.2	50.1	43.7	45.0	42.0
Хонгор	6,474	42.4	63.7	71.5	55.7	59.9	53.5	68.3
Орхон	3,873	45.8	61.0	69.5	52.1	40.3	37.2	46.0
Шарын гол	10,211	39.2	63.3	69.3	57.0	49.3	42.6	59.6

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

УЛААНБААТАР

Хан-Уул	80,796	34.7	56.6	62.3	51.5	35.5	39.8	30.6
Багануур	24,279	23.8	65.5	71.8	59.4	52.3	50.2	55.0
Баянзүрх	172,153	28.2	53.8	59.3	48.6	35.2	39.0	30.8
Налайх	27,140	29.7	55.8	62.6	48.7	39.2	41.0	36.6
Баянгол	164,777	18.6	54.0	59.4	49.1	28.4	31.8	24.7
Сүхбаатар	106,557	23.8	54.3	60.4	48.7	25.5	27.8	22.8
Чингэлтэй	124,027	32.7	54.1	60.4	48.3	36.4	39.4	32.7
Багахангай	4,096	28.2	71.4	78.2	64.3	42.7	36.5	51.9
Сонгинохайрхан	182,770	31.7	53.3	59.0	48.0	37.5	42.0	32.0

ОРХОН

Баян-Өндөр	81,380	43.0	63.6	69.8	57.7	49.8	49.4	50.3
Жаргалант	3,791	40.8	67.1	75.5	58.6	35.8	31.3	43.6

ГОВЬ-СҮМБЭР

Баянтал	10,395	34.8	63.5	68.7	58.4	28.3	25.9	31.2
Чойр	1,001	54.5	59.7	63.6	55.8	36.3	25.9	47.9
Шивээговь	2,882	54.5	63.7	73.4	53.5	27.3	26.4	29.1

Эх үүсвэр: Монгол улсын 2000 оны Хүн ам Орон сууцны тооллогод үндэслэн зохиогчийн хийсэн тооцоо

**Хүснэгт Б2: Ядуурлын түвшин болон МХЗ-ын Боловсролын үзүүлэлтүүдийг хүйсээр
болон сумаар харуулав.**

Сум	Анхан шатны сургуульд хамрагдалт-цэвэр (хувиар)			Бичиг үсэг тайлгадалтын түвшин (хувиар)			Охид хөвгүүдийн харьцаа	
	Бүгд	Эр	Эм	Бүгд	Эр	Эм	Анхан шатны	Дунд шатны
АРХАНГАЙ								
Ихтамир	82.4	80.2	84.6	95.7	94.5	97.2	1.11	1.42
Чулуут	82.7	80.2	85.6	95.9	95.5	96.3	0.98	1.07
Хангай	80.6	74.4	86.4	91.7	92.2	91.2	1.19	1.53
Тариат	80.5	77.6	83.2	95.8	95.5	96.0	1.12	1.22
Өндөр-Улаан	75.1	71.6	78.7	96.0	95.1	96.8	1.13	2.42
Эрдэнэмандал	86.8	84.4	89.3	95.9	95.7	96.1	1.13	1.67
Жаргалант	79.2	77.2	81.1	94.7	93.2	96.2	1.10	4.50
Цэцэрлэг	83.2	80.8	85.8	94.3	92.7	95.9	1.07	1.96
Хайрхан	92.7	91.7	93.5	95.5	94.2	97.2	1.11	1.21
Батцэнгэл	89.9	85.8	94.7	97.1	96.7	97.5	1.07	1.27
Өлзийт	86.3	79.7	93.2	91.9	89.4	94.6	1.23	2.05
Өгийнуур	85.2	83.0	87.9	92.2	90.3	94.3	1.06	1.44
Хашаат	86.8	83.1	90.3	95.7	94.7	96.8	1.32	1.67
Хотонт	86.1	80.7	91.2	98.0	97.3	98.7	1.31	2.08
Цэнхэр	79.1	75.6	82.8	95.7	93.2	98.1	1.12	1.68
Төвшрүүлэх	87.7	86.6	88.9	96.6	95.3	98.0	0.98	1.52
Булган	86.4	82.8	90.5	98.7	98.3	99.1	1.02	2.06
Эрдэнэбулган	95.2	94.0	96.4	98.5	97.5	99.3	1.04	2.30
Цахир	85.0	82.8	87.1	97.3	97.1	97.4	1.17	1.42
БАЯН-ӨЛГИЙ								
Алтай	80.9	82.4	79.0	96.0	95.5	96.6	0.88	0.83
Алтанцэгц	86.2	85.6	86.7	97.9	98.1	97.7	1.21	1.77
Баяннуур	85.7	82.3	89.2	98.4	98.4	98.4	1.08	1.84
Бугатт	82.4	83.1	81.8	97.8	97.6	98.1	1.06	1.26
Булган	73.6	72.4	74.9	97.2	96.8	97.7	0.99	1.39
Буянт	83.6	83.6	83.7	97.2	96.7	97.7	0.98	1.52
Дэлүүн	63.2	65.4	61.0	98.1	98.6	97.6	0.97	1.27
Ногооннуур	76.6	74.1	78.9	97.9	97.2	98.7	1.18	2.50
Сагсай	81.6	81.0	82.3	98.6	98.3	98.9	1.06	1.40
Толбо	81.1	78.6	83.9	98.3	97.7	99.0	0.92	0.75
Улаанхус	82.4	82.2	82.5	99.1	99.0	99.2	1.08	1.63
Цэнгэл	73.5	74.5	72.5	96.2	95.7	96.9	0.96	1.19
Өлгий	94.6	93.5	95.7	98.9	98.6	99.2	1.00	1.32
Цагааннуур	89.2	87.3	91.1	99.8	100.0	99.5	1.09	1.14
БАЯНХОНГОР								
Галуут	82.4	79.9	85.3	95.1	93.9	96.3	1.04	1.00
Баян-овоо	68.3	63.9	72.7	95.7	94.8	96.6	1.19	1.75

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Эрдэнэцогт	68.3	67.2	69.3	91.2	90.1	92.3	1.04	0.47
Өлзийт	84.9	80.5	88.6	95.3	94.2	96.4	1.31	1.64
Жинст	79.3	77.5	81.3	95.3	94.2	96.5	1.09	1.71
Богд	85.2	81.4	89.0	93.1	91.0	95.3	1.10	2.17
Баянлиг	77.2	74.9	79.5	95.6	94.9	96.3	1.08	1.87
Баянговь	71.5	69.2	73.8	94.6	93.3	96.0	1.04	5.00
Шинэжинст	84.3	81.5	87.1	96.7	94.9	98.8	1.14	4.67
Баян-Өндөр	84.9	84.4	85.3	96.5	95.6	97.6	0.99	1.67
Баянцагаан	91.8	90.7	93.0	96.1	94.1	97.8	1.01	3.20
Баацагаан	79.2	74.0	84.4	93.8	92.5	95.0	1.23	1.80
Бөмбөгөр	93.9	92.3	95.6	96.8	95.6	98.1	1.06	1.33
Бууцагаан	86.2	81.5	91.1	95.2	94.7	95.7	1.18	1.84
Хүрээмчилэл	83.8	86.7	80.6	96.4	96.9	95.9	0.87	1.00
Баянбулаг	80.8	75.6	86.5	96.5	96.6	96.4	1.07	1.44
Гурванбулаг	80.9	80.6	81.4	97.0	96.9	97.0	0.80	5.00
Заг	92.7	88.4	96.7	99.0	98.0	100.0	1.10	5.75
Жаргалант	80.3	79.4	81.3	96.0	95.5	96.5	1.00	1.44
Баянхонгор	92.9	92.1	93.7	97.8	97.1	98.4	1.05	1.37

БУЛГАН

Баян-Агт	89.5	86.9	92.3	94.2	93.2	95.6	1.04	1.06
Бугат	89.2	84.7	94.8	95.3	93.9	97.1	1.13	0.78
Бүрэгхангай	87.6	80.5	94.2	95.5	92.8	98.6	1.29	1.29
Гурванбулаг	91.0	88.7	93.1	95.1	92.9	97.4	1.19	1.92
Дашичилэн	95.6	94.4	96.9	96.3	95.0	97.7	1.02	1.50
Могод	95.9	95.7	96.1	98.1	98.3	98.0	0.95	1.37
Орхон	85.4	82.5	88.8	96.6	96.2	97.2	1.04	1.60
Сайхан	89.1	84.1	94.0	96.8	95.1	98.5	1.18	1.08
Сэлэнгэ	95.0	93.0	96.8	97.2	96.4	98.1	1.12	1.81
Тэшиг	95.5	94.9	96.0	97.3	97.1	97.6	1.14	1.36
Хангал	94.1	92.2	96.2	98.6	98.2	98.9	0.96	1.71
Хишиг-Өндөр	95.8	93.6	97.9	97.6	96.4	99.0	1.11	1.33
Хутаг-Өнөр	91.2	88.6	93.8	97.3	96.6	98.2	1.15	1.36
Булган	97.2	96.3	98.1	98.5	97.8	99.2	1.12	1.38
Баяннуур	91.4	88.9	93.8	96.4	95.3	97.6	1.06	1.46
Рашаант	91.3	88.8	93.8	96.3	95.0	97.6	1.14	1.27

ГОВЬ-АЛТАЙ

Алтай	86.5	81.8	90.6	96.0	95.4	96.7	1.20	1.00
Баян-уул	82.1	80.7	83.6	93.7	92.1	95.6	1.04	2.13
Бигэр	85.1	82.9	87.3	97.0	95.4	98.4	1.07	1.73
Бугат	89.5	88.9	90.1	97.5	97.8	97.1	1.06	1.20
Дарви	89.6	90.3	88.5	98.3	97.7	99.0	0.82	1.67
Дэлгэр	92.1	91.0	93.3	97.6	96.8	98.4	0.98	1.05
Жаргалан	87.7	83.7	92.3	94.9	93.7	96.0	1.09	3.40
Тайшир	90.9	90.1	91.7	96.1	96.5	95.7	0.91	1.54

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Тонхил	91.8	88.4	95.0	96.8	96.6	97.1	1.09	1.00
Төгрөг	87.5	80.9	94.0	96.5	95.7	97.5	1.09	1.76
Халиун	83.1	77.9	88.4	96.9	96.6	97.2	1.12	1.35
Хөхморьт	83.5	78.2	89.9	96.0	94.5	97.6	0.99	2.41
Цогт	89.4	87.3	91.5	97.1	96.2	98.0	1.03	1.11
Цээл	82.2	78.1	86.4	98.4	98.6	98.2	1.07	1.75
Чандмань	93.4	91.2	95.8	94.6	93.2	96.2	0.96	1.13
Шарга	81.9	79.6	84.2	95.9	94.8	97.3	1.06	2.00
Эрдэнэ	84.3	83.2	85.3	96.4	96.9	95.9	1.05	1.30
Есөнбулаг	95.4	94.0	96.9	98.5	97.9	99.0	1.05	1.84

ДОРНОГОВЬ

Айраг	92.6	90.3	94.9	96.8	96.7	97.0	1.02	1.45
Алтанширээ	84.7	78.9	90.7	96.2	94.6	98.5	1.17	1.00
Даланжаргалан	92.0	90.3	93.5	98.1	97.3	99.1	1.25	1.63
Дэлгэрэх	90.4	90.0	90.8	91.6	90.3	93.2	0.99	5.00
Иххэт	87.8	84.3	91.4	96.1	94.1	98.5	1.13	1.37
Мандах	80.5	68.8	89.5	93.1	89.2	96.7	1.51	1.67
Өргөн	89.5	81.3	96.5	96.9	94.8	99.5	1.42	1.36
Сайхындулаан	82.4	72.0	92.0	94.8	93.5	96.6	1.42	1.50
Улаанбадрах	85.4	80.0	91.8	96.3	94.2	98.9	1.17	3.00
Хатанбулаг	82.1	78.4	86.3	93.9	93.3	94.6	1.03	5.50
Хөвсгөл	83.6	79.8	86.7	95.1	95.7	94.3	1.42	11.00
Эрдэнэ	93.8	90.5	97.6	95.7	93.2	98.0	1.01	1.36
Сайхындулаан	95.1	94.1	96.0	98.6	98.0	99.1	1.12	1.81
Замийн-Үүд	98.2	98.3	98.1	99.1	98.8	99.3	1.04	1.17

ДОРНОД

Баяндун	88.5	88.4	88.7	95.7	94.6	96.8	0.96	1.15
Баянтүмэн	84.5	83.6	85.4	90.9	88.3	93.6	1.09	2.40
Булган	80.7	74.8	86.1	95.5	94.5	96.6	1.09	1.00
Гурванзагал	88.3	84.0	92.4	94.9	93.6	96.7	1.02	1.25
Дашбалбар	84.1	81.8	86.5	95.8	94.7	97.1	1.11	1.08
Матад	69.2	66.5	72.2	92.8	92.8	92.8	1.10	1.43
Халхгол	84.7	81.4	88.8	94.3	91.9	96.6	0.97	1.72
Хөлөнбуйр	88.1	84.4	92.0	90.7	87.6	93.7	1.08	1.88
Сэргэлэн	84.0	78.6	89.5	94.8	94.7	94.9	1.13	2.46
Цагаан-овоо	81.6	78.1	85.2	94.6	93.8	95.3	1.18	1.42
Байн-уул	88.1	86.4	90.0	97.5	96.6	98.5	1.00	1.06
Чойбалсан	78.6	74.3	82.8	91.3	90.5	92.1	1.20	3.00
Чулуунхороот	84.5	78.7	90.1	96.2	95.7	96.8	1.22	1.73
Хэрлэн	89.5	88.3	90.8	97.0	95.5	98.4	1.04	1.60

ДҮНДГОВЬ

Дэлгэрцогт	79.4	71.4	87.3	95.0	95.7	94.4	1.29	0.88
Дэрэн	90.1	83.7	96.1	95.6	95.9	95.3	1.23	4.50
Говь-Угтаал	84.1	86.3	81.4	95.0	95.1	94.9	0.96	1.50

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Цагаандэлгэр	86.3	81.4	91.2	94.9	92.9	97.4	1.30	1.06
Баянжаргалан	85.6	81.4	90.0	97.5	97.6	97.5	1.09	3.17
Өндөршил	94.2	90.1	98.2	96.7	95.8	97.8	1.11	3.50
Гурван сайхан	82.5	75.2	88.9	96.2	94.4	98.3	1.29	1.50
Өлзийт	77.7	74.2	81.4	95.0	92.8	97.2	1.02	2.67
Хулд	88.3	86.1	90.7	95.3	94.9	95.6	1.13	1.20
Луус	82.6	79.1	86.7	94.7	93.3	96.2	1.02	2.50
Дэлгэрхангай	80.1	75.8	84.5	94.4	92.0	96.9	1.17	1.92
Сайхан-Овоо	75.0	70.2	79.1	93.9	92.2	95.9	1.37	0.60
Эрдэнэдалай	69.7	64.7	75.1	95.3	94.5	96.0	1.22	2.13
Сайнцагаан	93.3	91.2	95.3	97.1	96.1	98.0	1.14	1.61
Адаацаг	77.6	76.6	78.7	95.8	95.5	96.2	1.09	1.86

ЗАВХАН

Алдархаан	78.8	76.5	81.5	95.1	92.9	98.1	1.06	2.33
Баянтэс	77.4	71.4	84.4	95.0	93.0	97.2	1.00	1.08
Баянхайрхан	72.3	69.5	75.0	89.7	87.9	91.5	1.08	1.77
Дөрвөлжин	86.2	84.5	88.1	96.4	96.2	96.5	1.02	1.17
Завханмандал	95.8	94.6	97.1	98.0	99.0	96.9	1.08	1.47
Идэр	95.7	92.9	98.1	97.5	97.3	97.8	1.32	1.47
Их-Уул	85.9	84.9	86.9	97.4	96.4	98.4	1.04	1.90
Нэмрөг	80.3	78.3	82.4	94.5	92.6	96.4	0.99	1.56
Отгон	88.2	84.2	91.9	98.1	98.0	98.3	1.07	1.40
Сантмаргад	76.3	70.6	82.0	95.2	93.5	97.0	1.09	1.58
Сонгино	89.4	86.0	93.0	96.6	97.3	95.6	1.10	1.38
Тосонцэнгэл	93.6	94.3	92.7	96.8	96.8	96.9	1.00	0.94
Түдэвтэй	84.7	82.1	87.5	97.4	97.3	97.5	1.04	1.57
Тэс	91.9	91.5	92.4	97.6	96.2	99.0	1.02	1.68
Тэлмэн	85.7	84.2	87.0	97.0	96.3	97.7	1.23	1.38
Ургамал	93.7	91.6	96.2	98.2	98.5	97.8	0.97	1.80
Улиастай	95.5	94.9	96.0	99.2	98.9	99.5	1.05	1.67
Цагаанхайрхан	89.6	86.8	93.1	97.8	97.8	97.9	0.88	2.00
Цагаанчулут	94.1	92.1	96.0	96.7	95.9	97.5	1.19	1.62
Цэцэн-Уул	92.7	91.3	94.4	93.6	91.9	95.5	1.02	0.78
Шилүүстэй	81.8	78.9	85.1	98.7	98.2	99.3	0.93	3.06
Эрдэнэхайрхан	90.7	86.8	94.9	97.7	96.9	98.6	1.01	2.43
Яруу	70.1	68.2	72.3	93.2	92.1	94.7	1.05	2.40
Асгат	84.9	78.6	89.2	94.9	91.7	98.0	1.40	3.00

ӨВӨРХАНГАЙ

Баян-Өндөр	73.2	68.5	77.7	95.0	93.0	97.0	1.19	1.08
Бүрд	76.9	72.5	82.1	95.5	93.6	97.5	1.10	4.33
Бат-Өлзий	77.3	77.5	77.1	93.0	90.7	95.2	1.02	1.40
Баруунбаян- Улаан	69.7	69.3	70.1	95.3	94.0	96.6	1.01	3.00
Баянгол	82.4	78.7	85.8	95.6	93.5	97.8	1.25	1.92
Гучин-Ус	85.0	84.7	85.4	96.4	94.2	98.7	0.91	2.64

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Есөнзүйл	83.2	80.5	86.3	97.2	96.8	97.7	1.10	2.36
Өлзийт	79.4	78.2	80.4	97.6	96.4	98.8	1.26	1.65
Зүүнбаян-Улаан	69.1	63.7	74.2	93.7	92.0	95.3	1.29	3.60
Богд	67.9	63.7	72.2	92.6	91.1	94.0	1.23	2.17
Нарийнтээл	75.0	72.5	77.5	96.4	96.1	96.8	1.25	2.21
Сант	84.9	80.1	88.7	95.2	93.1	97.4	1.38	1.51
Тарагт	69.1	63.3	74.9	95.0	93.0	97.6	1.19	1.85
Төгрөг	83.9	77.7	89.7	93.5	93.8	93.3	1.21	1.69
Уянга	68.1	65.9	70.3	93.7	93.7	93.7	1.13	1.50
Хайрхандулаан	81.3	77.2	85.6	96.5	97.0	95.9	1.17	1.08
Хужирт	76.1	71.9	80.4	95.9	94.4	97.3	1.18	1.26
Хархорин	87.3	85.1	89.5	96.5	94.9	98.0	1.06	1.65
Арвайхээр	93.3	92.5	94.0	98.1	97.5	98.6	1.11	1.69

ӨМНӨГОВЬ

Баяндалай	81.9	79.6	84.9	96.3	96.9	95.7	0.95	2.00
Баян-Овоо	85.1	82.2	88.2	96.5	94.2	99.3	1.08	1.00
Булган	78.1	70.8	86.5	95.4	93.2	97.8	1.11	0.67
Гурвантэс	76.1	76.0	76.3	95.1	93.3	97.0	1.06	1.00
Мандал-Овоо	77.9	76.3	79.7	96.3	94.5	98.2	0.98	2.25
Манлай	88.5	84.8	91.6	96.3	94.0	98.6	1.23	1.33
Номгон	69.7	63.1	77.8	95.0	93.1	96.7	1.01	1.60
Ноён	89.2	85.4	93.6	98.4	98.3	98.6	0.93	0.85
Сэврэй	70.6	65.2	77.6	98.1	97.2	99.1	1.01	1.25
Ханбогд	88.0	85.5	90.7	95.2	91.6	98.6	1.07	..
Ханхонгор	60.2	55.2	66.7	97.1	95.8	98.8	1.05	1.00
Хүрмэн	80.1	79.8	80.4	97.7	96.7	98.9	0.98	0.33
Цогт-Овоо	76.8	68.5	84.7	95.4	95.1	95.7	1.39	..
Цогтцэций	82.8	80.0	85.8	94.5	93.7	95.3	0.97	..
Даланзадгад	96.6	96.3	96.9	98.4	97.8	99.0	1.09	1.51

СҮХБААТАР

Асгат	90.3	88.3	92.3	96.0	96.7	95.1	1.04	1.38
Баяндэлгэр	82.6	79.8	85.2	95.4	94.5	96.4	1.24	2.60
Дарьганга	89.8	86.3	93.2	96.9	96.7	97.2	1.04	2.25
Мөнххаан	77.4	74.6	80.3	94.6	94.2	95.0	1.11	1.61
Наран	96.0	94.9	97.0	96.0	94.4	97.8	1.08	1.06
Онгон	92.8	91.7	93.9	93.9	92.9	94.9	1.07	1.31
Сүхбаатар	78.3	73.6	83.6	89.0	86.3	92.0	1.08	4.33
Түвшинширээ	62.3	57.4	67.7	90.2	91.1	89.1	1.12	..
Түмэнцогт	87.2	83.8	90.7	93.2	93.3	93.1	1.12	1.50
Уулбаян	74.6	71.1	78.5	89.4	87.0	92.2	1.11	1.55
Халzan	87.7	86.0	89.3	92.7	90.5	95.2	1.05	3.40
Эрдэнэцагаан	72.1	66.8	77.8	89.2	87.0	91.6	1.10	1.33
Баруун-Үрт	93.5	91.8	95.2	96.7	96.3	97.2	1.03	1.24

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

СЭЛЭНГЭ								
Алтанбулаг	97.6	96.9	98.4	99.7	99.7	99.7	1.04	1.71
Ерөө	95.7	94.0	97.4	98.8	98.2	99.4	1.02	1.20
Зүүнбүрэн	92.4	89.4	94.8	97.3	96.6	98.2	1.24	1.43
Мандал	93.2	91.7	94.7	98.1	97.9	98.4	1.07	1.49
Орхон	90.3	89.2	91.4	97.1	96.6	97.6	1.02	1.54
Сант	96.7	96.2	97.3	98.1	97.7	98.5	0.98	1.20
Цагааннуур	89.6	87.9	91.6	96.9	95.5	98.4	0.95	1.60
Баянгол	91.9	90.1	93.7	97.5	96.4	98.8	1.07	1.37
Сайхан	95.5	94.2	97.0	98.0	97.5	98.5	0.96	1.53
Орхонтуул	92.3	89.8	95.0	97.5	96.4	98.9	0.98	1.41
Баруунбүрэн	87.2	84.6	90.5	97.5	96.4	98.6	0.94	2.46
Шаамар	93.7	92.4	95.0	98.8	97.9	99.8	1.06	1.36
Хүдэр	92.5	92.8	92.3	98.5	98.2	98.8	1.04	2.13
Сүхбаатар	97.5	97.1	98.0	99.0	98.8	99.2	0.98	1.26
Жавхлант	88.5	85.0	92.1	97.3	98.2	96.2	0.96	1.21
Түшиг	94.4	96.2	92.6	97.3	95.7	99.3	1.02	0.71
Хушаат	95.2	94.4	96.0	98.2	98.7	97.7	1.03	1.82
ТӨВ								
Алтанбулаг	87.2	85.7	88.8	96.1	94.6	97.7	0.98	1.46
Батсүмбэр	89.2	87.1	91.4	96.5	95.7	97.6	1.12	1.03
Баян	97.2	96.4	98.1	99.4	99.3	99.6	0.99	1.45
Баян-Өнжүүл	72.3	65.6	79.3	96.4	95.8	97.1	1.08	1.83
Баяндэлгэр	89.5	89.1	89.9	96.7	95.9	97.8	1.03	1.78
Баянжаргалан	94.7	94.0	95.2	97.9	96.8	99.3	1.35	1.29
Баянцагаан	94.2	92.7	95.6	98.4	98.5	98.4	1.14	1.77
Баянцогт	92.7	89.5	96.4	97.1	95.6	98.7	1.16	1.19
Борнуур	90.8	88.9	93.1	97.1	96.3	98.1	0.98	0.95
Бүрэн	84.9	81.1	89.0	95.6	92.9	98.5	1.11	1.45
Дэлгэрхаан	77.3	71.3	84.2	98.3	97.5	99.2	1.19	0.43
Жаргалант	95.0	93.3	96.8	97.1	96.5	97.7	1.01	1.38
Заамар	95.3	93.8	96.7	97.3	97.0	97.7	1.02	1.08
Лүн	94.6	91.6	97.2	97.5	96.8	98.1	1.17	1.88
Мөнгөнморьт	94.0	91.0	97.0	96.7	95.3	98.2	1.15	3.17
Өндөрширээт	90.5	87.3	94.0	95.3	95.2	95.5	0.96	4.17
Сэргэлэн	73.2	65.0	82.9	97.1	97.3	96.9	1.08	3.22
Угтаалцайдам	94.6	93.8	95.4	97.6	96.5	98.8	1.07	1.31
Эрдэнэ	84.7	81.7	87.3	96.6	95.8	97.6	1.17	2.19
Эрдэнэсант	91.2	87.0	95.5	94.6	92.6	96.6	1.13	1.83
Баянчандмань	94.1	92.4	95.7	97.8	96.3	99.7	0.98	1.01
Зуунмод	97.3	96.2	98.4	98.3	97.5	99.1	1.08	1.53
Сүмбэр	93.9	92.0	96.3	97.5	97.3	97.8	0.96	0.44
Цээл	94.0	92.2	95.9	97.8	96.8	98.8	1.01	1.54
Архуст	92.9	90.1	96.3	97.1	95.6	98.9	0.95	3.75

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Аргалант	93.1	89.6	96.5	97.6	96.2	99.4	1.07	1.13
Баянхангай	87.8	85.1	90.4	97.7	98.0	97.4	1.16	1.81
УВС								
Баруунтүрүүн	86.5	85.5	87.6	96.4	95.5	97.3	1.03	1.16
Бөхмөрөн	86.8	84.5	89.2	98.7	98.1	99.5	0.96	0.67
Давст	88.1	84.9	91.6	97.5	96.9	98.1	1.07	0.67
Завхан	88.8	86.0	91.6	96.9	96.8	97.0	1.24	2.00
Зүүнговь	73.1	68.3	79.2	98.5	98.1	99.1	0.99	1.24
Зүүнхангай	87.9	85.9	89.9	96.3	96.1	96.4	1.13	1.68
Малчин	73.1	69.9	76.8	96.2	94.6	97.9	0.95	1.62
Наранбулаг	60.2	55.9	65.7	91.8	90.5	93.2	0.98	0.80
Өлгий	74.8	75.4	74.2	94.6	93.7	95.6	1.07	1.17
Өмнөговь	82.8	80.1	85.3	96.8	95.9	97.7	1.19	1.24
Өндөрхангай	81.4	77.2	85.7	97.3	96.4	98.3	1.13	2.56
Сагил	71.6	66.7	76.2	97.7	96.9	98.7	1.39	0.75
Тариалан	75.8	75.7	75.8	95.5	95.1	95.9	1.01	2.20
Түргэн	74.8	72.2	77.4	95.5	93.1	98.1	1.12	1.00
Тэс	60.1	55.5	65.9	96.8	96.3	97.4	1.03	0.85
Ховд	80.9	75.3	86.7	94.7	92.7	97.0	1.19	2.71
Хяргас	82.4	79.9	85.5	97.0	96.1	98.1	0.91	0.63
Цагаанхайрхан	87.9	84.4	91.2	94.9	93.5	96.7	1.24	1.60
Увс нуур	92.7	91.5	93.8	97.4	96.5	98.3	1.06	1.50
ХОВД								
Алтай	87.3	85.8	88.9	96.9	96.9	97.0	1.04	0.93
Булган	83.4	82.2	84.6	96.0	95.4	96.6	1.10	1.23
Буянт	81.4	80.1	83.2	97.9	97.7	98.2	0.80	1.05
Дарви	92.3	89.8	95.1	98.1	97.4	98.9	1.01	1.15
Дуут	87.3	87.9	86.7	95.6	95.6	95.7	1.08	1.64
Зэрэг	88.9	85.3	92.4	96.6	97.0	96.2	1.16	1.53
Манхан	81.7	79.3	84.2	95.5	94.7	96.2	1.04	2.55
Дөргөн	81.9	76.5	87.6	94.7	92.9	96.9	1.09	1.50
Мянгад	77.0	73.7	80.0	95.1	93.2	96.9	1.28	1.58
Мөст	85.9	85.3	86.4	98.0	97.1	98.8	1.08	1.81
Мөнххайрхан	85.9	85.6	86.2	97.0	96.6	97.6	1.01	1.00
Үенч	81.8	78.6	84.9	95.6	94.6	96.8	1.04	1.31
Ховд	66.8	68.2	65.5	96.7	96.8	96.6	1.02	1.96
Цэцэг	87.0	83.8	90.1	93.2	91.6	95.0	1.16	1.40
Чандмань	87.6	85.8	89.4	96.5	95.6	97.6	0.93	2.25
Эрдэнэбүрэн	93.8	93.3	94.3	97.4	97.8	96.9	1.14	1.14
Жаргалант	96.4	95.8	97.0	98.7	98.1	99.2	1.02	1.86
ХӨВСГӨЛ								
Алаг-Эрдэнэ	79.4	79.0	79.8	95.7	94.4	97.0	1.02	1.06
Арбулаг	75.7	66.7	84.4	96.7	95.5	97.8	1.35	1.50
Баянзүрх	55.5	50.8	59.7	97.3	98.3	96.2	1.27	1.17

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Бүрэнтогтох	75.8	70.9	81.1	96.9	95.3	98.8	1.07	1.31
Галт	75.8	72.9	78.7	96.5	95.6	97.4	1.16	1.78
Жаргалант	71.2	69.9	72.4	96.2	95.3	97.1	1.23	1.86
Их-Уул	91.0	88.0	94.1	97.8	97.3	98.2	1.13	1.94
Рашаант	86.4	83.1	89.9	97.5	96.5	98.6	1.09	1.29
Ренчинлхүмбэ	63.6	58.9	67.8	94.3	92.7	95.8	1.45	1.56
Тариалан	91.9	90.3	93.5	98.1	96.9	99.2	1.00	1.33
Тосонцэнгэл	84.2	81.9	86.8	96.6	95.0	98.2	1.03	2.15
Төмөрбулаг	79.9	80.3	79.5	95.3	94.6	96.0	1.05	2.17
Түнэл	75.9	75.2	76.6	97.3	97.4	97.2	1.03	1.33
Улаан-Уул	63.5	58.7	68.0	96.8	97.1	96.5	1.20	2.15
Ханх	73.7	61.4	85.5	92.5	88.3	98.0	1.41	0.91
Цагаан-Уул	82.4	79.9	84.9	96.2	95.6	96.9	1.11	1.27
Цагаан-Үүр	86.0	85.5	86.5	95.9	95.2	96.7	1.05	2.80
Цэцэрлэг	71.0	67.7	74.6	94.8	93.5	96.1	1.02	1.55
Чандмань-Өндөр	88.9	87.8	90.0	97.1	96.2	98.1	1.18	1.03
Шинэ-Идэр	71.8	68.9	75.0	92.8	92.1	93.5	1.00	1.30
Хатгал	87.9	86.2	89.4	97.5	95.6	99.6	1.06	2.00
Мөрөн	92.3	91.7	92.9	98.2	97.7	98.6	1.10	1.31
Эрдэнэбулган	91.5	88.2	94.9	96.3	95.8	96.8	1.11	1.63
Цагааннуур	81.1	72.8	88.5	97.7	97.0	98.4	1.35	1.08

ХЭНТИЙ

Галшар	82.9	80.4	85.9	95.8	93.6	98.5	1.15	0.17
Баянхутаг	84.9	82.8	87.4	95.6	93.0	98.6	1.01	1.36
Баянмөнх	91.3	90.1	92.5	93.4	91.6	95.1	1.10	2.00
Дархан	93.7	92.5	95.0	97.1	96.5	97.7	1.09	1.21
Дэлгэрхаан	88.2	83.0	93.1	95.7	94.9	96.6	1.07	2.20
Жаргалтхаан	87.3	85.6	89.2	94.0	90.9	97.5	0.95	2.11
Дадал	89.1	84.6	93.5	97.3	96.1	98.6	1.20	1.43
Өмнөдэлгэр	87.3	81.3	92.9	94.4	93.0	95.7	1.18	1.74
Батширээт	88.5	85.3	91.4	95.8	94.1	97.9	1.16	2.00
Биндэр	86.4	86.5	86.2	94.7	92.6	96.8	1.01	1.76
Баян-Адрага	89.5	89.2	89.7	92.4	90.7	94.4	1.20	4.00
Цэнхэрмандал	89.9	86.5	93.4	93.5	92.9	94.3	1.09	1.07
Норовлин	82.7	79.9	85.3	93.7	90.7	97.4	1.21	1.00
Батноров	92.8	92.1	93.5	96.7	96.0	97.5	1.10	1.35
Баян-Овоо	88.1	86.9	89.4	92.8	91.3	94.3	1.02	2.25
Мөрөн	79.5	72.0	86.7	92.5	91.3	93.9	1.18	1.31
Хэрлэн	91.8	89.9	93.7	96.9	96.2	97.6	1.08	1.25

ДАРХАН-УУЛ

Дархан	96.4	95.9	97.0	99.4	99.0	99.6	1.01	1.45
Хонгор	89.4	87.4	91.4	97.4	95.9	99.1	1.03	1.27
Орхон	89.1	86.5	91.9	97.7	96.6	99.0	1.03	1.46
Шарын гол	93.1	91.8	94.6	98.8	98.5	99.1	1.01	1.14

УЛААНБААТАР

Хан-Уул	97.4	96.9	98.0	99.4	99.1	99.7	1.00	1.41
Багануур	97.0	97.0	97.1	99.0	98.6	99.4	1.05	1.24
Баянзүрх	96.9	96.2	97.5	99.6	99.4	99.8	1.04	1.32
Налайх	92.9	91.2	94.6	98.4	98.1	98.7	1.02	1.36
Баянгол	98.1	97.6	98.6	99.8	99.7	99.9	1.03	1.35
Сүхбаатар	97.0	96.6	97.4	99.6	99.5	99.7	1.00	1.34
Чингэлтэй	96.9	96.0	97.7	99.5	99.4	99.5	1.03	1.35
Багахангай	97.3	96.2	98.2	98.8	98.2	99.4	1.09	1.30
Сонгинохайрхан	96.3	96.0	96.6	99.4	99.2	99.6	1.02	1.35

ОРХОН

Баян-Өндөр	96.0	95.3	96.6	99.1	98.8	99.4	1.06	1.26
Жаргалант	93.8	92.4	95.3	98.4	98.5	98.2	1.03	1.35

ГОВЬ-СҮМБЭР

Баянтал	93.4	90.2	96.7	97.5	96.7	98.2	1.09	1.43
Чойр	99.2	98.1	100.0	97.2	98.9	95.7	1.22	1.20
Шивээговь	95.9	95.7	96.1	96.8	97.1	96.4	0.96	1.43

Эх үүсвэр: Монгол улсын 2000 оны Хүн ам Орон сууцны тооллогод үндэслэн зохиогчийн хийсэн тооцоо

**Хүснэгт 12: Ядуурлын түвшин, жендерийн тэгш байдал болон МХЗ-ын дэд бүтцийн
үзүүлэлтүүдийг сумаар харуулав.**

Сум	ХАА-н бус салбарт цалинтай ажил эрхэлж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Үндны цэвэр усны хангамж авч чаддагүй хүн амын эзлэх хувь	Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжийн үйлчилгээ авч чаддагүй хүн амын эзлэх хувь	Нийтийн үйлчилгээний сулжээнд холбогдсон хүн амын эзлэх хувь	Телефон шугамны тоо (1000 хүн тутамд)
АРХАНГАЙ					
Ихтамир	46.3	99.4	100.0	0.0	0.6
Чулуут	51.9	99.9	100.0	0.0	0.5
Хангай	55.0	100.0	100.0	0.0	0.8
Тариат	53.1	99.7	100.0	0.0	0.5
Өндөр-Улаан	49.7	99.9	100.0	0.0	0.6
Эрдэнэмандал	54.9	99.9	100.0	0.0	2.3
Жаргалант	52.3	99.9	100.0	0.0	0.4
Цэцэрлэг	57.8	99.9	100.0	0.0	0.5
Хайрхан	51.8	97.0	100.0	0.0	3.8
Батцэнгэл	52.9	98.0	100.0	0.0	2.0
Өлзийт	57.2	94.3	100.0	0.0	0.9
Өгийнuur	55.6	95.1	100.0	0.0	0.0
Хашаат	56.8	69.9	100.0	0.0	1.0
Хотонт	52.6	90.9	100.0	0.0	4.7
Цэнхэр	50.0	98.8	100.0	0.0	1.0
Төвшрүүлэх	53.0	89.6	100.0	0.0	0.5
Булган	50.5	98.8	100.0	0.0	0.4
Эрдэнэбулган	50.9	85.8	87.3	10.1	38.3
Цахир	53.5	100.0	100.0	0.0	1.3
БАЯН-ӨЛГИЙ					
Алтай	47.8	95.0	100.0	0.0	0.5
Алтанцөгц	44.4	67.9	100.0	0.0	0.3
Баяннуур	46.0	46.4	100.0	0.0	0.2
Бугатт	46.1	86.1	100.0	0.0	0.3
Булган	37.5	94.6	100.0	0.0	0.9
Буянт	50.8	99.7	100.0	0.0	0.7
Дэлүүн	44.5	99.6	100.0	0.0	0.1
Ногооннуур	35.3	64.3	100.0	0.0	0.3
Сагсай	47.8	66.7	100.0	0.0	2.0
Толбо	39.7	72.5	100.0	0.0	0.2
Улаанхус	42.2	89.0	100.0	0.0	0.6
Цэнгэл	45.6	99.6	100.0	0.0	0.1
Өлгий	44.9	26.0	90.6	7.5	45.1
Цагааннуур	31.2	99.7	98.3	0.3	6.5

БАЯНХОНГОР

Галуут	54.1	98.9	100.0	0.0	1.2
Баян-овоо	49.4	73.7	100.0	0.0	0.0
Эрдэнэцогт	40.0	99.6	100.0	0.0	0.6
Өлзийт	57.3	78.1	100.0	0.0	5.4
Жинст	54.0	52.9	100.0	0.0	0.4
Богд	56.0	80.5	100.0	0.0	5.0
Баянлиг	53.4	24.2	100.0	0.0	4.6
Баянговь	48.7	46.5	100.0	0.0	1.0
Шинэжинст	58.3	6.7	100.0	0.0	0.8
Баян-Өндөр	48.1	9.8	100.0	0.0	0.0
Баянцагаан	60.2	54.9	100.0	0.0	2.9
Баацагаан	52.1	30.8	100.0	0.0	0.9
Бөмбөгөр	54.7	36.4	100.0	0.0	0.4
Бууцагаан	56.1	69.2	100.0	0.0	2.6
Хүрээмарал	51.4	54.7	100.0	0.0	10.6
Баянбулаг	41.4	98.4	100.0	0.0	1.9
Гурванбулаг	55.7	99.8	100.0	0.0	2.4
Заг	55.3	99.8	100.0	0.0	0.4
Жаргалант	57.4	99.6	100.0	0.0	1.0
Баянхонгор	53.0	83.4	86.8	12.1	35.3

БҮЛГАН

Баян-Агт	55.0	97.7	100.0	0.0	6.6
Бугат	50.0	99.4	100.0	0.0	1.3
Бүрэгхангай	45.8	99.0	100.0	0.0	12.7
Гурванбулаг	58.5	96.8	100.0	0.0	2.2
Дашичилэн	54.7	93.4	100.0	0.0	19.7
Могод	58.6	99.5	100.0	0.0	3.5
Орхон	45.9	99.0	100.0	0.0	1.6
Сайхан	45.1	99.5	100.0	0.0	11.3
Сэлэнгэ	43.1	64.6	100.0	0.0	3.3
Тэшиг	36.1	99.6	100.0	0.0	2.5
Хангал	41.4	77.5	91.3	5.1	21.1
Хишиг-Өндөр	49.0	97.1	100.0	0.0	5.1
Хутаг-Өнөр	38.2	97.8	100.0	0.0	12.7
Булган	51.5	90.0	88.1	8.7	71.2
Баяннуур	56.6	81.9	100.0	0.0	11.6
Рашаант	47.6	99.8	100.0	0.0	3.2

ГОВЬ-АЛТАЙ

Алтай	49.0	97.9	100.0	0.0	11.5
Баян-уул	51.4	85.4	100.0	0.0	2.2
Бигэр	56.8	74.5	100.0	0.0	19.2
Бугат	57.8	99.6	100.0	0.0	0.0
Дарви	50.0	87.6	100.0	0.0	2.8

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Дэлгэр	54.0	69.3	100.0	0.0	18.4
Жаргалан	52.7	67.8	100.0	0.0	0.4
Тайшир	54.8	90.1	100.0	0.0	2.2
Тонхил	60.3	96.0	100.0	0.0	10.9
Төгрөг	55.3	95.3	100.0	0.0	0.5
Халиун	55.3	87.2	100.0	0.0	3.1
Хөхморьт	58.8	23.8	100.0	0.0	10.6
Цогт	48.4	80.1	99.7	0.3	15.6
Цээл	54.2	96.3	100.0	0.0	1.5
Чандмань	46.2	77.5	100.0	0.0	4.4
Шарга	55.2	82.2	100.0	0.0	1.3
Эрдэнэ	59.2	93.0	100.0	0.0	4.0
Есөнбулаг	53.0	85.5	85.8	13.9	53.1

ДОРНОГОВЬ

Айраг	43.6	97.6	100.0	0.0	40.8
Алтанширээ	48.1	38.1	100.0	0.0	33.4
Даланжаргалан	47.2	53.0	100.0	0.0	6.3
Дэлгэрэх	61.2	6.0	100.0	0.0	2.6
Иххэт	45.9	33.3	65.8	34.2	22.6
Мандах	53.3	25.1	100.0	0.0	2.1
Өргөн	37.3	54.9	100.0	0.0	4.8
Сайхайндулаан	56.9	9.6	100.0	0.0	0.0
Улаанбадрах	51.2	1.6	100.0	0.0	2.8
Хатанбулаг	48.6	42.5	100.0	0.0	1.9
Хөвсгөл	53.1	1.0	100.0	0.0	1.1
Эрдэнэ	47.2	25.2	100.0	0.0	23.9
Сайхайндулаан	46.4	61.9	63.0	31.1	73.2
Замийн-Үүд	46.1	62.4	55.4	36.3	76.0

ДОРНОД

Баяндун	47.2	55.6	100.0	0.0	0.7
Баянтумэн	43.2	10.9	100.0	0.0	3.1
Булган	40.0	75.0	100.0	0.0	4.5
Гурванзагал	55.2	31.0	100.0	0.0	10.4
Дашбалбар	41.4	32.8	97.0	0.0	1.2
Матад	52.2	79.6	100.0	0.0	0.9
Халхгол	44.3	97.7	100.0	0.0	2.4
Хөлөнбуйр	48.1	79.8	100.0	0.0	2.8
Сэргэлэн	58.9	38.2	100.0	0.0	0.8
Цагаан-овоо	54.5	15.4	100.0	0.0	0.8
Байн-уул	49.1	22.4	99.7	0.0	1.0
Чойбалсан	39.7	43.5	100.0	0.0	7.0
Чулуунхороот	39.3	30.3	100.0	0.0	0.6
Хэрлэн	49.6	50.9	54.5	43.3	35.3

ДУНДГОВЬ

Дэлгэрцогт	52.3	17.9	100.0	0.0	8.0
Дэрэн	56.4	22.6	100.0	0.0	25.3
Говь-Угтаал	55.9	20.1	100.0	0.0	26.8
Цагаандэлгэр	51.1	4.0	100.0	0.0	1.8
Баянжаргалан	47.2	45.6	100.0	0.0	0.7
Өндөршил	58.8	5.6	100.0	0.0	1.3
Гурвансайхан	52.6	15.1	100.0	0.0	4.0
Өлзийт	54.2	1.4	100.0	0.0	1.0
Хулд	60.0	9.7	100.0	0.0	2.0
Луус	55.4	29.4	100.0	0.0	10.8
Дэлгэрхангай	55.8	39.0	100.0	0.0	14.5
Сайхан-Овоо	50.5	6.0	100.0	0.0	2.5
Эрдэнэдалай	57.3	38.7	100.0	0.0	14.6
Сайнцагаан	52.3	71.9	87.1	12.3	61.1
Адаацаг	62.3	0.1	100.0	0.0	15.5

ЗАВХАН

Алдархаан	45.9	98.2	100.0	0.0	3.0
Баянтэс	50.9	99.9	100.0	0.0	2.6
Баянхайрхан	51.8	100.0	100.0	0.0	0.4
Дөрвөлжин	51.5	99.8	100.0	0.0	33.0
Завханмандал	64.3	98.9	100.0	0.0	0.7
Идэр	58.8	97.0	100.0	0.0	0.0
Их-Уул	51.8	99.9	100.0	0.0	0.6
Нэмрөг	47.9	99.7	100.0	0.0	2.2
Отгон	59.2	99.8	100.0	0.0	1.1
Сантмаргад	50.0	99.8	100.0	0.0	2.5
Сонгино	53.3	98.6	100.0	0.0	0.9
Тосонцэнгэл	45.6	99.9	100.0	0.0	1.8
Түдэвтэй	49.3	99.7	100.0	0.0	27.4
Тэс	48.3	100.0	100.0	0.0	4.3
Тэлмэн	56.9	100.0	100.0	0.0	1.4
Ургамал	66.3	92.3	100.0	0.0	0.5
Улиастай	52.3	87.5	87.7	8.7	40.5
Цагаанхайрхан	56.6	99.7	100.0	0.0	2.0
Цагаанчуулут	65.2	72.0	100.0	0.0	1.0
Цэцэн-Уул	53.6	100.0	100.0	0.0	0.4
Шилүүстэй	60.6	98.9	100.0	0.0	5.0
Эрдэнэхайрхан	47.5	99.7	100.0	0.0	0.4
Яруу	56.5	99.9	100.0	0.0	0.9
Асгат	52.8	99.9	100.0	0.0	0.0

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

ӨВӨРХАНГАЙ

Баян-Өндөр	50.5	47.4	100.0	0.0	0.6
Бүрд	53.2	98.5	100.0	0.0	3.0
Бат-Өлзий	51.5	99.8	100.0	0.0	1.6
Баруунбаян-Улаан	55.6	63.3	100.0	0.0	0.7
Баянгол	60.0	56.2	100.0	0.0	6.3
Гучин-Ус	54.1	11.5	100.0	0.0	16.2
Есөнзүйл	51.2	97.1	100.0	0.0	16.2
Өлзийт	47.9	88.6	100.0	0.0	3.8
Зүүнбаян-Улаан	47.2	87.5	100.0	0.0	4.3
Богд	56.0	67.6	100.0	0.0	0.3
Нарийнтээл	42.6	95.9	100.0	0.0	1.0
Сант	58.8	2.7	100.0	0.0	1.2
Тарагт	49.2	87.8	100.0	0.0	8.1
Төгрөг	57.0	18.8	100.0	0.0	3.7
Уянга	42.4	99.5	100.0	0.0	12.5
Хайрхандулаан	49.6	95.7	100.0	0.0	0.7
Хужирт	48.8	99.7	100.0	0.0	21.0
Хархорин	44.6	93.2	100.0	0.0	38.9
Арвайхээр	47.9	85.2	87.2	12.3	65.3

ӨМНӨГОВЬ

Баяндалай	52.7	13.1	100.0	0.0	0.4
Баян-Овоо	52.7	38.1	100.0	0.0	0.0
Булган	46.9	66.7	100.0	0.0	3.8
Гурвантэс	48.4	40.3	100.0	0.0	2.7
Мандал-Овоо	54.6	9.4	100.0	0.0	7.8
Манлай	56.3	10.2	100.0	0.0	0.9
Номгон	45.1	3.9	100.0	0.0	0.3
Ноён	59.2	42.3	100.0	0.0	1.3
Сэврэй	59.6	30.5	100.0	0.0	0.4
Ханбогд	58.6	37.3	100.0	0.0	0.4
Ханхонгор	55.0	15.6	100.0	0.0	10.3
Хүрмэн	45.0	26.6	100.0	0.0	0.5
Цогт-Овоо	59.4	4.5	100.0	0.0	1.6
Цогтцэций	51.3	33.6	100.0	0.0	1.4
Даланзадгад	50.6	74.5	81.6	17.7	84.1

СҮХБААТАР

Асгат	54.3	73.5	100.0	0.0	1.6
Баяндэлгэр	46.6	29.3	100.0	0.0	2.5
Дарьганга	49.0	92.1	100.0	0.0	1.1
Мөнххаан	52.1	21.3	100.0	0.0	5.9
Наран	55.1	96.7	100.0	0.0	1.1
Онгон	46.0	91.4	100.0	0.0	2.6
Сүхбаатар	50.9	24.4	100.0	0.0	0.0

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Түвшинширээ	51.9	5.5	100.0	0.0	0.3
Түмэнцогт	35.9	67.4	100.0	0.0	15.6
Уулбаян	50.0	59.6	100.0	0.0	0.3
Халзан	61.9	15.8	100.0	0.0	2.1
Эрдэнэцагаан	43.3	94.0	100.0	0.0	2.3
Баруун-Үрт	46.5	82.4	87.4	11.8	39.9
Сэлэнгэ					
Алтанбулаг	37.4	48.6	100.0	0.0	22.3
Ерөө	34.1	49.9	88.3	9.8	23.3
Зүүнбүрэн	47.9	34.9	100.0	0.0	0.8
Мандал	45.0	45.0	83.1	13.7	37.7
Орхон	34.6	90.1	100.0	0.0	4.1
Сант	41.0	92.2	100.0	0.0	8.5
Цагааннуур	36.1	86.3	100.0	0.0	2.8
Баянгол	43.8	92.7	100.0	0.0	13.8
Сайхан	45.9	41.7	42.3	56.2	46.2
Орхонтуул	39.8	75.9	100.0	0.0	13.0
Баруунбүрэн	40.7	80.3	100.0	0.0	7.3
Шаамар	45.8	43.4	99.5	0.0	14.6
Худэр	39.0	98.9	100.0	0.0	0.5
Сүхбаатар	48.3	58.6	72.1	26.8	52.8
Жавхлант	34.7	99.0	100.0	0.0	7.1
Түшиг	32.9	24.3	100.0	0.0	2.2
Хушаат	35.9	67.6	100.0	0.0	3.5

ТӨВ

Алтанбулаг	44.5	92.3	100.0	0.0	2.1
Батсүмбэр	46.9	97.7	100.0	0.0	5.6
Баян	46.0	90.2	100.0	0.0	7.6
Баян-Өнжүүл	57.8	54.9	100.0	0.0	0.4
Баяндэлгэр	48.9	99.8	100.0	0.0	3.3
Баянжаргалан	65.1	70.8	100.0	0.0	0.5
Баянцагаан	55.9	1.2	100.0	0.0	3.3
Баянцогт	40.7	89.3	100.0	0.0	4.8
Борнуур	46.3	91.9	100.0	0.0	2.1
Бүрэн	59.0	86.4	100.0	0.0	1.4
Дэлгэрхаан	62.8	37.1	100.0	0.0	0.8
Жаргалант	39.8	98.3	100.0	0.0	5.7
Заамар	38.4	94.7	95.8	2.9	10.2
Лүн	44.4	97.6	100.0	0.0	21.6
Мөнгөнморьт	44.6	99.1	100.0	0.0	3.3
Өндөрширээт	46.7	97.4	100.0	0.0	1.3
Сэргэлэн	42.5	88.0	100.0	0.0	2.4
Угтаалцайдам	42.5	90.2	100.0	0.0	2.0
Эрдэнэ	47.5	98.1	100.0	0.0	1.6

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Эрдэнэсант	39.0	91.0	100.0	0.0	7.2
Баянчандмань	43.9	95.7	100.0	0.0	5.2
Зуунмод	51.3	70.8	70.9	28.1	57.4
Сүмбэр	45.6	97.8	100.0	0.0	7.4
Цээл	36.3	95.9	100.0	0.0	2.7
Архуст	40.2	75.6	100.0	0.0	3.8
Аргалант	43.8	69.7	100.0	0.0	0.5
Баянхангай	52.1	91.1	100.0	0.0	0.0
УВС					
Баруунтүрүүн	34.1	99.5	100.0	0.0	0.8
Бөхмөрөн	46.4	66.3	100.0	0.0	1.2
Давст	43.5	72.7	100.0	0.0	1.1
Завхан	57.1	67.2	100.0	0.0	0.4
Зүүнговь	44.9	100.0	100.0	0.0	1.5
Зүүнхангай	54.0	100.0	100.0	0.0	1.2
Малчин	50.4	99.9	100.0	0.0	1.5
Наранбулаг	51.9	89.7	100.0	0.0	0.2
Өлгий	57.0	77.3	100.0	0.0	1.0
Өмнөговь	48.1	97.6	100.0	0.0	1.2
Өндөрхангай	50.8	99.1	100.0	0.0	1.0
Сагил	48.2	98.8	100.0	0.0	0.4
Тариалан	38.6	99.7	100.0	0.0	0.6
Түргэн	47.3	100.0	100.0	0.0	0.5
Тэс	51.8	66.6	100.0	0.0	0.7
Ховд	53.8	99.0	100.0	0.0	1.3
Хяргас	52.2	99.0	100.0	0.0	0.6
Цагаанхайрхан	48.2	99.7	100.0	0.0	0.3
Увс нуур	48.2	73.1	88.6	10.8	52.2
ХОВД					
Алтай	57.5	90.6	100.0	0.0	0.7
Булган	44.7	39.0	100.0	0.0	3.3
Буянт	52.3	91.6	100.0	0.0	1.0
Дарви	55.1	94.5	100.0	0.0	10.4
Дуут	52.8	98.8	100.0	0.0	3.0
Зэрэг	48.9	70.2	100.0	0.0	0.9
Манхан	49.5	77.3	100.0	0.0	3.7
Дөргөн	58.6	79.3	100.0	0.0	6.1
Мянгад	52.7	90.0	100.0	0.0	0.3
Мөст	51.1	98.2	100.0	0.0	3.9
Мөнххайрхан	59.0	100.0	100.0	0.0	1.5
Үенч	45.6	92.1	100.0	0.0	15.3
Ховд	44.2	85.1	100.0	0.0	1.3
Цэцэг	49.2	69.8	100.0	0.0	3.9
Чандмань	55.1	98.3	100.0	0.0	0.3
Эрдэнэбүрэн	52.8	97.5	100.0	0.0	0.3

*Монгол Улсын Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд болон Газар зүйн
байрилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь*

Жаргалант	49.4	69.6	80.5	19.2	40.6
ХӨВСГӨЛ					
Алаг-Эрдэнэ	57.6	100.0	100.0	0.0	1.3
Арбулаг	53.0	97.5	100.0	0.0	2.6
Баянзүрх	53.8	98.3	100.0	0.0	1.3
Бүрэнтогтох	49.8	98.3	100.0	0.0	3.5
Галт	53.8	94.7	100.0	0.0	0.7
Жаргалант	54.7	98.9	100.0	0.0	3.1
Их-Уул	57.9	66.9	100.0	0.0	1.2
Рашаант	52.9	90.9	100.0	0.0	1.8
Ренчинлхүмбэ	58.0	99.6	100.0	0.0	3.0
Тариалан	44.8	96.3	100.0	0.0	12.0
Тосонцэнгэл	55.7	60.2	100.0	0.0	1.9
Төмөрбулаг	58.3	92.9	100.0	0.0	1.2
Түнэл	49.2	97.9	100.0	0.0	1.1
Улаан-Уул	51.7	100.0	100.0	0.0	4.0
Ханх	46.9	99.4	100.0	0.0	4.6
Цагаан-Уул	54.2	98.3	100.0	0.0	2.6
Цагаан-Үүр	51.0	99.6	100.0	0.0	2.9
Цэцэрлэг	39.9	99.3	100.0	0.0	11.2
Чандмань-Өндөр	54.1	99.7	100.0	0.0	1.0
Шинэ-Идэр	52.8	93.3	100.0	0.0	2.1
Хатгал	48.4	99.1	97.7	0.0	2.3
Мөрөн	49.7	90.0	88.2	9.2	50.5
Эрдэнэбулган	39.4	100.0	100.0	0.0	0.0
Цагааннуур	57.9	100.0	100.0	0.0	1.5
ХЭНТИЙ					
Галшар	41.3	67.7	100.0	0.0	3.3
Баянхутаг	51.5	81.4	100.0	0.0	8.0
Баянмөнх	59.5	99.4	100.0	0.0	1.8
Дархан	42.7	34.6	46.3	53.7	43.2
Дэлгэрхаан	43.9	95.7	100.0	0.0	2.0
Жаргалтхаан	57.3	90.3	100.0	0.0	9.0
Дадал	59.8	99.3	100.0	0.0	4.1
Өмнөдэлгэр	47.4	97.7	100.0	0.0	2.9
Батширээт	41.5	96.5	100.0	0.0	0.4
Биндэр	51.0	99.3	100.0	0.0	0.8
Баян-Адрага	53.5	97.5	100.0	0.0	0.4
Цэнхэрмандал	50.2	68.1	100.0	0.0	5.7
Норовлин	50.6	87.6	100.0	0.0	1.0
Батноров	46.1	58.3	63.5	36.0	32.9
Баян-Овоо	64.2	99.0	100.0	0.0	2.9
Мөрөн	55.0	89.4	100.0	0.0	2.8
Хэрлэн	50.9	70.0	87.2	10.7	47.9

ДАРХАН-УУЛ

Дархан	50.0	24.3	28.2	70.2	60.8
Хонгор	41.2	74.6	81.5	15.7	31.9
Орхон	41.1	20.0	99.6	0.1	12.7
Шарын гол	39.4	47.6	51.7	45.7	28.2

УЛААНБААТАР

Хан-Уул	52.1	61.2	60.3	38.6	51.9
Багануур	42.6	37.5	38.2	61.1	97.9
Баянзүрх	52.0	53.6	52.9	41.8	62.5
Налайх	53.1	65.8	65.4	33.3	49.7
Баянгол	52.9	22.3	22.2	77.4	106.4
Сүхбаатар	52.0	52.8	52.0	47.0	89.6
Чингэлтэй	52.2	74.9	75.3	24.1	53.6
Багахангай	42.2	51.8	51.8	43.1	26.3
Сонгинохайрхан	51.6	57.6	56.8	41.9	60.8

ОРХОН

Баян-Өндөр	46.2	38.0	37.9	60.6	60.7
Жаргалант	40.3	71.1	81.5	17.4	25.1

ГОВЬ-СҮМБЭР

Баянтал	48.4	69.5	73.4	26.0	57.3
Чойр	46.9	98.9	100.0	0.0	10.3
Шивээговь	35.4	47.0	100.0	0.0	34.2

Эх үүсвэр: Монгол улсын 2000 оны Хүн ам Орон сууцны тооллогод үндэслэн зохиогчийн хийсэн тооцоо

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

- 1 Фостер, Ж.Е., Ж. Греер, Е.Торбек (1984), Муудаж болох ядуурлын үзүүлэлтүүд/
индексүүдийн хичээл, Эконометрик 52, х. 761-766
- 2 Коуломб болон Оттар нар, 2009, Монгол Улсын тооллогод суурилсан Ядуурлын
Зураглал: Бүс нутаг, аймаг болон сумаар гаргасан үр дүн, Улаанбаатар: YCX &
НУБХХ
- 3 Элберс, Крис, Томоки Фужии, Петер Ланжоу, Берк Озлер болон Весли Юн нар, 2007,
Газарзүйн байршилаар зорилтот бүлгийг тодорхойлох замаар ядуурлыг бууруулах нь:
Нарийвчилсан/задалсан мэдээлэл ямар ач холбогдолтой вэ?, хөгжлийн Эдийн засгийн
сэтгүүл, боть 83, х.198-213
- 4 Беди, Тара, Ален Коудоел болон Кеннед Симлер нар, 2007, Гоё зурагнаас ч илүү: Ядуурлын
зураглалыг ашиглан зөв, оновчтой бодлого, арга хэмжээг боловсруулах/авах нь, х. 286,
Вашингтон: Дэлхийн Банк

ТЭМДЭГЛЭЛ

ISBN 99929-64-24-3

A standard linear barcode representing the ISBN number 99929-64-24-3.

BEST COLOR INTERNATIONAL
“BCI” Хэвлэлийн компани
Утас: 319032